

ความสัมพันธเชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้
และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

โดย
นายไมตรี รัตนา

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE STRUCTURE RELATIONSHIP OF LEARNING STRATEGIC
MANAGEMENT FACTORS
AND THE NATIONAL EDUCATION STANDARD PRACTICE**

By

Maitree Rattana

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

DOCTOR OF PHILOSOPHY

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้คณาจารย์เรื่อง ความสัมพันธ์เชิง
โครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐาน
การศึกษาของชาติ เสนอโดย นายไมตรี รัตนา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

คณะกรรมการตรวจสอบคณาจารย์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)
...../...../.....

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชวันชม ชินะตั้งกูร)
...../...../.....

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
...../...../.....

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)
...../...../.....

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)
...../...../.....

48252906 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้/ การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ไมตรี รัตนา : ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ. อาจารย์ที่ปรึกษาคุณุณิพนธ์: รศ.ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร, รศ.ดร.จิราวรรณ คงคล้าย, ผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์. 202 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ทราบการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ทราบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สถานศึกษาจำนวน 875 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) จำนวน 275 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและครู โรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 1,100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสถิติทดสอบความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับสูง
2. การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับสูง
3. ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาคุณุณิพนธ์ 1.....2.....3.....

48252906 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : LEARNING STRATEGIC MANAGEMENT FACTORS / NATIONAL
EDUCATION STANDARD PRACTICE

MAITREE RATTANA : THE STRUCTURE RELATIONSHIP OF LEARNING STRATEGIC
MANAGEMENT FACTORS AND THE NATIONAL EDUCATION STANDARD PRACTICE.
DISSERTATION ADVISORS : ASSOC. PROF.SIRICHAJ CHINATANGKUL, Ph.D.
ASSOC.PROF.CHIRAWAN KONGKLAI, Ph.D. AND ASST.PROF.PRASERT INTARAK.Ed.D.202 pp.

The purposes of this research were to find : 1) The level of learning strategic management factors in the Basic Education schools in border provinces of Southern Thailand 2) The level of National Education Standard Practice in The basic education in border provinces of Southern Thailand 3) The linear structure relationship of learning strategic management factors and the national education standard practice. The population of this research were 875 schools and the sample group, using stratified random sampling, were 275 schools, where the respondents were four administrations and teachers of each school, with the total of 1100 persons. The research instrument was a questionnaire. The statistical indexes used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, confirmatory factor analysis, Path analysis by LISREL 8.72

The research findings were as follows :

1.The level of learning strategic management factors in the Basic Education schools in border provinces of Southern Thailand as a whole was at high level.

2. The level of National Education Standard Practice in The basic education in border provinces of Southern Thailand as a whole was at high level.

3. All variables of the structural relation within the model were significant influences on the Learning Strategic Management Factors affecting National Education Standard Practice in The basic education schools in border provinces of Southern Thailand which found appropriate, accurate, possible useful and accordance with the research conceptual frameworks.

Department of Educational Administration Graduate School Silapakorn University Academic year 2008

Student's signature

Dissertation Advisors' signature1.....2.....3.....

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาอย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย กรรมการผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ กรรมการผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ประธานกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชวณชม ชินะตั้งกูร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ศรียา สุขพานิช หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี นิลกรณ์ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำออกแบบหลักคิดทางสถิติและการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับงานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กรรณิกา พันธ์อำพล คณบดีคณะครุศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัชณี รัตนา รองคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ได้สนับสนุนการศึกษาวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา และครูเขตพื้นที่การศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาไกรวรรณ ปุณฺณขันท์ คุณชฎิล นิมนวล คุณธีรพล เพ็งจันทร์ คุณทิววรรณ อินดา อาจารย์ ภัทรกร หมาดฉิม อาจารย์มาหามะ สะหะเมาะ ที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุนให้งานวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	๓
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อคำถามของการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	14
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	16
พระราชดำริที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษา.....	16
การศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ.....	26
SICAR ผลการศึกษาในเบื้องต้น.....	29
อุดมการณ์และหลักการจัดการในการจัดการศึกษาของชาติ.....	38
มาตรฐานการศึกษาชาติ.....	38
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	42
คุณภาพนักเรียน.....	46
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียน.....	46
คุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	51
คุณลักษณะด้านความเก่ง.....	52
คุณลักษณะด้านความดี.....	54
คุณลักษณะด้านการมีความสุข.....	55

บทที่	หน้า
ปัจจัยส่งเสริมการจัดการจัดการการเรียนรู้.....	57
แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้.....	57
ปัจจัยระดับนักเรียน.....	59
ปัจจัยระดับห้องเรียน.....	69
ปัจจัยระดับโรงเรียน.....	79
องค์การแห่งการเรียนรู้.....	97
ความหมายขององค์การการเรียนรู้.....	97
ลักษณะของสถานศึกษาที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้.....	98
3 การดำเนินการวิจัย.....	103
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	103
ระเบียบวิธีวิจัย.....	105
ประชากร.....	105
ตัวแปรที่ศึกษา.....	107
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	112
การสร้างเครื่องมือ.....	114
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	114
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	115
สรุป.....	115
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	117
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	118
ตอนที่ 2	
1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการ	
เรียนรู้มาตรฐานการศึกษาของชาติ.....	120
1.1 การวิเคราะห์ระดับองค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการบริหาร	
ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้.....	120

บทที่	หน้า
1.2 การวิเคราะห์การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส.....	125
2. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง ยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) ปัจจัยการบริหาร ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ยะลา ปัตตานี นราธิวาส	132
2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การ จัดการการเรียนรู้.....	132
2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติในสถานศึกษา.....	139
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการ บริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis).....	147
5 ผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	154
สรุปผลการวิจัย.....	155
การอภิปรายผล.....	161
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	169
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	169
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	170
บรรณานุกรม.....	171

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	180
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย.....	181
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือวิจัย.....	184
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	187
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	195
ภาคผนวก จ การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	200
ประวัติผู้วิจัย.....	202

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	สรุปลงสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) ภาพรวม.....	5
2	สรุปลงสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) ภาคใต้.....	6
3	แนวคิดยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้แบบ “ SICAR”	31
4	แสดงสัดส่วนของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	106
5	จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	118
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปร องค์ประกอบปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ใน สถานศึกษาในภาพรวม.....	120
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปรด้าน การสร้างแรงจูงใจในตนเอง.....	121
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปรด้าน การเสาะแสวงหาความรู้.....	122
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปรด้าน การสร้างองค์ความรู้.....	123
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปรด้าน การนำความรู้ไปใช้.....	124
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปรด้าน การทบทวนความรู้.....	125
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ในภาพรวม.....	126
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปร มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์.....	127
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปร มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา.....	128

ตารางที่	หน้า
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปร มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การ สร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง.....	131
16 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของปัจจัยการบริหาร ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงจูงใจใน ตนเอง.....	132
17 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของพฤติกรรมการบริหาร ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการ เสาะแสวงหาความรู้.....	133
18 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของพฤติกรรมการบริหาร ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการ สร้างองค์ความรู้.....	134
19 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของพฤติกรรมการบริหาร ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการ นำความรู้ไปใช้.....	135
20 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของพฤติกรรมการบริหาร ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการ ทบทวนความรู้.....	136
21 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์.....	138
22 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของพฤติกรรมที่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษามาตรฐานด้านคุณลักษณะ คนไทยที่พึงประสงค์.....	139

ตารางที่	หน้า
23 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษามาตรฐานด้านแนวทางการจัดการศึกษา.....	141
24 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษามาตรฐานด้านแนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง.....	143
25 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์.....	146
26 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์.....	147
27 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error, SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส.....	151
28 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error, SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส.....	152

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 แสดงองค์ประกอบของหลักการ.....	30
3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในยุทธศาสตร์ “SICAR”.....	32
4 รูปแบบการเรียนรู้.....	50
5 กระบวนการทางสมอง.....	61
6 ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับนักเรียนที่สัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียน.....	69
7 ประสิทธิภาพของครู.....	74
8 ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับห้องเรียนที่สัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียน.....	79
9 ระบบสังคมของโรงเรียน (School Social System).....	86
10 วงจรเดมมิ่ง (Deming’s Cycle).....	93
11 การบริหารคุณภาพ.....	94
12 กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ.....	96
13 ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้.....	100
14 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส.....	137
15 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) มาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส.....	145
16 รูปแบบแสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส...	150

บทที่ 1

บทนำ

การพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีการพัฒนามาตลอดหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในปี 2542 มา 3 ปี ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2546 และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แต่การปฏิรูปการเรียนรู้ยังคงเป็นประเด็นเด่นที่สังคมทุกฝ่ายต่างจับตามองว่ามีความมีประสิทธิภาพเพียงใด ในรายงานสถานะการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2546 พบว่าจนถึงปัจจุบันความพยายามของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ โดยเฉพาะในด้าน “การปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ” และ “การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” (อมรวิษฐ์ นาคทรพรพ 2547 : 10) การปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงมีความไม่ชัดเจนเพราะขาดการพัฒนาองค์ประกอบทุกส่วนของสถานศึกษาให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนสามารถมุ่งความสำเร็จไปสู่การพัฒนานักเรียนอันเป็นเป้าหมายหลัก การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ผ่านมามีเป็นการดำเนินการเปลี่ยนแปลงทีละเรื่องและทีละกลุ่มบุคคล เช่น การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแยกส่วนจากการบริหารจัดการ การพัฒนาครูแยกส่วนจากการพัฒนาผู้บริหาร ผลการปฏิรูปการเรียนรู้ส่วนใหญ่จึงได้ผลไม่เต็มที่ตามเป้าหมายหลักที่มุ่งหวัง

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่สังคมไทยได้ใช้เวลาพอสมควรในการทำความเข้าใจว่า ผู้เรียนที่มาตรา 22 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ความสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ประชาชนคนไทยทุกคนที่ต้องเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองในการปฏิบัติหน้าที่แห่งตน การปฏิรูปการเรียนรู้สถานศึกษาจึงควรครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงวิถีการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในหน้าที่ของบุคคลทุกฝ่ายให้มีคุณภาพ

นักเรียนที่เป็นอนาคตของชาติจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของตนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคมไทย และสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

สังคมและเศรษฐกิจ เช่น เรียนรู้การเป็นผู้รู้จักแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์เป็น สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ ลงมือกระทำหรือแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคได้ด้วยตัวเอง ซึ่งคุณลักษณะของนักเรียนดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยครูซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารก็เช่นกัน จำเป็นต้องทำหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมครูให้สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียนก็ต้องเรียนรู้เพื่อมีส่วนร่วมกับการเรียนในการพัฒนาคุณภาพบุตรหลานตนเอง

เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีระบบและเป็นการปฏิรูปที่เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดทางการจัดการศึกษาของกฎหมายการศึกษาของชาติ การปฏิรูปการเรียนรู้จึงควรเป็นไปทั้งโรงเรียน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ต้องเรียนรู้ที่จะดำเนินงานในหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานดังกล่าวนี้ต้องใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาตนเอง ต้องใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถดำเนินการกิจตามหน้าที่ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพทั้งในมิติของคนและมิติของงาน (ธีระ รุญเจริญ 2545 : 16) ดังนั้นการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลจึงเป็นภาระสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับชั้นต้องมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพจึงสามารถทำให้ผลผลิตคือผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องรู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ การเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตการศึกษายังมีความสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น การที่จะพัฒนาประเทศชาติต้องพัฒนาประชาชน โดยการให้การศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพตามที่

ต้องการ จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องเป็นผู้ดำเนินการเพื่อยกระดับคุณภาพประชาชนและเพิ่มความสามารถให้สูงขึ้น (ปรัชญา เวสารัชช์ 2545 : 4)

ประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันต้องเผชิญปัญหาและวิกฤติการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และคาดหวังที่จะให้การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชากรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ จึงกำหนดให้รัฐต้องจัดและสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประเทศ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544 : 2) แต่ในสถานการณ์ที่โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และระบบการจัดการศึกษาของไทยไม่สามารถปรับตัวได้ทัน จึงจำเป็นต้องเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนและคนไทยในอนาคตให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง คิดดี ทำงานได้ดี มีคุณภาพ มีความเป็นไทย สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545 : 1-2) ส่งผลให้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก 19 สิงหาคม 2542, เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก 19 ธันวาคม 2545) เพื่อเป็นแม่บทในการปฏิรูปการศึกษา ((สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2544 : 2) ซึ่งสาระสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้มีการปฏิรูประบบการศึกษาปฏิรูปการเรียนรู้อันประกอบด้วย การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุน ((สำนักงานปฏิรูปการศึกษา 2545 : 5) และสภาการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ โดยมีเป้าหมายอยู่ในการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548 ก : 3) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้การศึกษาได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาของการวิจัย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548 : 4) ได้ทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปว่าการจัดการศึกษามีปัญหาในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและพบว่าปัจจัยในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาในด้านหลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องยังเห็นว่าไม่ชัดเจนและไม่ยืดหยุ่นหลากหลาย ครูมีความสับสนกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเนื้อหาสาระการเรียนรู้มากเกินไปและมีความซ้ำซ้อนจึงไม่สามารถพัฒนากระบวนการในการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ โรงเรียนขาดอิสระในการบริหาร

จัดการตามบริบทของตนเอง การจัดโครงสร้างการบริหารองค์การไม่มีความลงตัว ภารกิจของโรงเรียนไม่ชัดเจน กลไกในการประสานงานการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษา และไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และเป็นคนมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดในระดับชาติ ปีการศึกษา 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 : 9) และในปีการศึกษา 2546 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ม.ป.ป. : 6-12) พบว่าในภาพรวมของประเทศผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลการเรียนค่อนข้างต่ำทุกรายวิชา การจัดการกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านเก่ง ด้านดี และด้านมีความสุขของนักเรียน พบว่า คุณลักษณะของนักเรียนด้านการเป็นคนเก่ง ด้านการเป็นคนดี และด้านมีความสุข ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น ซึ่งจะต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้ขึ้นไปตามเจตนารมณ์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาต่อไป

จากรายงานผลการวิจัยของ อวยพร เรื่องตระกูล และสุวิมล ว่องวานิช (อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548 ข : 288) ได้ทำการศึกษาและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ภาพรวมทั้งประเทศ ผลการประเมินพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนักและยังต้องปรับปรุงแก้ไข ในทำนองเดียวกันจากรายงานผลการวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2546 . อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2548 ข. : 293) ได้ทำการวิจัยประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่น่าพอใจ สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการยังไม่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และพบว่าปัจจัยสนับสนุนการบริหารและจัดการศึกษา ทำให้องค์ประกอบของปัจจัยส่งเสริมการบริหารและจัดการศึกษาเป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ จึงไม่สามารถจัดการศึกษาให้นักเรียนมีคุณภาพเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุขได้ การที่สภาพปัจจัยต่างๆ ในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งตรงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติซึ่งหากพิจารณาจากผลการประเมินสภาพปัญหาจากการสรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548) ซึ่งแสดงสรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอก สรุปผลการสังเคราะห์สถานศึกษาที่ได้มาตรฐานและไม่ได้มาตรฐานเป็นรายด้าน มีดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548) ภาพรวมมีดังนี้

สังกัด	ด้าน	ไม่ได้มาตรฐาน	ได้มาตรฐาน
สพฐ (จำนวน 30,919 แห่ง ทั่วประเทศ)	ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ - มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร - ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง - มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ - ความสุข มีสุขนิสัยสุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
	ผู้บริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ - การส่งเสริมกิจกรรม และการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาวะผู้นำ และมี ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา - ความสัมพันธ์ และความ ร่วมมือกับชุมชนในการ พัฒนาการศึกษา
	ครู	<ul style="list-style-type: none"> - ความเพียงพอของครู - ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> - วุฒิการศึกษา
	โดยรวม ของ สถานศึกษา	66% เกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบท	34%

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) 2550 : 67

จากตารางที่ 1 จะทำให้เห็นได้ชัดว่า จำนวนสถานศึกษาร้อยละ 66 ยังไม่ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์การประเมินทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอันเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

นอกจากนี้หากไปพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในสามจังหวัดภาคใต้จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ พบว่า ยังมีปัญหาการจัดการเรียนรู้ ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา โดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากรายงานผลการดำเนินงานของเขต 1 พื้นที่การศึกษาปัตตานี สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนสรุปผลการประเมินมีมาตรฐานที่ต้องปรับปรุง แก่ไขมีดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 2549 : 6-9) ได้สรุปผลจากการประเมินภายนอกรอบแรกของ สมศ. (รอบแรก 2544-2548) โดยประเมินสถานศึกษาในสังกัด สพท. ปน. 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ปัตตานี) ทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 182 โรง ซึ่งได้สรุปว่า ผลการดำเนินการด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยังอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจมากนัก ซึ่งเป็นผลจากการจัดการเรียนรู้อยังมีปัญหาอีกมากจากบริบทของการจัดการเรียนการสอนปัจจัยเหล่านี้มีส่วนส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปได้อย่างเชื่องช้า ผลจากการประเมินคุณภาพของสมศ. จำนวน 182 โรงเรียน ผลการประเมินโรงเรียนอยู่ในระดับดี 4 โรงเรียน ระดับพอใช้ 66 โรงเรียน และระดับปรับปรุง 112 โรงเรียน และสอดคล้องกับผลการประเมินของ สมศ ดังแสดงได้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก 2544 - 2548) ภาคใต้

ภาค	ด้าน	ไม่ได้มาตรฐาน	ได้มาตรฐาน
ภาคใต้ (จำนวน 5,052 แห่ง))	ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ - มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร - ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง - มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ - ความสุข มีสุขนิสัยสุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภาค	ด้าน	ไม่ได้มาตรฐาน	ได้มาตรฐาน
	ผู้บริหาร	- การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ - การส่งเสริมกิจกรรม และการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	- ภาวะผู้นำ และมี ความสามารถในการบริหาร จัดการศึกษา - ความสัมพันธ์ และความ ร่วมมือกับชุมชนในการ พัฒนาการศึกษา
	ครู	- ความเพียงพอของครู - ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โคนเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	- วุฒิการศึกษา
	โดยรวม ของ สถานศึกษา	72% เกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษา ของรัฐขนาดเล็กในชนบท	28%

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2550 : 77

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนยังไม่ได้มาตรฐานซึ่งสอดคล้องกันทั้งตารางที่ 1 และตารางที่ 2 จะเห็นผลการประเมินสรุปได้ว่า 66 % ของสถานศึกษาขนาดเล็กในชนบทในภาพรวมของประเทศและ 72 % ของสถานศึกษาขนาดเล็กในภาคใต้ ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้วางไว้

จากรายละเอียดของที่มาของปัญหาและผลที่ปรากฏของปัญหาทำให้เห็นได้ว่าการนำการปฏิรูปการศึกษาไปสู่ความสำเร็จที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีมาตรฐานสูงในระดับสากลนั้น ต้องเป็นการผสมผสานขององค์ประกอบใน 3 มิติด้วยกัน อันได้แก่มิติทางด้านองค์ประกอบ ด้านยุทธศาสตร์ และด้านปัจจัยสร้างเสริมการเรียนรู้ (รุ่ง แก้วแดง ชัยณรงค์ สรรวรรณสาร 2536 : 196)

จากแนวคิดพื้นฐานเหล่านี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหายุทธศาสตร์ทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ นำเพื่อเข้ามาเป็นนวัตกรรมในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ได้ทำการศึกษา แบบมีส่วนร่วมกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ และผู้เชี่ยวชาญทรงคุณวุฒิ ทำการศึกษาผลการวิจัย “ฉลาดรู้” เป็นผลการวิจัยของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 2544 : 109) เป็นยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข ทั้งทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะในการใช้ชีวิต สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และมีส่วนร่วมสร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนเองกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม อีกทั้ง เป็นการเรียนรู้ที่มีครอบครัว ครู ชุมชน และทรัพยากรการเรียนรู้อื่นๆ เป็นเครื่องสนับสนุน และสอดคล้องกับเป้าหมายที่สำคัญในการกำหนดอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาของชาติที่มีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้ และเพื่อคนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ซึ่งอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติเพื่อเป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งเป็นมาตรฐานหลักในการจัดการศึกษาของชาติให้ดำเนินเป็นไปอย่างมีเอกภาพในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติที่ยั่งยืน

จากประเด็นเหล่านี้จึงทำให้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาหายุทธศาสตร์ทางการบริหารการจัดการการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับทิศทาง และมาตรการในการขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในอันที่จะมุ่งเน้นการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นย้ำเรื่องคุณภาพและความสอดคล้องกับความต้องการของชาติเป็นประเด็นนำในการวางยุทธศาสตร์และ

มาตรการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาทุกระดับทั้งนี้เพื่อความมั่นคงผาสูกของสังคม ประชาชาติรุ่นใหม่ที่มีจิตวิญญาณของความเป็นไทย มีสำนึกต่อรากเหง้าทางวัฒนธรรมและต่อบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกของครอบครัว ชุมชน และสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 : 2)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) เพื่อทราบปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้
- 2) เพื่อทราบการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้
- 3) เพื่อความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางในการวิจัยผู้วิจัยจึงตั้งข้อคำถามสำหรับการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ อยู่ในระดับใด
2. การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการสามจังหวัดภาคใต้ อยู่ในระดับใด
3. ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติ หรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับกลาง

3. ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดภาคใต้ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

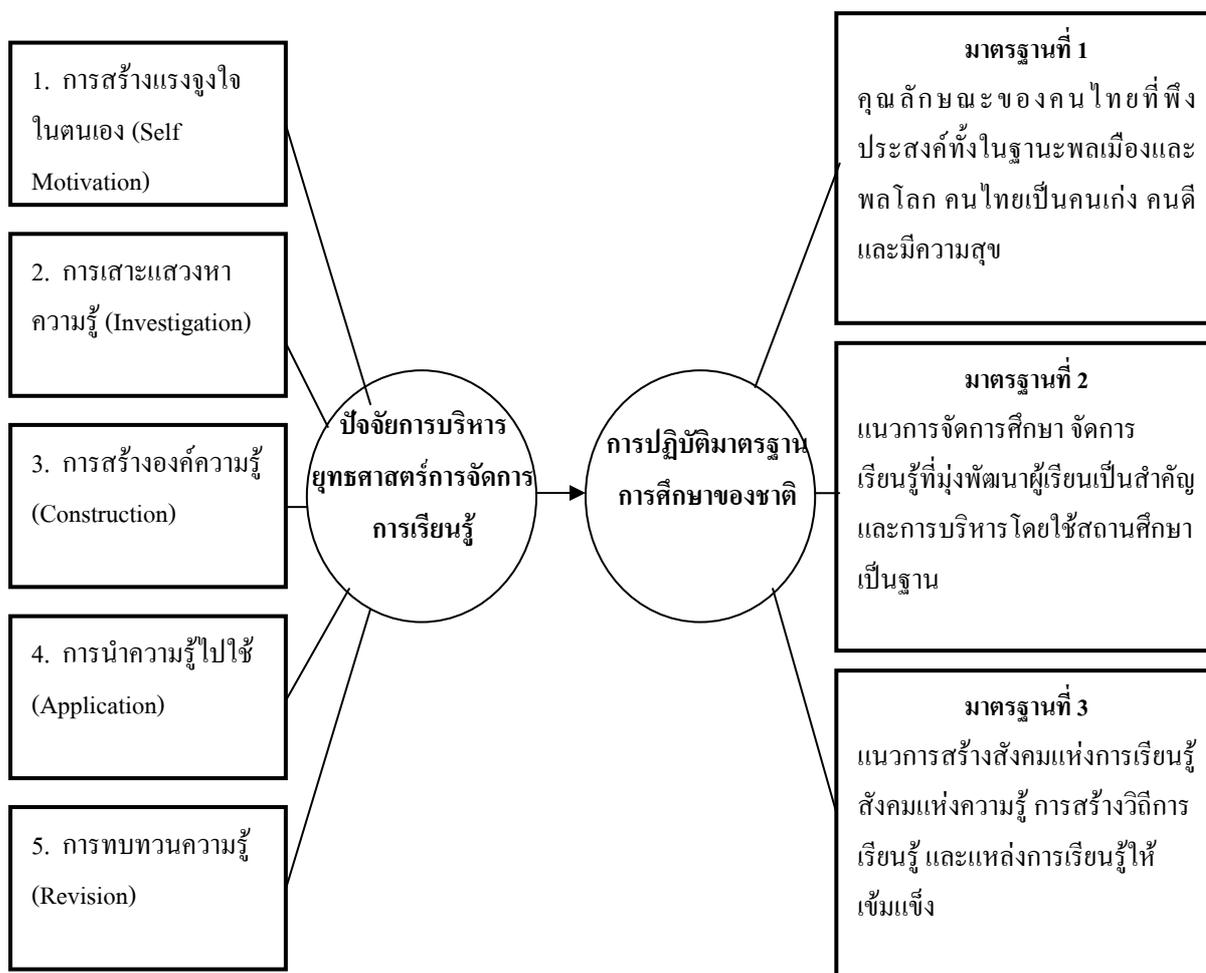
กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบทฤษฎีในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดการการเรียนรู้ของสถานศึกษานำมาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังมีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งในระบบสังคมมีลักษณะเป็นองค์กรระบบเปิด (open system) ที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการในส่วนงานต่างๆ สามารถจัดในรูปแบบเชิงระบบ แคทซ์และคาห์น (Katz and Kahn 1978 : 20) กล่าวถึงทฤษฎีเชิงระบบ (system theory) ว่าองค์กรที่เป็นระบบเปิดจะประกอบไปด้วยระบบย่อยๆ ภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยระบบจะยอมรับปัจจัยนำเข้า (input) จากสิ่งแวดล้อม (context) ผ่านกระบวนการ (process) เปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นผลผลิต (output) โดยฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel 2001 : 19) มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเชิงระบบที่สอดคล้องกับแนวคิดของ ลูเนนเบิร์ก และออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstien 2000 : 16) และแนวคิดของ พาเลสตีนิ (Palestini 1999 : 9) ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยป้อนเข้า (Input) กระบวนการ (Transformation Process) และผลผลิต (Outputs) ซึ่งเป็นแนวคิดการนำปัจจัยเข้าเพื่อส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่มีคุณภาพและ กระบวนการบริหารเป็นระบบย่อย (subsystem) ระบบหนึ่ง ของกระบวนการเปลี่ยนสภาพ การที่ผลผลิตจะมีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลมากเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การจัดการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ ดังนั้นการนำเข้าของปัจจัยการบริหารจัดการเรียนรู้ จึงทำให้มีผลผลิตที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ผลลัพธ์ได้ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

นอกจากนั้นได้นำแนวคิดการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดตามพระราชดำริ เป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการการเรียนรู้ โดยนำมาจากรายงานการวิจัย รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ที่สำนักงานสภาพัฒนาการวิจัย (2544 : 111-118) ที่ได้เสนอรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ที่เรียกว่า SICAR ซึ่งประกอบด้วย 1) การสร้างแรงจูงใจในตนเอง (Self Motivation) หมายถึง การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนตระหนักประจักษ์แจ้งถึงปัญหาและเห็น

คุณค่าของสิ่งที่จะเรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ทั้งด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน 2) การเสาะแสวงหาความรู้ (Investigation) หมายถึง ผู้เรียนสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในการแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เช่น การสังเกต การอ่าน การฟัง การจดบันทึก การตั้งคำถาม การคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่น การทดลอง การปฏิบัติ และการวิจัย เป็นต้น 3) การสร้างองค์ความรู้ (Construction) หมายถึง การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิม 4) การนำความรู้ไปใช้ (Application) หมายถึง การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องสามารถนำกระบวนการหรือความรู้ที่ได้ไปใช้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม 5) การทบทวนความรู้ (Revision) หมายถึง การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบปรับปรุง และพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองให้ถูกต้อง เป็นสากลอยู่เสมอซึ่งนำมาใช้เป็นแนวคิดด้านปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ (สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ 2544 : 11-113) นอกจากนี้ได้นำมาตรฐานของชาติ ซึ่งสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศใช้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา 2548 : 1-13) ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มาตรฐานที่ 2 ด้านแนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มาตรฐานที่ 3 ด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นเป้าหมายที่สำคัญ ของผลผลิตทางการศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนมีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามรายละเอียดและตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2548 : 5) ผลผลิต (outputs) ทางการศึกษานี้จะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นตัวป้อน (Inputs) และที่เป็นกระบวนการ (Transformation process) ในการดำเนินการบริหารจัดการเพื่อให้ปัจจัยตัวป้อนผ่านกระบวนการไปสู่ผลผลิต คือ คุณภาพนักเรียนตามที่ต้องการ (Lunenberg and Ornstein 2000 : 16, 2004 : 36) โดยคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ได้นำมาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยเขียนเป็นแผนภูมิดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : Daniel Katz and Robert L.Khan, The Psychology of Organization, 2nd ed. (New York : John Wiley & Son , (1978) , 20.

: Fred C. Lunenberg , and Allan C. Ornstien. Educational Administration, 3th ed.

Belmont : Thomson Learning,16 . (2000 : 16, 2004 : 36)

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานการศึกษาคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548) ,5.

: สำนักงานสถาบันราชภัฏ, รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ๖(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศิรินาสน์ 2544) , 111-113.

:สำนักเลขาธิการ สภาการศึกษา, มาตรฐานการศึกษาของชาติ สก.ศ. (กรุงเทพฯ : 2548.),

1-13.

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดให้มีการศึกษาประชุมกลุ่ม (Focus group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารการศึกษา จำนวน 8 คน เพื่อสังเคราะห์แนวคิดหลักมาบูรณาการตามวิธีวิทยา (Conceptualization) เพื่อสังเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องเป็นพฤติกรรมกรรมการบริหารตามปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา โดยมีผลสรุปได้ดังนี้ 1. พฤติกรรมกรรมการบริหารปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีดังนี้ ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมนักเรียน ตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ 2) การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ 3) การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง 4) การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง 5) การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6) การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย 1) ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้ 2) นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ 3) การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง 4) มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้ 5) การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ 6) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการสร้างองค์ความรู้ ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน 2) เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน 3) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ด้านการนำความรู้ไปใช้ ประกอบด้วย 1) หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น 2) ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง 3) ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 5) มีกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม ท้องถิ่น ด้านการทบทวนความรู้ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 2) การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นปัจจุบัน 3) การจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง 4) การส่งเสริมการประเมินผลตนเองตามสภาพจริง 2 พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา มีดังนี้ มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจ 2) การจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย 3) การส่งเสริมคุณภาพจริยธรรม 4) การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพ 5) การส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี 6) การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง 7) การเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ 8) การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น 9) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรมทางสังคม 10) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 11) การส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง 12) การส่งเสริมกิจกรรมประหยัดพลังงาน 13) การส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 1) มีการจัด

หลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน 2) ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน 3) สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) มีอาคารสถานที่เพียงพอ 5) มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย 6) มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 7) ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและ วิชาชีพ 8) ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานและ ผูกพันกับงาน 9) อัตราการออกจากงานในสถานศึกษา 10) อัตราความผิดทางวินัยในสถานศึกษา 11) แนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและ สถานศึกษา 12) มีการสังมองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา 13) องค์กร ชุมชน มีส่วน ร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น 14) มีการศึกษาสภาพปัญหาและความ ต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน 15) นักเรียนและ ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการ จัดบริการ ทางการศึกษาของสถานศึกษา 16) มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษา มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้และแห่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาร่วมมือกับ บุคลากรและองค์กรในชุมชนจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน 2) ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้ง ของสถานศึกษาสามารถให้บริการทางการศึกษา 3) มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ ของสังคม 4) การส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุขในสังคม 5) สถานศึกษามีการ ศึกษาวิจัย จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ 6) สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ ความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมและประเทศ 7) ครอบคลุม ชุมชน องค์กรทุกระดับ และสถานศึกษา มีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ 8) สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ชุมชน 9) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้ในสถานศึกษา 10) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา

จากผลการศึกษานำมาเป็นตัวบ่งชี้ในพฤติกรรมกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้และการ ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกับผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. ปัจจัยการบริหาร ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการทางการบริหาร การศึกษาในการจัดการการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากกระบวนการบริหาร การเรียนรู้ รูปแบบ “ฉลาดรู้” โดยมีองค์ประกอบทางยุทธศาสตร์การบริหาร 5 ประการ คือ

1) การสร้างแรงจูงใจ 2) การเสาะแสวงหาความรู้ 3) การสร้างองค์ความรู้ 4) การนำความรู้ไปใช้ 5) การทบทวนความรู้

2. การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติในสถานศึกษาตามข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา และมาตรฐานที่เปิดกว้างและยืดหยุ่นเพื่อให้การศึกษามีมาตรฐานในรูปแบบลักษณะ วิธีการเป็นมาตรฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติได้

3. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามประเด็นเนื้อหาที่ผู้วิจัยศึกษา ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีเนื้อหาอันประกอบด้วย แนวพระราชดำริที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษา อุดมการณ์และหลักการจัดการในการจัดการศึกษาของชาติ ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระราชดำริที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษา

ตลอดรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริ ด้านการศึกษาให้แก่ข้าราชการ สถาบันการศึกษา ส่วนราชการ ภาคเอกชนตลอดจนบุคคลกลุ่มต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและสม่ำเสมอ สาระของพระราชดำริที่ปรากฏเป็นเอกสารครอบคลุมเนื้อหาที่กว้างขวางและลึกซึ้ง สมควรที่พสกนิกรทั้งปวงจะได้พยายามศึกษาให้ถึงแก่นแท้แห่งสาระของพระราชดำริไว้ให้เป็นสมบัติของประชาชนและประเทศชาติตลอดไปในการศึกษาวิจัยดังนี้ พยายามที่จะเข้าใจแนวพระราชดำริที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษานับข้อจำกัดของการรวบรวมพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ดังนั้นบทความนี้จึงยังคงห่างไกลจากความสมบูรณ์ของแนวพระราชดำริ อย่างไรก็ตามด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่เปรียบมิได้จึงได้พยายามเชิญแนวพระราชดำริที่เห็นว่าสำคัญขึ้นมาแสดงให้ปรากฏ เพื่อหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสาธารณชนทั่วไปที่จะได้พยายามศึกษาแนวพระราชดำริด้านการศึกษาต่อไปอย่างเป็นระบบโดยมุ่งหวังว่าองค์ความรู้แห่งแนวพระราชดำรินี้จะได้สะสมและเข้าใจ “ความสมบูรณ์และบริบูรณ์มากขึ้น” โดยตั้งคำถามสำคัญ 3 ประการเพื่อการศึกษาและพยายามเข้าใจแนวพระราชดำริด้านการศึกษาคือ 1) การศึกษาคืออะไรและขอบเขตของการศึกษาอยู่ที่ไหน 2) หลักการและวิธีการศึกษามีลักษณะอย่างไร 3) การศึกษามีจุดหมายอะไร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540: 141-161)

ได้ศึกษาแนวพระราชดำริด้านการศึกษาในหัวข้อต่อไป

- 1) ความหมายและขอบเขตของการศึกษา
- 2) หลักการและวิธีการของการศึกษา
- 3) จุดหมายของการศึกษา

ความหมายและขอบเขตของการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับความหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2520 ไว้ดังนี้

“การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว”

จะเห็นได้ว่าการศึกษามีความหมายใน 2 มิติ คือมิติแรกเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ และมิติที่สองเป็นการพัฒนาบุคคลผู้ศึกษาเองให้มีความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม ซึ่งทั้งสองมิติแห่งความหมายนี้แยกกันไม่ได้ ตรงกันข้ามจะต้องควบคู่กันไปเพราะเมื่อบุคคลหนึ่งมีความรู้ แต่มีความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม ที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ย่อมจะนำไปสู่การใช้ความรู้ในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมได้ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชกระแสรับสั่งในเรื่องนี้มีความหมายตอนหนึ่งว่า

“ความรู้กับดวงประทีปเปรียบเทียบกันได้หลายทาง ดวงประทีปเป็นดวงไฟที่ส่องแสงเพื่อนำทางไปถ้าใช้ไฟนี้ส่องไปในทางที่ถูกก็จะไปถึงจุดหมายปลายทางได้โดยสะดวกเรียบร้อย แต่ถ้าไม่ระวังไฟนั้น อาจเผาผลาญให้บ้านช่องพินาศลงได้ ความรู้อันเป็นแสงสว่างที่จะนำเราไปสู่ความเจริญ ถ้าไม่ระมัดระวังในการใช้ความรู้ก็อาจเป็นอันตรายเช่นเดียวกัน จะทำลายเผาผลาญบ้านเมืองให้ล่มจมได้” (22 มกราคม 2505)

การศึกษาในความหมายนี้สะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาไม่ใช่สิ่งที่จบหรือสิ้นสุดในตัวเอง แต่การศึกษาจะต้องนำไปสนองต่อเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายบางประการ โดยเฉพาะต่อสังคมโดยส่วนรวม(ซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป) นั่นหมายความว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยนำพาให้บุคคลและสังคมไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ได้ การศึกษาที่สมบูรณ์จะต้องรวมไปถึงการใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมได้จึงจะถือได้ว่าเป็นการศึกษาในความหมายที่ครบถ้วน สมดังที่พระราชกระแสที่ว่า

“การที่มีการศึกษาสมบูรณ์แล้วนี้ ทำให้แต่ละคนหลีกเลี่ยงไม่ได้จากความรับผิดชอบที่จะต้องใช้ความรู้ สติปัญญาของตนให้เป็นประโยชน์และเป็นความเจริญวัฒนาแก่บ้านเมืองและส่วนรวม” (12 กรกฎาคม 2516)

พระองค์ทรงชี้ถึงปรัชญาการศึกษาที่น่าสนใจยิ่งคือ เมื่อบุคคลหนึ่งมีการศึกษาที่สมบูรณ์ผลแห่งการมีการศึกษาที่สมบูรณ์นี้จะกำหนดให้บุคคลนั้นมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องมีความรู้และสติปัญญาของตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวม โดยไม่ต้องมีบุคคลใดมาร้องขอหรือเรียกร้องให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวมหรือประเทศชาติแต่การปฏิบัติหน้าที่เพื่อสังคมหรือประเทศชาติของผู้ที่มีการศึกษาที่สมบูรณ์เกิดขึ้นแต่ภายในจากจิตสำนึกแห่งสภาวะของการมีความรู้และสติปัญญาสมบูรณ์ โดยไม่ต้องมีสิ่งจูงใจหรือข้อแลกเปลี่ยน เช่นประโยชน์ส่วนบุคคลหรือรางวัลใด ๆ มาเป็นแรงผลักดันให้ผู้ที่มีการศึกษาสมบูรณ์ปฏิบัติหน้าที่อันควรจะกระทำ ดังนั้นการศึกษาสมบูรณ์จึงมีความครบถ้วนในตัวเองทั้งองค์ความรู้และการใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ในความหมายเช่นที่กล่าวนี้ การศึกษาจึงมีความหมายในเชิงสร้างสรรค์และเป็นผลดีเท่านั้น ถ้าจะกล่าวในเชิงกลับกันอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ตัวบุคคลหรือส่วนรวมนั้นไม่ใช่การศึกษาที่สมบูรณ์ และการศึกษาที่สมบูรณ์นี้เป็นการศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งหวังให้เกิดขึ้นในพสกนิกรและประเทศชาติของพระองค์

การศึกษาที่จะนำไปสู่การศึกษาที่สมบูรณ์นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้ว่าต้องประกอบด้วย การศึกษาทางวิชาการและการศึกษาทางธรรม ทั้งนี้เพื่อการศึกษาทางธรรมคอยกำกับการศึกษาทางวิชาการให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องและสนองตอบต่อเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังพระราชดำรัสมีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“การแบ่งการศึกษาเป็นสองอย่าง คือการศึกษาทางวิชาการอย่างหนึ่ง วิชาการนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่บ้านเมือง ถ้ามาใช้ต่อเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว อีกอย่างหนึ่ง ชั้นที่สองก็คือ ความรู้ที่จะเรียกได้ว่าธรรม คือรู้ในการวางตัวประพฤติและคิด วิชิตคิด วิธีที่จะใช้สมองมาทำเป็นประโยชน์แก่ตัว สิ่งที่เป็นธรรมหมายถึงวิธีประพฤติปฏิบัติ คนที่ศึกษาในทางวิชาการและศึกษาในทางธรรมก็ต้องมีปัญญา แต่ผู้ใช้ความรู้ในทางวิชาการทางเดียวและไม่ใช้ความรู้ในทางธรรม จะนับว่าเป็นปัญญาชนมิได้” (18 ธันวาคม 2513)

นั่นหมายความว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความรู้ ทั้งความรู้ในทางวิชาการและความรู้ในทางธรรม ด้วยความรู้ทั้งสองด้านนี้จะก่อให้เกิด “ปัญญา” ขึ้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายความหมายของคำว่าปัญญาว่า

“ปัญญาแปลอย่างหนึ่งคือ ความรู้ทุกอย่างทั้งที่เล่าเรียนจดจำมา ที่พิจารณาใคร่ครวญคิดเห็นขึ้นมา และที่ได้ฝึกฝนให้คล่องแคล่วชำนาญขึ้นมา เมื่อมีความรู้ความชัดเจนชำนาญในวิชาการต่าง ๆ ดังว่า จะยังผลให้เกิดความเฉลียวฉลาดแต่ประการสำคัญนั้นคือความรู้ที่ผนวกกับความเฉลียวฉลาดนั้นจะรวมกันเป็นความสามารถพิเศษขึ้น คือความรู้จริง รู้แจ้งชัด รู้ตลอด ซึ่งจะส่งผลต่อไปเป็นความรู้เท่าทัน เมื่อรู้เท่าทันแล้วก็จะเห็นแนวทางและวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้น

อุปสรรคปัญหาและความเสื่อม ความล้มเหลวทั้งปวงได้ แล้วดำเนินไปตามทางที่ถูกต้องเหมาะสม จนบรรลุผลสำเร็จ” (14 กรกฎาคม 2521)

ปัญญาในความหมายนี้ทรงชี้ว่าเป็นสภาวะแห่งการรู้จริง การรู้แจ้งและการรู้ตลอดซึ่ง สภาวะแห่งการรู้ทั้งสามนี้จะนำไปสู่การรู้เท่าทันและปัญญาในความหมายดังกล่าวนี้จะช่วยให้ สามารถแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคและนำไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดง ถึงความหมายของ การศึกษาที่เป็นปัจจัย ก่อให้เกิดความรู้และสภาวะแห่งการรู้จริงและรู้ทุกอย่าง เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิด ปัญญาและด้วยปัญญาจะนำไปสู่ความสำเร็จ กล่าวให้ชัดเจนคือ การศึกษา ความรู้และปัญญาเป็น เรื่องที่มีความสัมพันธ์ที่แยกออกจากกันไม่ได้ การเข้าใจเรื่องหนึ่งเรื่องใดให้สมบูรณ์จะต้องเข้าใจ ทั้งสามเรื่องอย่างเชื่อมโยงกัน

การศึกษาในความหมายนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายว่าเป็นเรื่องของทุกคน ตั้งแต่เกิดและไม่มีที่สิ้นสุดตลอดชีวิตของคน ทรงแสดงขอบเขตการศึกษาในชีวิตคนกับธรรมดา นักศึกษามหาวิทยาลัยไว้ดังนี้

“การศึกษานั้นเป็นเรื่องของทุกคน และไม่ใช่ว่าในเฉพาะระยะหนึ่ง เป็นหน้าที่โดยตรงใน ระยะเดียวไม่ใช่อย่างนั้น ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องศึกษาเติบโตขึ้นมาก็ต้องศึกษา จนกระทั่งถึงขั้นที่เรียกว่า อุดมศึกษา อย่างที่ท่านทั้งหลายกำลังศึกษาอยู่ หมายความว่าการศึกษาที่ครบถ้วน ที่อุดม ที่บริบูรณ์ แต่ต่อไปเมื่อออกไปทำหน้าที่การงานก็ต้องศึกษาต่อไปเหมือนกัน มิฉะนั้นคนเราก็อยู่ไม่ได้ แม้จบ ปริญญาเอกแล้วก็ต้องศึกษาต่อไปตลอด หมายความว่า การศึกษาไม่มีสิ้นสุด” (20 เมษายน 2521)

พระราชดำรัสสองครั้งนี้ชี้ถึงขอบเขตการศึกษาที่ครอบคลุมตลอดชีวิตของบุคคล ตั้งแต่เกิด ต่อเนื่องกันจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต เสมือนการศึกษากับชีวิตเป็นของคู่กัน นั้นหมายความว่า ขอบเขตของการศึกษาครอบคลุมถึงทุกเรื่องและทุกเวลาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อาจกล่าวอีกนัย หนึ่งได้ว่าการศึกษามิได้มีขอบเขตเฉพาะเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

ด้วยความหมายและขอบเขตของการศึกษาตามแนวพระราชดำรินี้ จะเห็นว่าการศึกษาเป็น หัวใจของชีวิตมนุษย์ และการศึกษาเป็นเครื่องนำทางที่สำคัญของมนุษย์ให้ไปสู่การพัฒนาคุณภาพ ตนเอง และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม กล่าวให้ชัดเจนโดยสรุปคือ ความหมายของการศึกษาจะต้องกำกับด้วยจุดหมายของการศึกษาคือ กล่าวคือเป็นการศึกษาที่ สร้างสรรค์และเป็นผลดีแก่บุคคลและส่วนรวมเท่านั้น

หลักการและวิธีของการศึกษา

การศึกษาในความหมายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนำไปสู่คำถามต่อไปคือ พระองค์พระราชทานหลักการและวิธีการศึกษาไว้อย่างไรเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ตามความหมายของการศึกษาดังกล่าวในหัวข้อข้างต้น ทรงกล่าวถึงหลักการศึกษาก่อนที่ให้ความรู้ความสามารถและนำไปสู่การทำให้ “ตัวเองครบเป็นคน” ว่า

“...หลักการอย่างหนึ่งที่สำคัญที่สุดคือหลักของเหตุผลและจะต้องขัดเกลาตลอดเวลามีฉะนั้นจะมีวิชาความรู้เท่าไรก็ตามก็ไม่สามารถนำไปเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้...หลักของเหตุผลมีหลักการว่า ถ้าสิ่งใดที่เราต้องเผชิญ ต้องพบ ต้องมีเหตุผลทั้ง สั้น คำนี้มีสองคำ เหตุคือต้นของสิ่งที่เราเผชิญและผลเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องจากสิ่งที่เกิดขึ้นแก่เรา ถ้าเราเผชิญสิ่งใดและเราพิจารณาด้วยเหตุผล ต่อไปเราก็จะเผชิญสิ่งที่ถูกต้อง” (26 มิถุนายน 2519)

นั่นหมายความว่าการศึกษาเป็นเรื่องของการค้นหาเหตุและผลของสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เมื่อสามารถค้นหาเหตุย่อมจะเข้าใจผลที่เกิดตามมา ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลจึงเป็นหลักการสำคัญของการศึกษา ในทางกลับกันสิ่งใดที่ไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลได้จึงถือว่าเรามีความรู้ในสิ่งนั้นยังไม่ได้ ฉะนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการของการค้นหาเหตุและผลของสิ่งต่าง ๆ นั่นเอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงวิธีการศึกษาหรือการเรียนรู้ไว้ดังนี้

“ลักษณะของการศึกษาหรือการเรียนรู้นั้นมีอยู่สามลักษณะได้แก่ เรียนรู้ตามความคิดของผู้เรียนอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผลอย่างหนึ่งกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติฝึกฝนจนประจักษ์ผลและเกิดความแคล่วคล่องชำนาญอีกอย่างหนึ่ง การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้จำเป็นต้องกระทำไปด้วยกันให้สอดคล้อง และอุดหนุนส่งเสริมกันจึงจะช่วยให้เกิดความรู้จริงพร้อมทั้งที่จะสามารถนำมาใช้ทำการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้” (25 มิถุนายน 2524)

การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะคือการเรียนรู้ตามความคิดของผู้เรียน การเรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาด้วยตนเองและการเรียนรู้จากการปฏิบัติฝึกฝน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในเหตุและผลของเรื่องที่ศึกษา เริ่มจากการเรียนรู้จากผู้ที่มีความรู้ จากนั้นจึงนำความรู้เหล่านั้นมาขบคิดพิจารณาด้านตนเองต่อไป ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มพูนความรู้ที่มากขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นคุณภาพของการเรียนรู้ในระดับหนึ่ง การเรียนรู้ถึงขั้นนี้ยังไม่ถือว่าครบถ้วนเพราะยังเป็นความรู้ที่ยังไม่สามารถช่วยให้บุคคลนั้นนำไปสู่การปฏิบัติได้ จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจนก่อให้เกิดความเชี่ยวชาญที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติได้

วิธีการเรียนรู้ตามนัยข้างต้นเป็นการเรียนรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติซึ่งจะต้องครบบริบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปรียบเทียบการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไว้ดังนี้

“ผู้ไม่มีทฤษฎีเป็นผู้ไม่มีหลักความรู้ ผู้ที่มีทฤษฎีไม่ได้เพราะไม่มีความรู้เป็นทุนรอนสำหรับทำงาน แต่ผู้ที่มีทฤษฎีที่ไม่หัดปฏิบัติหรือไม่ยอมปฏิบัตินั้นก็ผู้ นักทฤษฎีที่ปฏิบัติด้วยไม่ได้เพราะนักทฤษฎีที่ไม่ยอมปฏิบัติทำให้ตัวเองพร้อมทั้งวิชาความรู้ทั้งหมดเป็นหมันไป ไม่ได้ประโยชน์ไม่เป็นที่ต้องการของใคร ผู้มีความรู้ด้วย ใช้ความรู้ทำงาน ได้จริง ๆ จึงจะเป็นประโยชน์และเป็นที่ต้องการ” (22 มิถุนายน 2520)

พระราชดำรินี้สะท้อนให้เห็นชัดว่า ทฤษฎีเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นกรอบหรือแนวทางของการคิดและการปฏิบัติ แต่ความรู้เชิงทฤษฎีไม่สามารถเป็นหลักประกันของความสำเร็จในการปฏิบัติได้ เพราะความรู้เชิงทฤษฎีและความรู้เชิงปฏิบัติเป็นความรู้คนละส่วนกัน (ถึงแม้จะสัมพันธ์กันก็ตาม) ฉะนั้นผู้ที่มีความรู้เชิงทฤษฎีจะต้องนำทฤษฎีไปทดลองปฏิบัติจนให้เกิดความแคล่วคล่องชำนาญ การฝึกฝนปฏิบัติจนเชี่ยวชาญนี้ช่วยให้เกิดความรู้อีกส่วนหนึ่งที่เสริมความรู้เชิงทฤษฎีให้เกิดความบริบูรณ์ขึ้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญอย่างยิ่งแก่การปฏิบัติงานด้วยตนเอง ดังที่ได้อัญเชิญพระราชดำรัสมาแสดงก่อนหน้านี้อีกแล้ว ทรงอธิบายถึงความสำคัญของการปฏิบัติว่า

“การมีความรู้ด้านทฤษฎีเพียงประการเดียว ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ผู้ที่ฉลาดสามารถในหลักวิชาโดยปกติวิสัยจะได้แต่เพียงขั้นนี้ให้ผู้อื่นทำซึ่งเป็นการไม่ศักดิ์สิทธิ์ไม่อาจทำให้ผู้ใดเชื่อถือหรือเชื่อฟังอย่างสนิทใจได้ เหตุด้วยไม่แน่ใจว่าผู้ซึ่งนี้เองจะรู้จริงทำได้จริงหรือความสำเร็จทั้งสิ้นทำได้เพราะลงมือทำ” (18 ตุลาคม 2520)

จะเห็นว่าความรู้ก่อให้เกิดประโยชน์จริง จะต้องเป็นความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้ และที่สำคัญความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้นี้ ต้องเกิดขึ้นจาก “ลงมือกระทำ” ด้วยตนเองเท่านั้น ถ้าจะกล่าวให้ชัดเจนอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องหนึ่งจะต้องมีความรู้ถึงขั้นที่ตนเองสามารถปฏิบัติด้วยตนเองให้ปรากฏผลสำเร็จเพื่อเป็นการพิสูจน์ถึงการมีความรู้จริงในเรื่องนั้นแก่บุคคลอื่น เมื่อมีความรู้ถึงขั้นนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชกระแสว่าบุคคลนั้นจะได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงจากผู้อื่นว่ามีความรู้จริงอีกทั้งจะยังเป็นความรู้ที่บุคคลอื่นจะเรียนรู้และปฏิบัติตามอย่างมีศรัทธา ความรู้ตามความหมายนี้ต่างจากความรู้เชิงทฤษฎีไม่มีความสำคัญ แต่พระองค์ทรงชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีเพียงประการเดียวไม่เพียงพอต่อการศึกษา แต่การศึกษาจะต้องมุ่งสู่การนำทฤษฎีเพียงประการเดียวไม่เพียงพอต่อการศึกษา แต่การศึกษาจะต้องมุ่งสู่การนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้สำเร็จด้วยจึงจะถือได้ว่าเป็นการศึกษาที่ครบสมบูรณ์

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่าหลักการและวิธีการศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงนั้น เริ่มตั้งแต่หลักการพื้นฐานของการศึกษา กล่าวคือการศึกษาที่ตั้งอยู่บนหลักของเหตุและผล และการใช้หลักของเหตุและผลนี้ศึกษาความเป็นจริง การศึกษานี้อาจเริ่มต้นได้จากการเรียนรู้

ความคิดของบุคคลอื่น ๆ จากนั้นจะต้องเรียนรู้ด้วยการคิดพิจารณาด้วยตนเอง จนถึงการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติให้ได้ผลสำเร็จได้ด้วยตนเอง การศึกษาตามแนวพระราชดำรินี้จะต้องมีวิธีการที่เป็นระบบ และอาศัยการสะสมความรู้ทีละเล็กละน้อยเพิ่มพูนขึ้น จนพัฒนาองค์ความรู้ให้สูงขึ้นไปตามลำดับ ฉะนั้นการศึกษาที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์จะต้องเป็นหลักการและวิธีการที่ถูกต้องและเป็นระบบด้วยจึงจะนำพาความรู้ไปสู่จุดหมายที่พึงประสงค์ได้ โดยจะขออัญเชิญพระราชดำรัสตอนหนึ่งมาเป็นส่วนสรุปของเรื่องนี้ดังนี้

“วิชาความรู้อันพึงประสงค์นั้น ได้แก่วิชาความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน แม่นยำ ชำนาญ นำไปใช้การเป็นประโยชน์ได้พอเหมาะพอควร ทนต่อเหตุการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ” (26 มิถุนายน 2523)

จุดหมายของการศึกษา

จากความหมายของการศึกษาที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อข้างต้นพอที่จะช่วยให้เข้าใจจุดหมายของการศึกษาตามแนวพระราชดำริได้ว่าการศึกษามีจุดหมายทั้งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ศึกษาเองและแก่ส่วนรวมอันได้แก่สังคมและประเทศชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสรุปวัตถุประสงค์ของการศึกษาว่า

“วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นคืออย่างไรกล่าวโดยรวบยอดคือการทำให้นักคนมีปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอทั้งในส่วนของวิชาความรู้ ส่วนความคิด วินิจฉัย ส่วนจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทน และความสามารถในการที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วยตนเองให้ได้จริง ๆ เพื่อสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยมีความสุข ความเจริญมั่นคง และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะด้วย” (25 มิถุนายน 2523)

การศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดหมายอันได้แก่ประโยชน์ของผู้ศึกษาเอง (ตนเอง) และส่วนรวม (สังคมและบ้านเมือง) นั้น การศึกษาทำหน้าที่เป็นปัจจัยหรือเครื่องมือที่จะนำไปสู่จุดหมายดังกล่าว การศึกษาในความหมายนี้จะต้องประกอบด้วย 4 ส่วนคือ

- 1) ส่วนวิชาความรู้ ได้แก่วิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษาอย่างถูกต้องครบถ้วน
- 2) ส่วนความคิดวินิจฉัย ได้แก่ความสามารถของการขบคิดพิจารณาและวินิจฉัยในเรื่องที่ศึกษาและความเป็นจริงที่ปรากฏ ซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการหรือกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลของผู้ศึกษา
- 3) ส่วนจิตใจและคุณธรรมได้แก่การพัฒนาจิตใจให้มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจที่จะใช้วิชาความรู้เพื่อประโยชน์ในทางที่ดีต่อตนเองและส่วนรวมและ

4) ส่วนความขยันอดทน ได้แก่การฝึกฝนให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความขยันและมีความอดทน ต่อปัญหาหรืออุปสรรคที่ขัดขวางไม่ทำให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้

องค์ประกอบทั้ง 4 ประการเพื่อช่วยให้สามารถบรรลุจุดหมายของการศึกษานี้ ย้อนกลับไป ยืนยันความหมายของการศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงไว้ดังที่กล่าวมาแล้วใน หัวข้อข้างต้น

การศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดหมายดังกล่าวโดยเฉพาะประโยชน์ของประเทศชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายว่า

“งานของชาตินี้จะต้องอาศัยวิชาการทั่วทุกแขนง ต้องสัมพันธ์กันแล้วดำเนินการไปกันไป โดยสอดคล้องจึงเป็นความจำเป็นที่แต่ละฝ่ายแต่ละคนจะต้องศึกษาเรียนรู้ถึงโครงการ และความ ประสานสัมพันธ์ของงานส่วนรวมให้กระจ่างชัด เพื่อสามารถมองเห็นจุดรวมของงานทั้งหมดและ สามารถประสานงานและส่งเสริมกันได้อย่างถูกต้องตรงจุด งานของชาติจักได้สัมฤทธิ์ผล ” (31 ตุลาคม 2520)

นั่นหมายความว่า การบรรลุถึงจุดหมายของการศึกษานั้นได้แก่ประโยชน์ของประเทศชาติ จะต้องอาศัยวิชาการหลายแขนงและยังต้องประสานวิชาการแขนงต่าง ๆ นั้นให้สัมพันธ์กันอย่าง เหมาะสมทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ กล่าวคือจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับงานของ ประเทศชาติอันถือได้ว่าเป็นงานที่รวบยอดของงานอื่น ๆ ไว้ทั้งหมดที่ปรากฏในระดับต่าง ๆ หรือ พื้นที่ต่าง ๆ หรือด้านต่าง ๆ ของประเทศชาติจึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้ความรู้เพื่อบรรลุจุดหมาย ลักษณะเช่นนี้เป็น การมองจุดหมาย การศึกษาในเชิงยุทธศาสตร์ของชาติ ซึ่งครอบคลุมทุกส่วนทุก ด้านของประเทศชาติ ไม่ใช่จุดหมายเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะด้านเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือจุดหมาย ของการศึกษาตามพระราชดำรินี้เป็นจุดหมายในเชิงยุทธศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติโดย ส่วนรวม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวพระราชดำริที่เกี่ยวกับการศึกษาที่จะช่วย ให้บรรลุถึงจุดหมายดังกล่าวในอีกมิติหนึ่งว่า

“ผู้ที่มุ่งหวังความดีและความเจริญมั่นคงในชีวิตจะต้องไม่ละเลยการศึกษา ความรู้ที่จะ ศึกษา มี 3 ส่วนคือ ความรู้ทางวิชาการ ความรู้ปฏิบัติการและความรู้คิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริง อีกประการหนึ่งจะต้องมีความจริงใจและบริสุทธิ์ใจไม่ว่าในงาน ในผู้ร่วมงานหรือในการรักษา ระเบียบแบบแผน ความดีงาม ความถูกต้องทุกอย่างประการที่สามต้องฝึกฝนให้มีความหนักแน่นทั้ง ภายใต้อาณัติ ในคำพูด” (24 มกราคม 2530)

กล่าวคือความรู้จะต้องศึกษานั้นจะประกอบด้วย 1) ความรู้ในวิชาการและการปฏิบัติที่มี ความถูกต้องและแจ่มแจ้งทั่วถึง 2) ความรู้ในงานที่ปฏิบัติตั้งแต่วัตถุประสงค์ขอบเขตจนถึงแนว

ปฏิบัติงาน ซึ่งรวมถึงการฝึกฝนให้มีความจริงใจและบริสุทธิ์ต่องานและผู้ร่วมงานและ 3) ความรู้ในตนเองที่จะช่วยให้เกิดความอดทน หนักแน่นและมุ่งมั่นที่ปฏิบัติตามหลักแห่งวิชาจนบรรลุผลสำเร็จ ดังมีพระราชกระแสรับสั่งว่า “นอกจากวิชาความรู้ก็ต้องฝึกฝนในสิ่งที่ตัวจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสังคัม สอดคล้องกับสมัย และสอดคล้องกับศีลธรรมที่คิงาม ถ้าได้ทั้งวิชาการทั้งความรู้รอบตัว และความรู้ในชีวิต ก็จะเป็นคนที่ครบคน” (25 มีนาคม 2515)

นอกจากนั้นจุดหมายของการศึกษาที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติแล้ว ในจุดหมายด้านวิชาการของการศึกษาที่ไม่ควรมองข้ามไปด้วย คือการพัฒนาความรู้ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก ดังที่กล่าวในหัวข้อก่อนหน้าแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายถึงกระบวนการสะสมและพัฒนาความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ดังที่มีพระราชกระแสว่า “บุคคลจำเป็นต้องค่อย ๆ เรียนรู้ให้เพิ่มพูนขึ้นมาตามลำดับ ให้ความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นนั้นเป็นรากฐานรองรับความรู้ที่สูงขึ้น ลึกซึ้งกว้างขวางขึ้นต่อ ๆ ไป” (30 มิถุนายน 2519) นั้นหมายความว่าจุดหมายของการศึกษาอีกประการหนึ่งที่พระองค์ทรงแสดงให้ปรากฏคือ การพัฒนาองค์ความรู้ให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้น เมื่อมีองค์ความรู้ที่กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้น ย่อมจะทำให้อำนาจหรือขีดความสามารถของบุคคลที่จะนำความรู้มาใช้ปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและประเทศชาติมากขึ้นด้วยตามลำดับ ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าจุดหมายของการศึกษาอีกประการหนึ่งคือการพัฒนาองค์ความรู้ให้สูงขึ้น

จุดหมายประการที่สามของการศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงไว้คือ การพัฒนาศักยภาพของคนให้ปรากฏออกมาเพื่อจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป พระองค์ทรงอธิบายจุดหมายของการศึกษาในเรื่องนี้ดังนี้

“การให้การศึกษาคือ การให้คำแนะนำและส่งเสริมบุคคลให้มีความเจริญงอกงามในการเรียนรู้คิดอ่านและการทำตามอัธภาพของแต่ละคน โดยจุดประสงค์ในที่สุดคือ ให้บุคคลนำเอาความสามารถที่มีอยู่ในตัวออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลตน เกื้อกูลผู้อื่นอย่างสอดคล้อง และไม่ขัดแย้งเบียดเบียนแก่กัน เพื่อสามารถอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเป็นประเทศได้” (13 พฤศจิกายน 2516)

แนวพระราชดำริที่ปรากฏให้เห็นคือ บุคคลแต่ละคนมี “ศักยภาพตามอัธภาพของแต่ละคน” ซึ่งศักยภาพของแต่ละคนนี้ยังไม่ปรากฏออกมาให้เห็น หรือยังไม่สามารถนำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมได้ ดังนั้นการศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนา “ศักยภาพของบุคคล” ให้ปรากฏออกมาเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไปเปรียบเสมือนก้อนหินอ่อนมีศักยภาพ (คุณภาพ) ที่จะแกะสลักออกมาให้เป็นประติมากรรมชิ้นเอกที่มีคุณค่าและประโยชน์ ก้อนหินอ่อนนั้นจะไม่มีคุณค่าหรือประโยชน์ถ้ายังคงอยู่ในสภาพเป็นก้อนหินอ่อนตาม “อัธภาพ” (ธรรมชาติ)

จนกว่าจะมีนักประติมากรรมมองเห็นศักยภาพของหินอ่อนก้อนนั้นและลงมือและสลักให้หินอ่อนก้อนนั้นออกมาเป็นรูปตามศักยภาพของมันฉันใด การศึกษาก็ทำหน้าที่คล้ายเช่นนักประติมากรรมที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลตามอัตราของก้อนนั้นให้ปรากฏออกมาเป็นความรู้ความสามารถและจิตใจที่จะนำไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติฉันนั้น

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าจุดหมายของการศึกษาตามแนวพระราชดำริ พอจะสรุปได้เป็นสามประการที่สำคัญคือ

1) การศึกษามุ่งสร้างคุณประโยชน์ให้แก่บุคคลและสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะประเทศชาติ ซึ่งถือว่าเป็นจุดหมายสูงสุดของการศึกษา

2) การศึกษามุ่งพัฒนาองค์ความรู้ให้ก้าวสูงขึ้นเพื่อจะพัฒนาขีดความสามารถของคนให้สูงขึ้นที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุจุดหมายในข้อแรกได้มากขึ้น และ

3) การศึกษามุ่งพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลที่มีให้ปรากฏออกมาเป็นความสามารถที่จะก่อประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมส่วนรวมตามจุดหมายในข้อแรกเช่นกัน

จนถึงขณะนี้คงเป็นเครื่องยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า การศึกษาตามแนวพระราชดำริไม่ใช่สิ่งที่สิ้นสุดในตัวเอง แต่เป็นเครื่องมือที่จะนำพาบุคคลและประเทศชาติไปสู่จุดหมายที่พึงงามเท่านั้น

การใช้ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเพื่อนำไปสู่จุดหมายของตนเองและส่วนรวมที่พึงงามดังกล่าวนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นความสำคัญของความรู้เชิงความประพฤติจำกับการใช้วิชาความรู้ให้ได้ประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริงเป็นอย่างมาก ดังนั้นการศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณสมบัติสำคัญให้แก่ผู้ที่มีวิชาความรู้จะต้องกระทำควบคู่ไปกับการเรียนรู้เชิงวิชาการด้วยทรงอธิบายคุณสมบัติที่กล่าวดังนี้

“ผู้ที่มีวิชาการแล้วจำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติในตัวเอง นอกจากวิชาความรู้ด้วย จึงจะนำตนนำชาติให้รอดและเจริญได้ คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้น ได้แก่ ความละเอียดซื่อสัตย์ซื่อ ความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความกตัญญูรู้คุณชาติบ้านเมืองและผู้มีอุปการะตัวมา ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น หากแต่มีความจริงใจ มีความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเฟื้อกันตามฐานะและหน้าที่ และที่สำคัญอย่างมากก็คือ ความขยันหมั่นเพียรความพยายาม ฝึกหัดประกอบการทำงานทั้งเล็ก ใหญ่ ง่าย ยาก ด้วยตัวเอง ด้วยความตั้งใจ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดธุระ เพื่อหาความสะดวกสบายจากความเกียจคร้าน ไม่มั่งง่าย หยาบคาย สะเพร่า” (8 มิถุนายน 2522)

ถ้าจะกล่าวให้ชัดเจนคือบุคคลที่จะใช้วิชาความรู้เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของการศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติสำคัญอันได้แก่ 1) ความละเอียดซื่อสัตย์ซื่อ 2) ความซื่อสัตย์สุจริต 3) ความกตัญญูรู้คุณ 4) ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น 5) ความจริงใจ 6) ความปรารถนาดีและเอื้อเฟื้อต่อกัน และ 7) ความขยันหมั่นเพียร ซึ่งอาจสรุปได้ว่าคุณสมบัติทั้ง 7

ประการนี้จะช่วยกำกับให้ผู้มีความรู้ใช้วิชาความรู้เพื่อจุดหมายของการศึกษาในความหมายที่กล่าวนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 141-161)

ด้วยคุณค่าแห่งแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเช่นกล่าวนี้จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรที่ปวงประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าจะน้อมนำปรัชญาแห่งการศึกษาของพระองค์มาใช้เพื่อเป็นหลักประกันที่จะช่วยกันธำรงรักษาไว้ซึ่งความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศชาติตลอดไป อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของแนวพระราชดำริที่ทรงเพียรพระราชทานแก่พสกนิกรของพระองค์ที่จะได้เข้าใจ และปฏิบัติตามเพื่อเป็นราชสคูติในศุภวาระอันเป็นมามหามงคลของแผ่นดิน

การศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น “ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานนาม “ราชภัฏ” และตราสัญลักษณ์อัญเชิญจากพระราชลัญจกรประจำพระองค์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ” เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชในวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ที่สนองตอบการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตลอดชีวิต ตามความมุ่งหมายและหลักการของการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 2544 : 95-113)

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ เริ่มด้วยการการสังเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการเรียนรู้จากงาน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พระราชานิพนธ์ พระราชดำรัส พระบรมราโชวาท พระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตร เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ แล้วนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเพื่อการวิพากษ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ นำผลการวิพากษ์มาปรับปรุง รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ และเสนอรายงานการวิจัย ระยะที่ 1 “ฉลาดรู้” รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ “ฉลาดรู้” ตามแนวพระราชดำริ โดยจัดทำคู่มือการเรียนการสอน เพื่อนำไปทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ “ฉลาดรู้” กับทุกเนื้อหาวิชา ใน

กระบวนการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏ และโรงเรียนในเครือข่าย หลังจากนั้น ติดตาม ประเมินผลการทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไข และเสนอรายงานการวิจัย ระยะที่ 2

ระยะที่ 3 การขยายผลรูปแบบการเรียนรู้ “ฉลาดรู้” โดยขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ “ฉลาดรู้” ลงสู่กระบวนการศึกษาในชุมชนและในท้องถิ่น หลังจากนั้นติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงและเผยแพร่ และเสนอรายงานการวิจัย ระยะที่ 3

ผลการศึกษาค้นคว้า เป็นผลการวิจัยในระยะที่ 1 คณะทำงานได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตาม แนวพระราชดำริ “ฉลาดรู้” ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย และยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

หลักการ

การเรียนรู้แบบ “ฉลาดรู้” เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน เกิดความสมดุลทั้งทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต สามารถพัฒนา ตนเองได้อย่าง เต็มศักยภาพ ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม สร้างเสริม สัมพันธภาพที่ดี ระหว่างตนเองกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม อีกทั้ง เป็นการเรียนรู้ที่มีครอบครัว ครู ชุมชน และ ทรัพยากรการเรียนรู้อื่นๆ เป็นเครื่องสนับสนุน

จุดมุ่งหมาย

1. ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย และมีเป้าหมาย
2. ผู้เรียนพัฒนาวิธีการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ จากความรู้ ความคิดของผู้อื่น จากการศึกษา ใคร่ครวญด้วยตนเอง และจากการปฏิบัติฝึกฝนจนชำนาญ
3. ผู้เรียนพัฒนาลักษณะการเรียนรู้ที่รู้จักจริง รู้แจ้งรู้ลึกซึ่งและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
4. ผู้เรียนพัฒนาวิธีการนำความรู้ไปใช้ โดยรู้จักตนเอง รู้จักการผสมผสานหลักวิชา นำ ความรู้ไปใช้อย่างมีปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม
5. ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างสมดุล ทั้งคุณลักษณะทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการ ใช้ชีวิต

ยุทธศาสตร์ “ฉลาดรู้”

องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ “ฉลาดรู้” มีดังต่อไปนี้

1. มุ่งมั่นด้วยศรัทธา
2. ใฝ่หาความรู้คู่คุณธรรม
3. นำไปใช้อย่างฉลาด
4. ไม่ประมาทหมั่นตรวจสอบพัฒนา

ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอนของยุทธศาสตร์ได้เสนอแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับการนำไปใช้ได้ด้วย

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้แบ่งการดำเนินงาน เป็น 3 ระยะ ผลการศึกษาครั้งนี้ เป็นผลการศึกษาในระยะที่ 1 ได้สร้างรูปแบบการเรียนรู้ “ฉลาดรู้” เป็นผลจากการสังเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการเรียนรู้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ พระราชินีพนธ์ พระราชกรณียกิจ และพระราชจริยวัตร รวมทั้ง พระราชดำรัส และพระบรมราโชวาท นับเนื่องที่ปรากฏเป็นหลักฐานมาตั้งแต่ พ.ศ. 2497 ถึง พ.ศ. 2541 นำมาสร้างรูปแบบการเรียนรู้ในเบื้องต้น คือรูปแบบ “SICAR” และนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์

จากผลการวิพากษ์ ทำให้คณะทำงานต้องปรับกรอบความคิดในการศึกษาใหม่ โดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่สนองงานได้เบื้องพระยุคลบาทและผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่คณะทำงานฯ ในเรื่องแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้

ผลการศึกษาครั้งนี้ คณะทำงานได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ “ฉลาดรู้” ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย และยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

หลักการ เน้นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดความสมดุลทั้งทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม สร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนเองกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม อีกทั้งเป็นการเรียนรู้ที่มีครอบครัว ครู ชุมชน และทรัพยากรการเรียนรู้อื่นๆ เป็นเครื่องสนับสนุน

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย และมีเป้าหมาย สามารถพัฒนาวิธีการเรียนรู้จากความรู้ความคิดของผู้อื่น จากความคิดใคร่ครวญด้วยตนเอง และจากการปฏิบัติฝึกฝนจนชำนาญพัฒนาลักษณะการเรียนรู้ที่รู้จริง รู้แจ้ง รู้ลึกซึ้ง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาการนำความรู้ที่รู้จริง รู้แจ้ง รู้ลึกซึ้ง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาการนำความรู้ไปใช้ โดยรู้จักตนเอง รู้จักการผสมผสานหลักวิชา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาชีวิตและสังคม โดยผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างสมดุล ทั้งคุณลักษณะทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต

ยุทธศาสตร์ “ฉลาดรู้” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ย่อย 4 ขั้นตอน คือ ให้ผู้เรียนเกิดความ 1) มุ่งมั่นด้วยศรัทธา 2) ใฝ่หาความรู้คู่คุณธรรม 3) นำไปใช้อย่างฉลาด 4) ไม่ประมาท หมั่นตรวจสอบพัฒนา

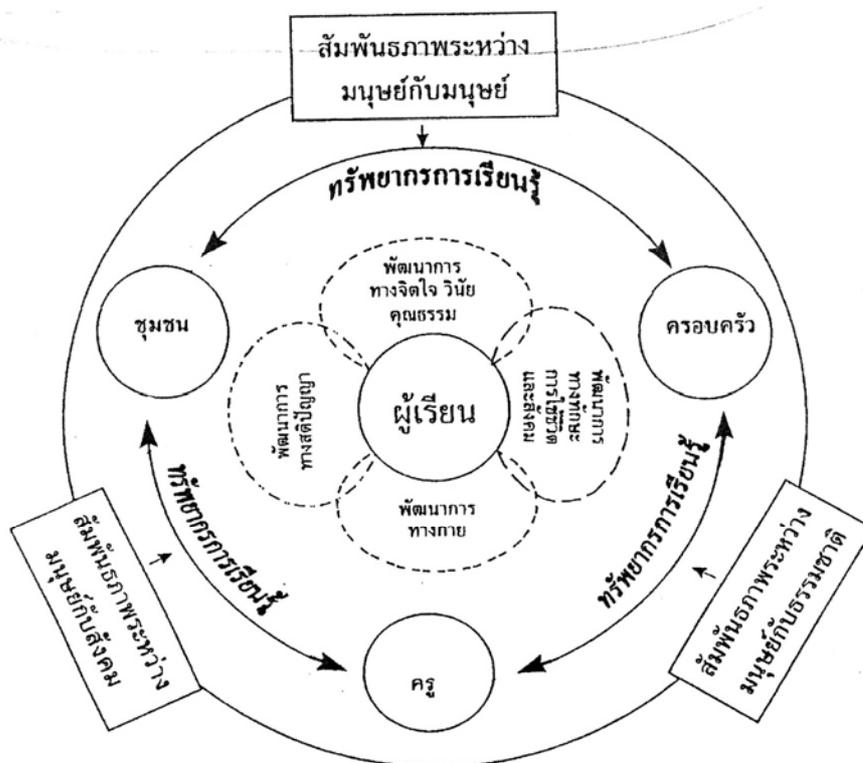
ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอนของยุทธศาสตร์ได้เสนอแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับการนำไปใช้ได้ด้วยโดยได้เสนอผลการศึกษาวิจัย ซึ่งได้รูปแบบการเรียนรู้ที่เรียกว่า (SICAR) ดังมีรายละเอียดดังนี้

“SICAR” ผลการศึกษาในเบื้องต้น

ผลการศึกษาในเบื้องต้นได้รูปแบบการเรียนรู้ที่ดี มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ การนำไปใช้ และผลที่เกิดขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระบบ (2544 : 111 : 113)

1. หลักการ

- 1.1 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสุข ทั้งทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต
- 1.2 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ที่เป็นองค์รวมของพัฒนาการทางกาย พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางจิตใจ วินัย คุณธรรม พัฒนาการทางทักษะการใช้ชีวิต และทางสังคม
- 1.3 ใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมี ครู ครอบครัว และชุมชนเป็นผู้สนับสนุน
- 1.4 ทำประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม
- 1.5 ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และเรียนอย่างมีความสุข
- 1.6 เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ

แผนภูมิที่ 2 แสดงองค์ประกอบของหลักการ
 ที่มา : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ
 (กรุงเทพ : โรงพิมพ์ดีดาศาสตร์,2544),111-113.

2. จุดมุ่งหมาย

- 2.1 ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความหมาย มีเป้าหมาย และมีความสุข
- 2.2 ให้ผู้เรียนได้พัฒนาวิธีการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้จากความคิดของผู้อื่น การคิดใคร่ครวญด้วยตนเอง และจากการปฏิบัติ พัฒนาลักษณะการเรียนรู้ที่รู้จริง รู้แจ้ง รู้ลึกซึ้ง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต พัฒนาการนำความรู้ไปใช้ โดยให้รู้จักตนเอง มีการผสมผสานทางวิชาการและนำความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3 พัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะด้านร่างกาย ปัญญา ด้านคุณธรรม ด้านทักษะ การใช้ชีวิตและด้านสังคม
- 2.4 ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม

3. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ที่ดี ที่ใช้ตามรูปแบบนี้ประกอบด้วยแนวคิดที่เรียกว่า “SICAR” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

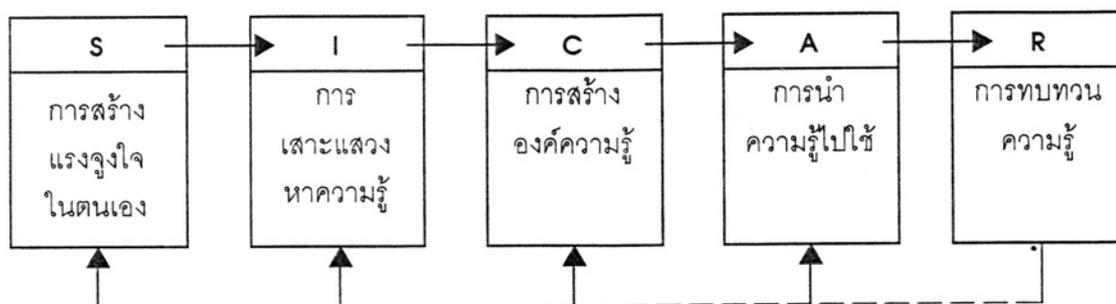
คำย่อ	คำเต็มของยุทธศาสตร์	คำอธิบาย
S	Self Motivation (การสร้างแรงจูงใจในตนเอง)	การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนตระหนักประจักษ์แจ้งถึงปัญหาและเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ทั้งด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น
I	Investigation (การเสาะแสวงหาความรู้)	ผู้เรียนสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในการแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เช่น การสังเกต การอ่าน การฟัง การจดบันทึก การตั้งคำถาม การคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การทดลอง การปฏิบัติ และการวิจัย เป็นต้น
C	Construction (การสร้างองค์ความรู้)	การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิม
A	Application (การนำความรู้ไปใช้)	การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องสามารถนำกระบวนการหรือความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม
R	Revision (การทบทวนความรู้)	การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถ ตรวจสอบ ปรับปรุง และพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองให้ถูกต้อง เป็นสากลอยู่เสมอ

ตารางที่ 3 แนวคิดยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้แบบ “SICAR”

ที่มา : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

(กรุงเทพ : โรงพิมพ์ดีเอสเอ็น,2544),111-113.

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในยุทธศาสตร์ที่ใช้ในรูปแบบการเรียนรู้ที่ดี
 ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีที่เรียกว่า “SICAR” นั้นสามารถแสดง
 ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในยุทธศาสตร์การเรียนรู้ “SICAR”

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ, รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ
 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีเอสไอ, 2544), 111-113.

4. การนำไปใช้

การที่จะนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ให้ได้ผล และมีประสิทธิภาพนั้น ต้องปรับ
 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นับตั้งแต่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของชุมชน
 และบทบาทผู้สอน เพื่อเตรียมการรองรับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ รวมทั้งได้ให้
 ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้
 ของผู้เรียน ดังนี้ (สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ (2544 : 113-118)

4.1 การปรับบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย

4.1.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

การที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีนั้นเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้อง
 ร่วมมือกัน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมการ
 เรียนรู้ ซึ่งได้แก่

4.1.1.1 ห้องสมุด ต้องมีหนังสือ ตำรา วารสารที่ดีและมีสาระที่เป็น
 ประโยชน์และทันสมัยในจำนวนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนและอาจารย์

4.1.1.2 ศูนย์วิทยบริการ ซึ่งมีสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ไว้บริการอย่างครบครัน
 รวมทั้งคอมพิวเตอร์ที่จะให้บริการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอ

4.1.1.3 การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้ร่มรื่น สะอาด เป็นระเบียบ และปลอดภัย

4.1.1.4 การให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

4.1.1.5 การสร้างความตระหนักแก่อาจารย์ถึงความจำเป็นที่ต้องเน้นการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ดี

4.1.1.6 การกำกับ ดูแล ตรวจสอบ การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถานศึกษาให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์

4.1.1.7 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในทุกสาขาวิชาโดยสนับสนุนทุนวิจัย

4.1.1.8 สนับสนุนการนำเสนอผลการวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.1.2 บทบาทของชุมชน

เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย ชุมชนเองก็มีส่วนที่ช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษาในสถาบันจัดการศึกษาที่อยู่ในชุมชนเป็นไปในลักษณะที่จะส่งเสริมเรียนรู้ที่ดีได้โดยการประสานของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งบทบาทของชุมชนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

4.1.2.1 ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

4.1.2.2 ร่วมเป็นกรรมการในการบริหารงานของสถานศึกษา

4.1.2.3 สนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ

4.1.2.4 จัดการเรียนรู้ในชุมชน

4.1.2.5 เสนอแนะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้

4.1.3 บทบาทของครูผู้สอน

ในการนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรต้องมีการเตรียมการอย่างน้อย 5 ประการดังต่อไปนี้

4.1.3.1 การเตรียมตนเองการจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ผู้สอนจะต้องมีการระหนักขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือจะต้องศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และทำความเข้าใจที่จะให้ผู้เรียนรู้เป็นอย่างดีล่วงหน้า และยังคงต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทใหม่ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ซึ่งประกอบด้วย

4.1.3.1.1 การเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitation) โดยต้องเตรียม เรื่องการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างที่ต้องใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1.3.1.2 การเป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ (Helper and advisor) ผู้สอนต้องเตรียมตัวให้ความช่วยเหลือผู้เรียน เช่น การให้ข้อมูล หรือความรู้ที่จำเป็นเมื่อผู้เรียน ต้องการ

4.1.3.1.3 การเป็นผู้สนับสนุนและแรงเสริม (Supporter and Encourager) ผู้สอนต้องคอยให้การสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ผู้สอนเตรียมไว้

4.1.3.1.4 การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตร ผู้สอนจะต้อง สร้างบรรยากาศในการเรียนให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และมีการ ยอมรับความคิดเห็น ชั่งกันและกัน

4.1.3.1.5 การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (Active Participant) ผู้สอนควรเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มผู้เรียนเพื่อจะได้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดและช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ เดิมของเขาเข้ากับความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมและถือ โอกาสเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ไปด้วย

4.1.3.1.6 เป็นผู้ติดตาม ตรวจสอบ (Monitor) ผู้สอนตรวจสอบการทำงานหรือกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อถูกต้องชัดเจนและสมบูรณ์ก่อนที่จะให้ผู้เรียนสรุปเป็นข้อความรู้ ที่ได้จากการเรียนรู้

4.1.3.2 เตรียมแหล่งข้อมูล การที่บทบาทของผู้สอนไม่ใช่บอกความรู้อีก ต่อไป ผู้สอนจะต้องเตรียมแหล่งข้อมูลที่จะใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นแหล่งความรู้ให้แก่ ผู้เรียน ทั้งในรูปของสื่อ เอกสารต่างๆ ทั้งที่จัดทำขึ้นเอง และจากแหล่งเรียนรู้ภายใน เช่น ห้องสมุด ศูนย์วิทยบริการ และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา เช่น พิพิธภัณฑ์ สถาบันวิจัย สถาน ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง เว็บไซต์ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องเตรียมไว้

4.1.3.3 เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน นั้นสิ่งที่ขาดไม่ได้คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ ต้องการให้ผู้สอนจะต้องเลือกกิจกรรมที่จะส่งเสริมผู้เรียน ในสิ่งต่อไปนี้

4.1.3.3.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์

4.1.3.3.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ

4.1.3.3.3 ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

4.1.3.3.4 ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการควบคุมไปกับการสร้างสรรค์ผลงาน

4.1.3.3.5 ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ใน

ชีวิตประจำวัน

4.1.3.4 เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ ในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ดังนั้นผู้สอนจะต้องเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้กิจกรรมการเรียนที่ได้วางแผนไว้ให้พร้อมล่วงหน้า

4.1.3.5 เตรียมการวัดและประเมินผล บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้สอนคือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน โดยจะต้องเตรียมการในเรื่องวิธีวัดผลและเครื่องมือที่จะใช้วัดผลให้พร้อม

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่ดี (SICAR) ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดขึ้นนั้น ผู้สอนควรมีการดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

4.2.1 การสร้างความตระหนักแก่ผู้เรียน (Self Awareness) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า และชี้ให้เห็นสิ่งเรียนมีความหมายต่อตัวผู้เรียนอย่างไร ซึ่งผู้สอนสามารถทำได้หลายวิธี ตัวอย่างเช่น การถามคำถาม การเสนอประเด็นปัญหา การเล่าเหตุการณ์ การสร้างสถานการณ์ การให้อภิปราย การให้ชมภาพเหตุการณ์จากวิดีโอ การให้อ่านเรื่อง การให้ชมภาพ การเสริมแรง และจูงใจ และการเขียนความรู้สึกที่มีต่อเรื่องที่จะเรียน เป็นต้น

4.2.2 การให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Investigation) ผู้สอนสามารถดำเนินการที่จะสนับสนุนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนได้จากแนวทางต่อไปนี้

4.2.2.1 การให้ผู้เรียนทำวิจัย (Research)

4.2.2.2 การให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (Action Learning) อาจมีกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมเดี่ยวก็ได้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน (Joyful Learning)

4.2.2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด (Authentic Learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้นำไปใช้ในชีวิตจริง

4.2.2.4 การจัดกิจกรรมที่จัดให้เป็นคนใจกว้างยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (Broad Minded learning) เช่น การอภิปราย การนำเสนอชีวิต

4.2.2.5 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความอบอุ่น เป็นมิตร รู้สึกสบาย ไม่เครียด สะอาด เป็นระเบียบและปลอดภัย (Healthy Environment)

4.2.2.6 ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนจากความสามารถที่แท้จริง (Authentic Evaluation) โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เช่นการสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์การปฏิบัติ กิจกรรม การตรวจสอบผลงาน การทดสอบ การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนร่วมประเมิน เป็นต้น

4.2.2.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) โดยใช้กระบวนการกลุ่มและกระบวนการคิด เช่นการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning)

และมีกิจกรรมพัฒนากระบวนการทางปัญญาที่ผู้สอนควรสนับสนุนให้ได้ฝึกใช้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพิ่มเติม ได้แก่ การเรียนรู้ฝึกสังเกต การเรียนรู้ฝึกจดบันทึก การเรียนรู้ฝึกฟัง การเรียนรู้ฝึกปฎิภา วิชา การเรียนรู้ฝึกตั้งคำถามและสมมติฐาน การเรียนรู้ฝึกค้นหา คำตอบจากแหล่งต่างๆ และการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

4.2.3 การให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Construction) การที่ผู้เรียนจะสร้างความรู้ได้นั้น ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดในลักษณะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ขาด้วยกันเฉพาะความรู้และประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้จากกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยอาจเริ่มจากผู้เรียนทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ แปลความหมายตีความหมายสังเคราะห์ข้อมูล สร้างความหมายในสิ่งที่เรียนโดยการคิดเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันโดยไม่แยกส่วนเพื่อให้เห็นความสำคัญโดยลักษณะ องค์รวมทุกด้านทั้งในส่วนที่เป็นความรู้ ความดี ความงามและความสุข แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ ในการที่ผู้เรียนคิดเชื่อมโยงสิ่งต่างๆเข้าด้วยกัน ผู้สอนอาจใช้เครื่องมือการเรียนรู้ (Learning Tools) บางอย่างช่วย เช่น การให้ผู้เรียนสร้าง Mind map หรือ Concept map เป็นต้น

4.2.4 การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application) ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันในลักษณะต่างๆ เช่น สร้างผลงาน ชิ้นงาน ทำสิ่งประดิษฐ์ ทำโครงการ นำความรู้ไปแก้ปัญหาของตนเอง นำความรู้ไปแก้ปัญหาของชุมชน และเขียนบทความ เอกสารทางวิชาการ แสดงความคิดเห็นในการนำความรู้ในสิ่งที่เรียนไปใช้ เป็นต้น

4.2.5 การให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ของตนเอง (Revision) เนื่องจากความรู้ของผู้เรียนสร้างขึ้นอาจจะยังไม่ใช่ความรู้ที่ถูกต้องและสมบูรณ์ ดังนั้นผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ทบทวนองค์ความรู้ของตนเพื่อที่จะไม่ยึดมั่นว่าสิ่งที่ตนรู้นั้นถูกต้องและดีที่สุดแล้ว โดยอาจให้ผู้เรียนดำเนินการต่อ ตัวอย่างเช่น ศึกษาค้นคว้าผลงานของผู้อื่นที่คล้ายกัน ค้นคว้าเรื่องนั้นเพิ่มเติมอย่างลึกซึ้ง นำเสนอต่อที่ประชุมในเวทีวิชาการในโอกาสเป็นต้นไป

4.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีการวัดและประเมินที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบันว่าเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองคือ การประเมินสภาพความเป็นจริง (Authentic assessment) เพราะเป็นวิธีที่ค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนและยังได้ข้อมูลที่สำคัญในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจผลการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างดี การประเมินผลการสภาพความเป็นจริงนี้เป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีหรือกระบวนการและผลการปฏิบัติ ลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริงมีดังนี้

4.3.1 เป็นการประเมินที่ทำไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลาทั้งในสถานศึกษา ที่บ้านและในชุมชน

4.3.2 เน้นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกจากความสามารถที่แท้จริง

4.3.3 เน้นการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะความสามารถที่เป็นจุดเด่นของ ผู้เรียนแต่ละคน

4.3.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง

4.3.5 ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นจริง

4.3.6 ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

4.3.7 เน้นคุณภาพผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการบูรณาการ ความรู้และความหลากหลายๆ ด้านของผู้เรียน

4.3.8 เน้นการวัดความคิดระดับสูง ที่ต้องใช้ทักษะการคิดที่ซับซ้อน เช่นการวิเคราะห์ การสังเคราะห์

4.3.9 ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก โดยมีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข

4.3.10 เปิดโอกาสให้ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี

5. ผลที่เกิดแก่ผู้เรียน

5.1 ผลโดยตรง (Direct Effect) ประกอบด้วย

5.1.1 ผู้เรียนได้พัฒนาวิธีการเรียนรู้ และใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่

5.1.2 ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านร่างกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต

5.2 ผลโดยอ้อม (Indirect Effect) ประกอบด้วย

5.2.1 ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีเป้าหมาย มีความหมาย

5.2.2 ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและสังคม

5.2.3 ผู้สอนได้มีการปรับบทบาทการสอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก

5.2.4 ผู้สอนได้เรียนสิ่งใหม่ๆ ไปพร้อมกับผู้เรียน

อุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาของชาติ

รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานให้ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าวจึงกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (www.onec.go.th) เข้าถึงเมื่อ 5/12/2549 ดังมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา เป็นมาตรฐานที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น เพื่อให้การศึกษามีความหลากหลาย ในรูปแบบ ลักษณะ วิธีการ และภาคีที่เกี่ยวข้อง และเป็นมาตรฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติได้

มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับนี้ ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 และให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกคนไทยเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพตามความต้องการทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ตัวบ่งชี้

1. กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

2. ความรู้และทักษะที่จะเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม

2.1 คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

2.2 คนไทยมีงานทำและนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและประโยชน์ให้สังคม

3. ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4. ทักษะทางสังคม

4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมไทยและสังคมโลกโดยสันติวิธี

5. คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริตและมโนสุจริต

5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทยและปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดี เป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครูคณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและสื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขึ้นอยู่กับ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครองและสมาชิกทุกคนและ 2) ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการและหลักธรรมาภิบาล

ตัวบ่งชี้

1. การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

- 1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสม ของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของ ผู้เรียน
- 1.2 ผู้เรียนมีโอกาส/สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง
- 1.3 องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
- 1.4 มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

- 2.1 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ
- 2.2 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน มีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดวินัยลดลง
- 2.3 มีแนวโน้มในการรวมจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่มและติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษาตลอดจนการสัง้องมองค้ำความรู้ที่หลากหลาย

3. มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น บุคลากร ทั้งในและนอกสถานศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

3.2 ผู้บริการ/ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการบริการทางการศึกษา ของสถานศึกษา

3.3 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและสามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการ เรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่ สังคมแห่งการเรียนรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะ เข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายโดยการได้รับความ ร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพและขีด ความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ตัวบ่งชี้

1. การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้

1.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ ร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและ คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์กรที่ให้บริการทางการศึกษาสถานภาพเป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุขและมีการพัฒนา ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2. การศึกษา วิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้

2.1 ศึกษา วิจัย สำรวจ จัดหาและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

2.2 ระดมทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิ ปัญญาและอื่นๆ) และความร่วมมือจากภายในและภายนอกสถานศึกษาในการสร้างกลไกการเรียนรู้ ทุกประเภท เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

2.3 การศึกษา วิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาประเทศ

3. การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

3.1 ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับและองค์กรที่จัดการศึกษา มีการสร้างและ ความรู้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแหล่งการเรียนรู้ (www.onec.go.th/เข้าถึง เมื่อ 5/12/2006)

นับเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐาน การศึกษาของชาติเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและ กำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา เป็นมาตรฐานที่เปิด กว้างและยืดหยุ่น เพื่อให้การศึกษามีความหลากหลายในรูปแบบ ลักษณะ วิธีการ และภาคที่ เกี่ยวข้อง และเป็นมาตรฐานที่นำไปสู่ภาคปฏิบัติได้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สภาการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2545-2547 ร่วมกับหน่วยงาน องค์กรหลัก และบุคคลผู้เกี่ยวข้องมาตรฐานการศึกษาของ ชาติฉบับนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยให้ดียิ่งขึ้น

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 ได้ให้ความเห็นชอบมาตรฐาน การศึกษาของชาติ และให้หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการจัด การศึกษาด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นับตั้งแต่ได้มีการปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ระบบการศึกษาก็ได้มีการ พัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปมาก ประเทศไทยได้นำระบบการศึกษาของต่างประเทศเป็นแนวทาง ปฏิบัติโดยมาก แต่ก็ยังไม่ถึงกับเป็นการทิ้งจากความเชื่อพื้นฐานของสังคมไทยไปเสียเลยทีเดียว ต่อมาประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาอีก ซึ่งในปี พ.ศ. 2542 นับว่าเป็นอีกครั้งที่มีการปฏิรูป ระบบการศึกษาในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญต่อคนทุกคนในประเทศ เพราะว่าเป็นการพัฒนาคนใน สังคมในเรื่องสำคัญทั้งในระดับขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกัน ในสังคม ถ้าขาดการศึกษาในระดับนี้ไปแล้วก็อาจจะเป็นไปได้ว่า สังคมนั้นอาจจะไม่สามารถดำรง อยู่ได้อย่างยั่งยืน ท่ามกลางยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกวันนี้

ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 4 กล่าวถึงความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (basic education) ว่าหมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

กมล สุคประเสริฐและสุนทร สุนันทชัย ได้อ้างถึง คาร์ทไวท์ (Cartwright) ว่าได้ให้ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง การสอนให้มีทักษะในการสื่อสาร คิดคำนวณและเข้าสังคม เพื่อให้บุคคลสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่อไปได้ รู้จักโลกแห่งการงาน หน่วยสวัสดิการสังคม ทำงานกับนายจ้างได้ รู้จักการบริโภคที่เหมาะสม รู้จักการปรับปรุงสุขภาพ

นอกจากนี้แล้ว กมล สุคประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย ยังได้กล่าวต่ออีกว่า องค์การยูเนสโก ได้ให้คำนิยามการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า การศึกษาสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ให้มีโอกาสได้เรียนความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปลูกฝังให้เกิดความอยากเรียนอยากรู้ มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

ในที่ประชุม โลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All : WCEFA) ได้ให้ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้น ซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ต่อไป (<http://www.onec.go.th/pubication/400100/toc.html> เข้าถึงเมื่อ 16/7/ 2003) (กมล สุคประเสริฐ และสุนทร สุนันทชัย 2546)

กล่าวโดยสรุป การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นในระดับก่อนชั้นอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานของคนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ในเรื่องการปลูกฝังให้เกิดความอยากเรียนรู้ ทักษะในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะในการสื่อสาร การอ่าน การคำนวณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ต่างก็เป็นสิ่งที่เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป

ลักษณะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มีลักษณะที่ให้สิทธิและความเสมอภาคต่อบุคคลโดยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ระบุไว้ในมาตรา 43 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตราที่ 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า สิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และยังได้กล่าวรวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ว่าต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การบังคับเข้าเรียนและการจัดแบบให้เปล่า

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 69 ว่า “บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และในมาตรา 43 การเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน รัฐจะไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวในมาตราที่ 17 ว่า “ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

3. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 4 การศึกษาภาคบังคับ หมายความว่า “การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ “ซึ่งก็หมายความว่า เด็กที่อยู่ภายใต้การดูแลของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนั้นจะต้องส่งบุตร หลาน หรือเด็กที่อยู่ในภายใต้การปกครองเข้ารับการศึกษอย่างน้อย 9 ปี กล่าวคือ ได้รับการศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

นอกจากนี้ได้กำหนดไว้ในมาตรา 12 “ให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น เพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ”

แนวการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยในหมวดที่ 4 เริ่มตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยยึดแนวคิดที่ว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องจัดสภาวะแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้มีความหลากหลายเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ฝึกปฏิบัติ ฝึกการคิด การแก้ปัญหา สร้างเสริมให้มีนิสัยรักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งในส่วนความรู้และคุณธรรม บูรณาการความรู้ ในเรื่องต่างๆ ได้แก่ ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมทักษะด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การ บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการรู้จักประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. กระบวนการเรียนรู้ จะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการ ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ให้การปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา การจัดการเรียนรู้จะไม่จำกัดแต่ในห้องเรียน แต่สามารถ จัดให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ซึ่งอาจจะมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อร่วมกันจัดกระบวนการเรียนรู้

4. ด้านการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ จะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจาก ภาครัฐในการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ สถานศึกษายังร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โดยมีการจัดกระบวนการเรียนรู้และการจัดการศึกษาอบรมให้เกิดขึ้นภายใน ชุมชน เพื่อชุมชนได้รับการพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งต่อไป

5. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผลผู้เรียนจะพิจารณาจากพัฒนาการของ ผู้เรียน ด้านความประพฤติ โดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนและมี

การทดสอบควบคุมไปในกระบวนการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (เข้าถึงได้จาก <http://www.onec.go.th/publication/4210010/teach3html> เข้าถึงเมื่อ 16/07/2003) (กมล สุคประเสริฐ : 2546)

กล่าวโดยสรุป การศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคปฏิรูปการศึกษา มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีศักยภาพสูงในการพัฒนาประเทศต่อไป การปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ยังได้ครอบคลุมถึง กระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผล ด้วยเหตุที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเสมือนกับการสร้างรากฐานของสังคม ดังนั้น คุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ดังจะได้เสนอต่อไป จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายต้องหายุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

คุณภาพนักเรียน

คุณภาพนักเรียน เป็นผลผลิตหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จากการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาของ โรงเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า จึงเป็นหน้าที่สำคัญของการศึกษาและเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาจึงต้องดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่า กระบวนการทางการศึกษาจะสร้างคนที่มีคุณภาพเข้าสู่สังคม เป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ คือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 11) ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียน

คุณภาพ (Quality) หมายถึง สิ่งปราศจากข้อบกพร่อง (Freedom from deficiency) (ISO 9000, 2000. www.riphuket.ac.th) คุณภาพ หมายถึง การตอบสนองความต้องการ ของลูกค้า (Crosby 1979, อ้างถึงในทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2546 : 175) คุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการ โดยสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เกี่ยวข้องการดำเนินงานที่เหมาะสมซึ่งเกี่ยวกับ 3 ด้านต่อไปนี้ คือ 1) การเป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนด 2) การสร้างความพอใจให้ผู้รับบริการและ 3) ต้นทุนการดำเนินงานที่เหมาะสม (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ 2546 :22) สำหรับสุธี ขวัญเงิน (2548 : 220) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง 1) สินค้าหรือบริการที่มีความเป็นเลิศทุกด้าน 2) สินค้าหรือบริการที่เป็นไปตามมาตรฐาน 3) สินค้า

หรือบริการที่เป็นไปตามความต้องการของลูกค้า 4) สินค้าหรือบริการที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า 5) สินค้าหรือบริการที่ปราศจากการชำรุดหรือบกพร่อง

ถ้าพิจารณาในแง่ของมิติคุณภาพ หมายถึง มิติ 4 มิติ คือ มิติด้านมาตรฐาน ผลงาน ประสิทธิภาพ และความพึงพอใจมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2546 : 175)

1. มาตรฐาน (Standard) ข้อกำหนดหรือเกณฑ์ตัดสินคุณภาพ คือ การลดข้อบกพร่องให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด หรือไม่มีข้อบกพร่องเลย หรือความสอดคล้องกับมาตรฐาน (Fitness to standard) ที่องค์กรภายนอกกำหนดให้ปฏิบัติตาม

2. ผลงาน (Performance) ครอบคลุมความสามารถในการใช้งาน (Functionality) ผลผลิตหรือบริการตอบสนองจุดประสงค์ในการใช้งานหรือไม่ ความสามารถในการเข้าถึงความสะดวก ความปลอดภัย ความรับผิดชอบ การให้บริการ ความคงทน ความแม่นยำ และความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย

3. ประสิทธิภาพ (Efficiency) พิจารณาจากปัจจัยนำเข้าเปรียบเทียบกับผลผลิตการควบคุมต้นทุนและเวลาในการส่งมอบ ความเหมาะสมกับต้นทุน (Fitness to cost)

4. ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นมิติของคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการ (Conformance to equipment) ของลูกค้าหรือผู้รับบริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจของลูกค้าโดยเน้นคุณภาพที่ลูกค้าต้องการหรือคาดหวัง

ดังนั้นสรุปได้ว่าคุณภาพ หมายถึง ประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อตกลงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง และให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้

ทั้งนี้องค์กร A S Q (American Society Quality) มีแนวคิดว่าคุณภาพการศึกษาประกอบไปด้วย (Evans and Lindsay 2005 : 68)

1. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างกระตือรือร้น (Active involvement)
2. ผู้นำที่มีความผูกพันกับองค์กร (Committed leadership)
3. ระบบการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (A system for continuous improvement)
4. สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ (Environment that celebrate successes)

คุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน (Gibson and others 1991 : 50) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 : 3 – 6)

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียน มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียน มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียน มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียน มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียน มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามแนวคิดของมอร์ริสและแม็คคาธิ (Morris and McCarthy 1990 : 200) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะเคลื่อนไหวเป็นลำดับขั้นตอน ตามวัฏจักรการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียกว่า 4 MAT ดังต่อไปนี้

1. การบูรณาการประสบการณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของตนเอง (Integrating experience with the self)
2. การสร้างความคิดรวบยอด (Concept formulation)
3. ปฏิบัติการเรียนรู้ตามลักษณะเฉพาะตัว (Practice and personalization)
4. การบูรณาการประยุกต์กับประสบการณ์ของตน (Integrating application and experience)

จากวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้ 4 แบบ ดังนี้ คือ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ ม.ป.ป. : 64 : 65)

1. แบบจินตนาการ (Imaginative learners) ผู้เรียนมีลักษณะเรียนรู้โดยการอุปมาอุปสมานกับความรู้สึกรับรู้ของตนเอง นำข้อมูลใหม่เข้ามาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มองเป็นภาพรวมมีความหมายเฉพาะบุคคล โดยผู้สอนใช้คำถาม Why กระตุ้นการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย

2. แบบวิเคราะห์ (Analytical learners) ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบวิเคราะห์เรียนรู้แบบผสมผสานการคิดเพื่อไปสู่ข้อเท็จจริง ความคิดรวบยอด เพื่อสร้างความเข้าใจใช้คำถาม What

3. แบบสามัญสำนึก (Common sense learners) ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบนี้ ชอบการคิดโดยผ่านสามัญสำนึกทดลองทำด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติสนใจกระบวนการผู้สอนใช้คำถาม How

4. แบบพลวัต (Dynamic learners) ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนชอบแบบสัมผัสกับของจริง ลงมือทำในสิ่งที่ตนเองสนใจและค้นพบด้วยตนเอง ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนด้วยคำว่า If การ์ดเนอร์ (Gardner 1993 : 8-9) ได้ทำการศึกษาความหลากหลายทางด้านสติปัญญาของมนุษย์ได้ชี้ให้เห็นว่า ความสามารถทางสติปัญญาซึ่งเป็นความเก่งของมนุษย์ที่สามารถใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งที่เกี่ยวข้องและเกิดขึ้นกับตนเอง อันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางชีววิทยาและบริบททางด้านวัฒนธรรมที่แสดงออกในสถานการณ์ต่างสติปัญญา ความสามารถหรือความเก่งจำแนก เป็น 7 ประการ ดังนี้

1. ความเก่งด้านภาษา (Linguistic intelligence) เป็นความเก่งทางการจดจำข้อมูล การเขียน การพูด การสื่อสารการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี

2. ความเก่งด้านตรรก ด้านคณิตศาสตร์ (Logical mathematic intelligence) เป็นความเก่งทางด้านความสามารถในการเข้าใจหลักเหตุผล การใช้ตัวเลข ความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ ความเก่งทางด้านวิทยาศาสตร์

3. ความเก่งทางด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence) เป็นความสามารถในการออกแบบการวาดภาพ การวิศวกรรม ความเข้าใจ ความหลากหลายมิติ

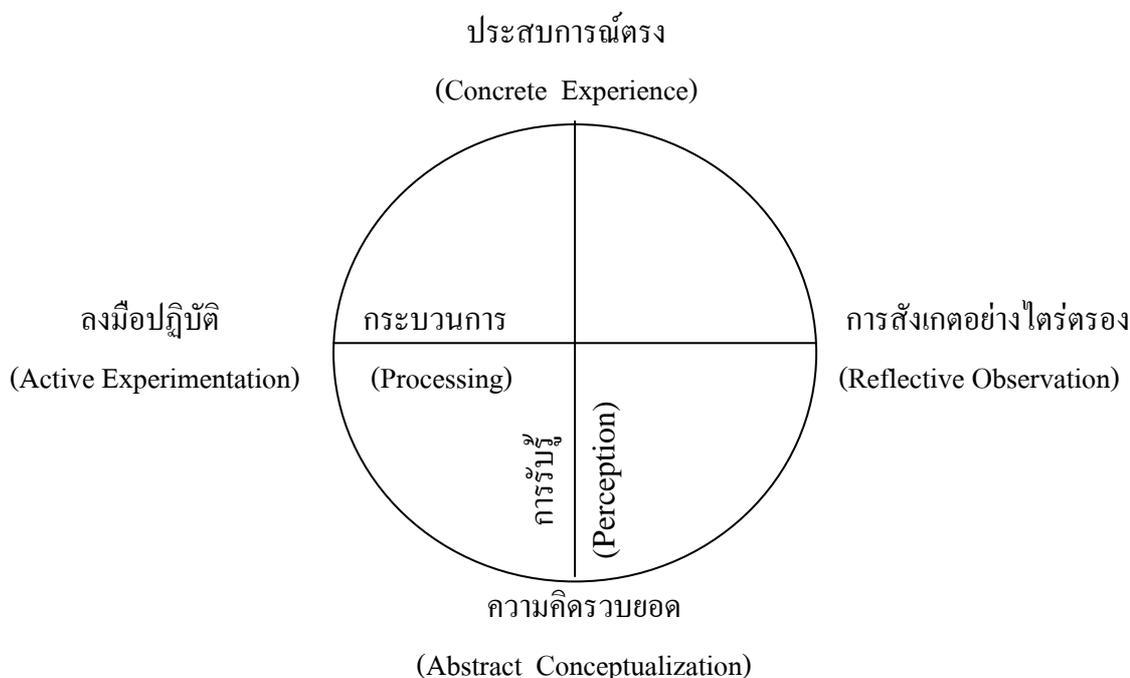
4. ความเก่งทางด้านดนตรี (Musical intelligence) เป็นความเก่งในการเล่นดนตรี การร้องเพลง การฟังเพลง การแต่งเพลง การจำแนกเสียงของตัวโน้ต การเข้าใจ ความหมายและทำนองเพลง

5. ความเก่งด้านการเคลื่อนไหว (Body-kinesthetic intelligence) เป็นความสามารถในการใช้ร่างกายเคลื่อนไหวในการเล่นกีฬา การเคลื่อนไหว การเล่นเกมหรือ กิจกรรมกลางแจ้ง ความคล่องแคล่ว เข้มแข็งและยืดหยุ่น การแสดงที่เข้าจังหวะ

6. ความเก่งทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก ความต้องการของบุคคลอื่น ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การให้คำปรึกษาแนะนำ

7. ความเก่งด้านความเข้าใจตนเองหรือความลึกซึ้งภายในจิตใจ (Intrapersonal intelligence) เป็นความสามารถในการเข้าใจในอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองอย่างถ่องแท้สามารถจะทำอะไรได้ด้วยตนเอง ทั้งการคิด การทำงาน

เดวิด คอบ (David Kolb, อ้างถึงในศักดิ์ชัย นิรัญทวิ และไพเราะ พุ่มมัน 2543 : 8) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณภาพว่าเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ 2 มิติ คือ มิติด้านการรับรู้ (Perception) และด้านการจัดกระบวนการข้อมูล (Processing) โดยกระบวนการเรียนรู้เป็นผลมาจากวิธีการ หรือช่องทางที่บุคคลรับรู้แล้วจัดกระบวนการสิ่งที่ได้รับรู้นั้น ซึ่งวิธีการที่บุคคลรับรู้ มี 2 ประเภท คือ ผ่านประสบการณ์รูปธรรม หรือประสบการณ์ตรง (Concrete experience) และผ่านความคิดรวบยอดที่เป็นรูปธรรม (Abstract conceptualization) ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลเป็นกระบวนการที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ (Active experimentation) หรือบางครั้งผ่านกระบวนการสังเกต และรับรู้ข้อมูลไตร่ตรอง (Reflective observation) จากช่องทางของการรับรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ 4 แบบ ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 รูปแบบการเรียนรู้

ที่มา : ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ และไพเราะ พุ่มมัน, “วิจัยกรการเรียนรู้ (4 MAT) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข ” ,2543 : 8.

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข. หน้า 8

ทั้งนี้ทีศนา แจมมณี (2545 : 280) ได้พัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรูปแบบ CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. C = Construction of Knowledge ให้ผู้เรียนสร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
2. I = Interaction มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายกับเพื่อนและบุคคลอื่น
3. P = Physical Participation มีกิจกรรมความเคลื่อนไหวทางกายที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจ มีความพร้อมในการรับรู้และพร้อมในการเรียนรู้
4. P = Process skills เรียนรู้ทักษะกระบวนการต่างๆ เป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ มีความตื่นตัว
5. A = Application การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย

องค์ประกอบที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีคุณภาพตามแนวคิดของ ลูเนนเบิร์กและออร์สไตน์ (Lunenberg and Ornstein 2004 : 103) ประกอบด้วย

1. การจัดกลุ่มที่มีความหลากหลาย
2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
3. ความคาดหวังในความสำเร็จสูง
4. การตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน
5. ให้ความสำคัญการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ
6. หลักสูตรในการเรียนการสอน
7. การประเมินผลจากสภาพจริง
8. อุปกรณ์เทคโนโลยี
9. การจัดเวลาสนับสนุนการเรียนรู้
10. การสอนที่หลากหลาย

คุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะ ด้านความเก่ง ด้านความดี และด้านการมีความสุข เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 1-2) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คุณลักษณะด้านความเก่ง (Intelligence)

บีเดิล (Beadle 1970 : 192) ได้ให้ความหมายความเก่งไว้ว่าความเก่ง คือ ความสามารถทางการเรียน (Ability to learn) การ์ดเนอร์ (Gardner 1993 : 8) มีความเห็นว่า ความเก่ง คือ ความสามารถทางสติปัญญาของมนุษย์ ซึ่งคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีแนวคิดว่าคุณเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน ซึ่งกรมวิชาการ (2541 : 56) มีความเห็นว่า คนเก่ง หมายถึง เก่งในการเรียนรู้ ทั้งเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2543 : 8) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องรูปแบบแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียน ผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในการพัฒนาศักยภาพในด้านความเก่ง ประกอบด้วย

1. ความสามารถในการเรียนรู้ การค้นหาข้อมูลและรวบรวมข้อมูล
2. ความสามารถในการวางแผนการทำงาน และทำงานได้ตามขั้นตอน

สำหรับองค์ประกอบด้านความเก่ง ตามแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 56-63) มีดังนี้

1. การเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนก จัดลำดับความสำคัญ และทักษะการแก้ปัญหา

พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย รู้แหล่งข้อมูลและวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลายสามารถรวบรวมข้อมูลสามารถสรุปความ แปลความข้อมูล สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดวิธีแก้ปัญหาได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญของเรื่องได้ สามารถกำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหาในรูปแบบยุทธวิธีสามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ

2. การเรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยการพัฒนาทักษะการจัดการ ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง และทักษะความเข้าใจผู้อื่น

พฤติกรรมบ่งชี้ประกอบด้วย ทักษะการจัดการ ประกอบด้วย ความสามารถในการวางแผน พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ วิเคราะห์งาน ใช้ข้อมูลตัดสินใจ กำหนดขั้นตอนทำงาน

ความสามารถในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมที่แสดงออกการประสานงาน ทำงานเป็นระเบียบตามแผน บริหารเวลาและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

ความสามารถในการติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงานพฤติกรรมที่แสดงออกได้แก่ ติดตามอย่างเป็นระบบ ประเมินผลและปรับปรุงงานและสรุปผลงาน

มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการจัดการพฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ เลือกใช้ วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม เลือกใช้วิธีการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง พฤติกรรมที่บ่งชี้ประกอบด้วย มองเห็นจุดเด่น และจุดด้อยด้วยตนเอง สามารถรู้และเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง เห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง รู้จักประมาณตน

ทักษะการเข้าใจผู้อื่น พฤติกรรมที่บ่งชี้ ได้แก่ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักการรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

คุณลักษณะด้านเก่ง ตามแนวทางของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2545 : 36) ซึ่งได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า ความเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ศูนย์สุขภาพจิต เขต 5 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ม.ป.ป. : 2-3)

1. ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ได้แก่
 - 1.1 รู้ศักยภาพของตนเอง
 - 1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเอง
 - 1.3 มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย
2. ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ได้แก่
 - 2.1 การรับรู้และเข้าใจปัญหา
 - 2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
 - 2.3 มีความยืดหยุ่น
3. ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้แก่
 - 3.1 รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 - 3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
 - 3.3 แสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความเก่ง เป็นผลหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน อันเนื่องมาจากการจัดการศึกษาเป็นความสามารถของนักเรียนในด้านต่อไปนี้คือ

1. ความสามารถในการเรียนรู้
2. ความสามารถในการวางแผนการทำงาน
3. ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

คุณลักษณะด้านความดี (Goodness)

ความดี หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของความมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย ซึ่งความมีวินัยเป็นคุณลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาของสังคม ส่วนค่านิยมประชาธิปไตยเป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เคารพต่อคุณค่าและเสียงส่วนมาก (ศักดิ์ชัย นิรัญทิวี และไพเราะ พุ่มม่น 2543 : 28-29) มีความเห็นว่า คนที่มีความดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก และกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2543 : 8) ได้สรุปผลการวิจัยรูปแบบหรือแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะด้านความดีของผู้เรียนว่า คนที่มีความดี คือ คนที่มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ มีความสนใจใฝ่รู้ มีความซื่อสัตย์ ขยัน ตรงต่อเวลา รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น และทำตามข้อตกลง

องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความดี ตามแนวคิดของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 56) มีดังนี้

1. ความมีวินัย คือ คุณลักษณะจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม

พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย ประกอบด้วย สนใจใฝ่รู้ ควบคุมตนเอง รับผิดชอบมีเหตุผล ซื่อสัตย์ ขยัน ตรงต่อเวลา เชื่อมั่นในตนเอง อดทน เป็นผู้นำความร่วมมือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง การรู้จักเสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนร่วมการทำตามข้อตกลง ความเชื่อมั่นในตนเอง และผู้อื่นการมีวินัยในการเรียนรู้

2. ค่านิยมประชาธิปไตย คือ คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น เคารพสิทธิและป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นด้วยน้ำใจที่เคารพต่อคุณค่าและเสียงส่วนมาก ด้วยความเข้าใจระหว่างกันและกันด้วยความสันติ

พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีประชาธิปไตย ประกอบด้วย เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพสิทธิ ป้องกันสิทธิของตนเอง การเคารพสิทธิผู้อื่น ความมีเหตุผล การเคารพกติกาของสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็น มีความเสียสละมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่นไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

คุณลักษณะด้านดี ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2545 :36) ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง เห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ศูนย์สุขภาพจิตเขต 5 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ม.ป.ป. : 2)

1. การควบคุมตนเอง ได้แก่
 - 1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง
 - 1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้
 - 1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม
2. การเห็นใจผู้อื่น ได้แก่
 - 2.1 ใส่ใจผู้อื่น
 - 2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น
 - 2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม
3. ความรับผิดชอบ ได้แก่
 - 3.1 รู้จักการให้ รู้จักการรับ
 - 3.2 รู้จักรับผิด รู้จักให้อภัย
 - 3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

สรุปคุณลักษณะของผู้เรียนด้านความดี เป็นผลหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเนื่องมาจากการจัดการศึกษา ซึ่งนักเรียนประพฤติปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นอันประกอบด้วย 1) การควบคุมตนเอง ได้แก่ การรู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง การควบคุมอารมณ์และความต้องการได้และการแสดงออกอย่างเหมาะสม 2) การเห็นใจผู้อื่น ได้แก่ ความใส่ใจต่อผู้อื่น ความเข้าใจและยอมรับผู้อื่น และการแสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม 3) ความรับผิดชอบ ได้แก่ การรู้จักการให้ การรู้จักการรับ การรู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

คุณลักษณะด้านการมีความสุข (Happiness)

การมีความสุข หมายถึง การที่คนมีสุขภาพที่ดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 12) คนมีความสุข เป็นคนที่มีความสามารถในด้านอารมณ์ ความคิด จิตใจที่มีความพึงพอใจในสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเอง สามารถปรับอารมณ์ให้ทนกับความ

ทุกข์และความผิดหวังได้ การมีความสุข หมายถึง การเป็นคนที่มีความสุขกาย สุขใจ (ศักดิ์ชัย นิรัญ ทวี และไพเราะ พุ่มมัน 2543 : 32-33) แต่กองวิจัยทางการศึกษาระดับปริญญาโท (2543 :8) ได้สรุป ผลการวิจัยรูปแบบหรือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนที่เสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียน ศักยภาพที่ต้องพัฒนาด้านการมีความสุข คือ ต้องเป็นคนที่มีความภูมิใจในผลงานของตนเอง และ ความสุขจากการร่วมกิจกรรม

สำหรับองค์ประกอบด้านการมีความสุข (กรมวิชาการ 2541: 56-63) มีดังต่อไปนี้คือ

สุขภาพทางกาย หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เหมาะสมกับวัย พักผ่อนอย่างเพียงพอ รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด รู้จัก รักษาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ดูแล รักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ รู้จักรักษาความ สะอาดร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย รู้จักปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน โรคภัยไข้เจ็บ รู้จัก ป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่างๆ ละเว้นสิ่งเสพติด

สุขใจ หมายถึง การที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดี ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี ภาคภูมิใจใน ข้อดีของตน มีอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจมั่นคง ไม่มีความวิตกกังวล และความตึงเครียด มองโลกในแง่ ดี สามารถที่จะปรับตนให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งสามารถที่จะหาความสุขจากสิ่งแวดล้อม ของตนเองได้ดี

พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย มีความคิดดี มีเหตุผล ไม่มีความขัดแย้งในจิตใจ มีความ เชื่อมั่นและเข้าใจตนเองอย่างดี สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ที่มากระทบได้ด้วยจิตใจที่มั่นคง ปราศจากการเจ็บป่วยทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ พึงพอใจในการกระทำที่พิจารณาว่า ดี ถูกต้อง รู้จัก ตน และเข้าใจตนเองดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรัก และไว้วางใจผู้อื่นอย่างจริงใจ ทำ ประโยชน์ให้แก่หมู่คณะ

คุณลักษณะด้านมีสุข ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2545 :36) มี ความสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พึงพอใจใน ชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ศูนย์สุขภาพจิต เขต 5 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ม.ป.ป. : 13)

1. ความภูมิใจในตนเอง ได้แก่

- 1.1 เห็นคุณค่าในตนเอง
- 1.2 เชื่อมมั่นในตนเอง

2. ความพอใจในชีวิต ได้แก่
 - 2.1 รู้จักมองโลกในแง่ดี
 - 2.2 มีอารมณ์ขัน
 - 2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
3. ความสุขสงบทางใจ ได้แก่
 - 3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข
 - 3.2 รู้จักผ่อนคลาย
 - 3.3 มีความสงบทางจิตใจ

สรุปได้ว่า การมีความสุข คือ สภาพความพึงพอใจในการดำรงชีวิตของนักเรียนที่เกิดจากการจัดการศึกษาในแนวทางที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ซึ่งประกอบด้วย 1) ความภูมิใจในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง 2) ความพอใจในชีวิต ได้แก่ การรู้จักมองโลกในแง่ดี การมีอารมณ์ขันและการพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ 3) ความสุขสงบทางใจ ได้แก่ การมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข การรู้จักผ่อนคลาย และการมีความสงบทางจิตใจ

ปัจจัยส่งเสริมการจัดการจัดการการเรียนรู้

แนวคิดทั่วไปในการจัดการจัดการการเรียนรู้

ในการจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญ อยู่ที่ต้องการให้นักเรียนมีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข อีกทั้งมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2548 : 5) ซึ่งเป็นผลผลิต (Outputs) ของการศึกษา ทั้งนี้ ผลผลิตของการศึกษาจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เป็นตัวป้อน (Inputs) และที่เป็นกระบวนการ (Transformation Process) (ณรงค์ ฅ ถ้ำพูน และเพ็ชรี รุฬวิเชตร 2546 : 14) ในการดำเนินการบริหารจัดการเพื่อใช้ปัจจัยตัวป้อนผ่านกระบวนการนำไปสู่ผลผลิต คือ คุณภาพนักเรียนตามที่ต้องการ (Lunenberg and Ornstein 2000 : 16 , 2004 : 36) โดยคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นเครื่องบ่งชี้คุณภาพของประชากร หากประชากรส่วนใหญ่สามารถอ่านออกเขียนได้มีการศึกษาอย่างทั่วถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมจะดำเนินไปได้ง่ายขึ้น (วิโรจน์ เอี่ยมเจริญ และคณะ 2547 : 79) การอยู่ร่วมกันในสังคมของมนุษย์ ซึ่งต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ให้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ มีการอยู่ร่วมกันทั้งกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ ซึ่งต้องมีการเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกัน สิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือองค์การทางสังคมจะมีอิทธิพลต่อแบบแผนการดำรงชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ (บันเทิง พาพิจิตร 2547 : 22) และ

สังคมมนุษย์แต่ละสังคมมักมีความแตกต่างกันในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา ค่านิยม สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในภาคใต้ ก่อนข้างมีความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษานอกจากนั้นใน ไทเลอร์ (Tylor 1958, อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ 2544 : 11) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมเอาไว้ว่า วัฒนธรรมคือผลรวมของระบบความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม กฎหมาย ประเพณี ตลอดจน ความสามารถและอุปนิสัยต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของสังคม วัฒนธรรม คือ วิถีหรือ ทางดำเนินแห่งชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่ง ซึ่งอยู่รวมกันในที่หนึ่งหรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ (เสถียร โกเศศ, อ้างถึงใน บันเทิง พาพิจิตร 2547 : 159) วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการดิ้นรนของมนุษย์ เพื่อ จัดการกับความไม่แน่นอนและเพื่อสร้างความเป็นระเบียบในสังคม (Trice and Beyer 1993, อ้างถึง ใน พร ภิศก 2546 : 26) วัฒนธรรมประกอบด้วยความคิด (Idea) แนวคิด (Concept) อุดมการณ์ (Ideology) ค่านิยม (Value) เจตคติ (Attitude) เป้าหมาย (Goal) บรรทัดฐาน (Norm) พฤติกรรมการ เรียนรู้ (Learning behavior) สัญลักษณ์ (Symbol) พิธี (Rite) พิธีการ (Ritual) ประเพณี (Custom) เรื่องเล่าขาน (Myth) และสิ่งประดิษฐ์ (Artifacts) นอกจากนี้ถ้ามองด้านวัฒนธรรม นักมานุษยวิทยา ได้สรุปลักษณะพื้นฐานที่สำคัญของวัฒนธรรมไว้ 6 ประการ (ยศ สันตสมบัติ 2544: 11-12) ที่ เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการจัดการศึกษา ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นความคิดร่วม (Shared ideas) และค่านิยมทางสังคม ซึ่งเป็นตัวกำหนด มาตรฐานของพฤติกรรม
2. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์เรียนรู้ (Culture is learned) ที่ละเล็กทีละน้อย วัฒนธรรม เปรียบเสมือนมรดกทางสังคมได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการ เรียนรู้ทางวัฒนธรรม
3. วัฒนธรรมมีพื้นฐานมาจากการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) พฤติกรรมของมนุษย์มีต้นกำเนิด มาจากการใช้สัญลักษณ์ สัญลักษณ์สำคัญที่มนุษย์ใช้ก็คือภาษา
4. วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของความรู้และภูมิปัญญา ในลักษณะนี้วัฒนธรรมมีหน้าที่ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม
5. วัฒนธรรม คือ กระบวนการที่มนุษย์กำหนดนิยามความหมายให้กับชีวิตและสิ่งต่างๆ ที่ อยู่รอบตัวเรา เช่น ความเชื่อทางศาสนา พิธีกรรม
6. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง หากแต่มีการเปลี่ยนแปลงปรับตัวอยู่ตลอดเวลาการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีสาเหตุหลายประการ เช่น อาจเป็นผลมาจากการแพร่กระจายทาง วัฒนธรรม อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี

หลวงวิจิตรวาทการ (อ้างถึงในบันเทิง พาพิจิตร 2547 : 166) กล่าวถึงลักษณะนิสัยทางวัฒนธรรมของชนชาติไทย เอาไว้ว่าสามารถจำแนกได้ 4 ประการ คือ

1. นิสัยก่อสร้าง
2. นิสัยรักความประณีต
3. นิสัยออกงาม
4. นิสัยต่อสู้

จากประวัติศาสตร์และโบราณคดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาคใต้เป็นดินแดนอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่ง มีชนท้องถิ่น ประกอบไปด้วย กลุ่มชนหลายเผ่าหลายศาสนาที่อพยพมาตั้งหลักทำมาหากินกระจายอยู่ทั่วไป มีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณีเก่าแก่มีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรม จึงควรมีคุณลักษณะเฉพาะในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน

ปัจจัยระดับนักเรียน

ปัจจัยระดับนักเรียน คือ องค์ประกอบในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารและการจัดการศึกษาที่เป็นลักษณะของนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพนักเรียน จากการศึกษาการวิจัยของมาร์ซาโน (Marzano 2000, cited in Sergiovanni and others : 2004 : 15) ซึ่งได้ทำการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลความสำเร็จของโรงเรียน โดยทำการจำแนกตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับ คือ ปัจจัยระดับโรงเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับนักเรียน จากผลการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ พบว่า ตัวแปรระดับนักเรียนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียนสูงที่สุด คือ ร้อยละ 80 ตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนมีอิทธิพลรองลงมา คือ ร้อยละ 13 ส่วนตัวแปรระดับโรงเรียนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 7 เท่านั้น เมื่อพิจารณาปัจจัยระดับนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 5) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของคุณภาพนักเรียนประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะในการทำงาน การเรียนรู้ และการพัฒนาตนเอง สุขภาพทางกาย สุขภาพจิตที่ดี และสุนทรียภาพของผู้เรียน ส่วนปัจจัยระดับนักเรียนตามแนวคิดของมาร์ซาโน (Marzano 2000, cited in Sergiovanni and others 2004:15) ประกอบด้วยบรรยากาศในครอบครัว (Home atmosphere) ความรู้พื้นฐานเดิม (Prior knowledge) ความสามารถพิเศษ (Aptitude) ความสนใจใฝ่รู้ (Student interest in what is being taught) ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel 2005 : 274,276) เสนอแนวคิดว่าปัจจัยระดับนักเรียนในการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่

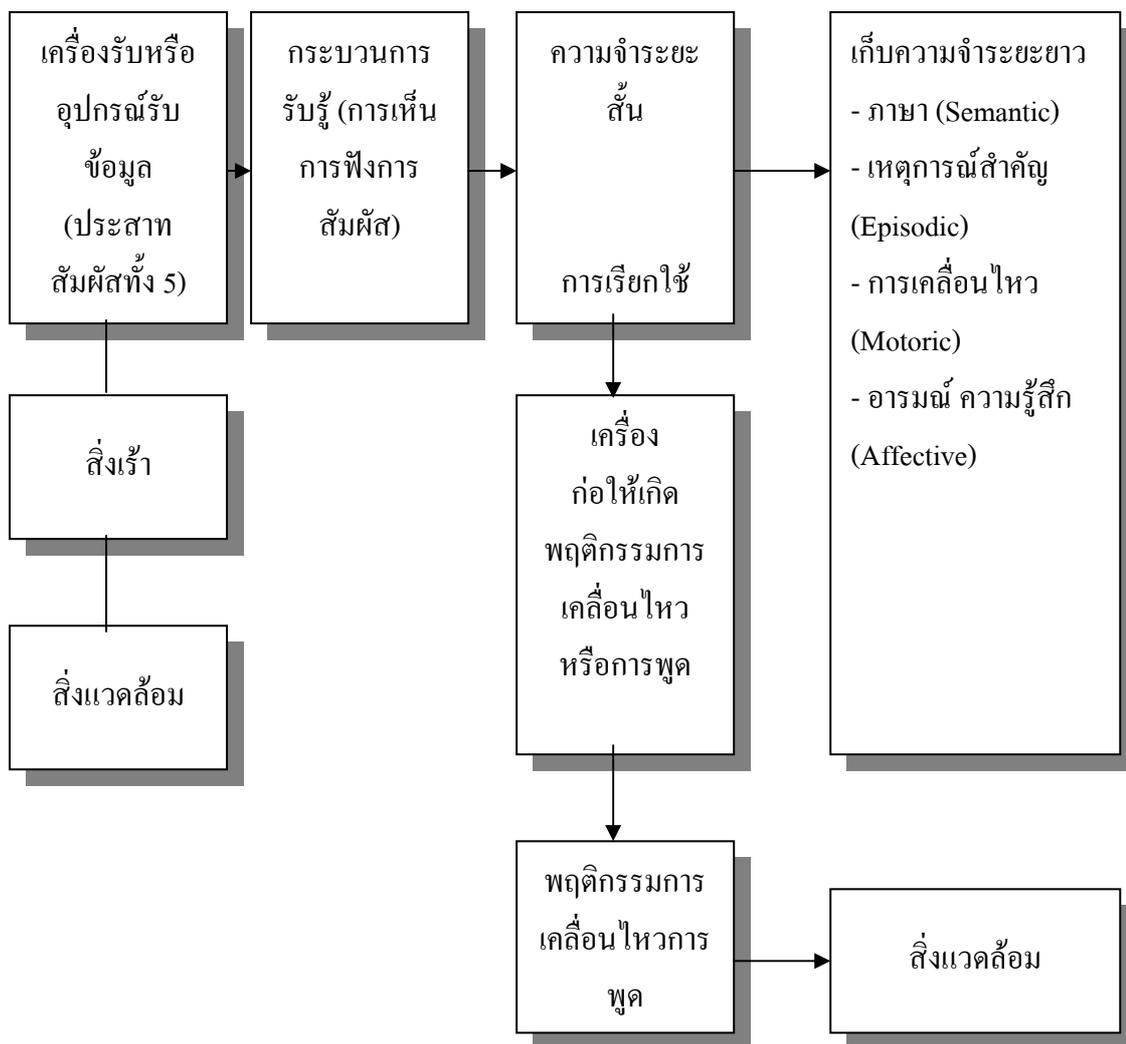
ความพร้อมในการเรียนหรือความสามารถของนักเรียนและการสนับสนุนของผู้ปกครอง สำหรับการวิจัยในการเรียนหรือความสามารถของนักเรียนและการสนับสนุนของผู้ปกครอง สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย ความสนใจใฝ่รู้ บรรยากาศในครอบครัว ความพร้อมที่จะเรียนและกระบวนการพัฒนาตนเองของผู้เรียน

1. ความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน

ความสนใจใฝ่รู้ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ ความอยากเรียน หรือความร้องการที่จะเรียนรู้ ความตั้งใจ ความตื่นตัวและทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาระการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนจากภายในโรงเรียนและจากแหล่งเรียนรู้อื่น

มาร์ซาโน (Marzano 2000 cited in Sergiovanni and others 2004 : 15) กล่าวว่า ความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียนในสิ่งที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งคุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ได้กำหนดว่าผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน และรักการค้นคว้า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2548 : 5) ซึ่งอาร์เรนด์ส์ (Arends 1997 : 252) เสนอแนวคิดว่า ความรู้เป็นการจัดการด้านสติปัญญาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับข้อเสนอบัญญา ผลผลิต และแผนการต่างๆ สำหรับมัวร์ (Moore 2001 : 93) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระดับของการเรียนรู้ว่าประกอบไปด้วย 4 ระดับ คือ 1) การรับรู้ข้อมูล (Receiving) 2) การตอบสนอง (Responding) 3) การประเมินค่า (Valuing) และ 4) การบันทึกจำจด (Commitment) อนึ่ง สำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น คลอสเมียร์ (Klausmeier 1985) (อ้างถึงในทิสนา แจมมณี 2545 : 81 - 82) มีความเห็นว่าเป็นการทำงานของสมองมนุษย์ในการเรียนรู้ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับคอมพิวเตอร์ มีการทำงานเป็นขั้นตอนดังนี้ คือ 1) การรับข้อมูล (Input) 2) การเข้ารหัส (Encoding) 3) การส่งข้อมูลออก (Output)

โดยเริ่มต้นจากการที่มนุษย์รับสิ่งเร้าโดยประสาทสัมผัส และจะได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะสั้นซึ่งจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การรู้จัก (Recognition) และความใส่ใจ (Attention) โดยบุคคลจะเลือกรับสิ่งเร้าที่ตนรู้จักหรือมีความสนใจ และสิ่งเร้านั้นจะได้รับการบันทึกลงในความจำระยะสั้น (Short-term) ซึ่งจะคงอยู่ในระยะเวลาที่จำกัดในการเก็บข้อมูลไว้ใช้ระยะยาวเพื่อนำมาใช้ในภายหลังทำได้โดยข้อมูลนั้นต้องได้รับการเปลี่ยนรูปเข้ารหัส (Encoding) เมื่อข้อมูลได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะยาว (Long term memory) บุคคลสามารถเรียกข้อมูลออกมาใช้ได้โดยการถอดรหัส (Decoding) และส่งต่อไปสู่ตัวที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 กระบวนการทางสมอง

ที่มา : ทิศนา ขมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, (2543), 8.

นอกจากนี้ ดันน์และดันน์ (Dunn and Dunn 1993, cited in Moore 2001 : 30) ยังอธิบายว่า ความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียนเกิดจากลักษณะและวิธีการในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งมีความสัมพันธ์กัน 4 ด้านต่อไปนี้ คือ

1. สิ่งแวดล้อม (Environmental) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ แสง เสียง อุณหภูมิ และสภาพภายในห้องเวลาเรียน
2. อารมณ์ (Emotional) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศ อารมณ์ ที่มีผลกระทบในการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ด้านสังคม (sociological) เป็นด้านที่ผู้เกี่ยวข้องจะเป็นครู ผู้ปกครอง ที่จะมีส่วนในการให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียน

4. ด้านกายภาพ (Physical) เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเคลื่อนไหวสภาพร่างกาย อาหารที่รับประทานเข้าไป เวลาที่ใช้ในแต่ละวันและความชอบในการที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงถึงความสนใจในการเรียนรู้มีลักษณะที่แสดงออก (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 30) ดังนี้

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ
5. ได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาด้วยตนเอง และร่วมกันแก้ปัญหา
6. ค้นข้อมูล รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ
8. มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
9. ประเมิน ปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่น สนใจหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

สภาพของครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เป็นรูปแบบของตนเอง การส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตนเองได้ว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะเด่นแบบใดในการเรียนรู้ จะทำให้สามารถเลือกกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับความสนใจใฝ่รู้ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการเรียนรู้ หรือรูปแบบการเรียนรู้ของบุคคลจำแนกเป็น 4 แบบ (ระพีพรรณ ศรีสุข 2547 : 111) ดังนี้

1. นักกิจกรรม ผู้เรียนลักษณะนักกิจกรรม จะมีจุดเด่นคือ มีความเป็นผู้นำสูง กล้าแสดงออก ชอบทำงานที่มีกำหนดเวลาสั้น ชอบสิ่งที่ท้าทาย ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความกระตือรือร้นสูง ดังนั้นการเสนอกิจกรรมเรียนรู้ให้ผู้เรียน ควรจะเป็นสิ่งที่ท้าทายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ปฏิบัติให้มากที่สุด

2. นักวิเคราะห์ ผู้เรียนลักษณะนักวิเคราะห์ จะมีลักษณะเด่นในด้านความเป็นนักคิด ชอบคิดทบทวนแล้วทบทวนอีก ก่อนลงมือทำ เป็นนักฟัง นักสังเกต และรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเพื่อนำไปหาข้อสรุป ชอบฟังข้อวิพากษ์วิจารณ์ชอบอ่าน หาข้อมูลอย่างละเอียด ชอบคิดไตร่ตรอง ไม่ด่วนตัดสินใจ การเสนอแนวคิดใดๆ จะต้องประเมินข้อมูลให้ชัดเจนก่อนนำเสนอ

ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้ ผู้เรียนลักษณะนี้ ควรจะเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง และมีระยะเวลาในการสรุปและหาข้อมูล

3. นักทฤษฎี ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบนี้จะมีจุดเด่นในด้านการคิดที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎี สมมติฐาน ชอบคิดอย่างเป็นระบบ มีแนวคิดที่ชัดเจน คิดมากกว่าทำการนำเสนอความคิดเห็นใจจะต้องมีทฤษฎีและหลักการรองรับ ชอบอ้างอิงหลักการ ทฤษฎีและกฎหมายอยู่เสมอ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมให้ ผู้เรียน ต้องเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้สร้างแนวคิดของตนเอง มีการทดลอง หรือทดลอง เพื่อยืนยันทฤษฎี เช่น กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา

4. นักปฏิบัติ ผู้เรียนที่มีลักษณะเป็นนักปฏิบัติจะมีลักษณะเด่นในด้านการวางแผนการปฏิบัติชอบลงมือทดลอง ชอบแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ชอบแสดงความคิดเห็นใหม่ และทดลองปฏิบัติ ชอบการอภิปราย ชอบการแสวงหาที่ใหม่ๆ อยู่เสมอ การเสนอกิจกรรมให้ผู้เรียน ควรจะเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้สร้างแนวปฏิบัติเป็นของตนเอง

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความสนใจใฝ่รู้ คือ องค์ประกอบปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับนักเรียน ที่เป็นพฤติกรรมปฏิบัติของนักเรียนที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ มีความอยากหรือความต้องการที่จะเรียนรู้ มีความตั้งใจ การแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการและจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมีความตื่นตัว ทัศนคติที่มีต่อสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. บรรยากาศในครอบครัว

บรรยากาศในครอบครัว เป็นลักษณะของสภาพเหตุการณ์ ความรู้สึก สภาพแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้านที่เด็กอยู่อาศัยที่เกิดจากความรัก ความอบอุ่น ความสามัคคีปรองดอง ความรู้สึกมั่นคงการให้คำปรึกษาหารือ การดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองและของบุคคลในครอบครัว

บรรยากาศของครอบครัวหรือองค์การ คือ คุณภาพโดยรวมของสิ่งแวดล้อมภายในองค์การหรือภายในครอบครัว (Lunenberg and Ornstein 2004 : 97) ซึ่งจากการจำแนกตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียน ของมาร์ซาโน (Marzano 2000, cited in Sergiovanni and others 2004 :15) ที่ทำการศึกษ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโรงเรียนและตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วยบรรยากาศของครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของลิฟวิงตันและลิฟวิงตัน (Livingston and Livingston 2003 : 15-18) ที่พบว่าสภาพครอบครัวของนักเรียนมีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียนในทำนองเดียวกัน ลูเนนเบิร์กและอนสไตน์ (Lunenberg and Ornstien 2004 : 410) อธิบายว่าความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวของนักเรียนจะส่งผลต่อผลผลิตของโรงเรียน คือ นักเรียน

โดยตรง ซึ่งบรรยากาศของครอบครัวหรือบรรยากาศขององค์กรมีผลกระทบต่อบุคคลที่อยู่อาศัยภายในครอบครัวหรือองค์กรทั้งในด้านผลการปฏิบัติงาน หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้น (Milton 1981 : 458) และบรรยากาศภายในองค์กรที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ จะมีอิทธิพลโดยตรงต่อบุคคลที่อยู่ในองค์กรนั้น (เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. 2529 : 279)

ทาจิยูริ (tajiuri 1968, cited in Milton 1981 : 458) ได้อธิบายว่า บรรยากาศภายในองค์กรหรือ ภายในครอบครัว ประกอบด้วย

1. ความสัมพันธ์คุณภาพที่ยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมภายใน
2. ประสบการณ์ของสมาชิก
3. พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจของสมาชิก
4. บุคลิกภาพหรือคุณลักษณะพิเศษของสมาชิก
5. การจำแนกองค์กรให้โดดเด่นเหนือองค์กรอื่น

เอปสไตน์ (Epstein 1995, cited in Weintein and Mignano 2003 : 121) ได้จำแนกชนิดของความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวของนักเรียน ดังนี้คือ

1. การช่วยเหลือครอบครัวของนักเรียนให้บรรลุตามข้อตกลงหรือพันธะทางสังคม
2. การบรรลุข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวของเด็ก
3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน
4. ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับกิจกรรมการเรียนของนักเรียนที่บ้าน

ทั้งนี้บรรยากาศในครอบครัวของนักเรียนที่ทุกคนในครอบครัวมีความรักความไว้วางใจกันเป็นที่ปรึกษาที่ดีต่อกัน มีการหาหรือช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีความผูกพัน มีความอบอุ่น มีความรักใคร่สามัคคีกันภายในครอบครัว จะเป็นบรรยากาศที่ทำให้คนในครอบครัวมีความสุข มีความพึงพอใจ (วันเพ็ญ วอกลาง และคณะ 2545 : 146 – 147) ซึ่งผลการวิจัยของลิปบี้ (Libby 1994 : abstract) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความรักของสมาชิกภายในครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีความอบอุ่น ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือให้กำลังใจได้รับการเอาใจใส่ดูแลและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาให้มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า บรรยากาศในครอบครัว เป็นปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับนักเรียน เป็นพฤติกรรมปฏิบัติของนักเรียนที่เกิดจากสภาพแวดล้อม สภาพเหตุการณ์ สภาพของความเป็นอยู่ภายในบ้าน ในครอบครัวที่นักเรียนอยู่อาศัย ที่เกิดจากรักความอบอุ่น ความ

สามัคคี ประองคอง ความรู้สึกถึงความมั่นคง การให้คำปรึกษาหารือ การดูแลเอาใจใส่การให้ความช่วยเหลือของผู้ปกครองและของบุคคลภายในครอบครัวของนักเรียน

3. ความพร้อมที่จะเรียน

ความพร้อมที่จะเรียน คือ แรงจูงใจของนักเรียนในการเรียน สุขภาพหรือสภาพร่างกายที่ไม่เจ็บป่วยหรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียน สภาพของจิตใจ ทักษะสติ สภาพแวดล้อมในการเรียนและการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัว

ฮอยและมิสเกิล (Hoy and Miskel 2005 : 274 , 276) มีความเห็นว่าปัจจัยตัวป้อนในการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายและภารกิจของโรงเรียน ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนของผู้เรียนหรือความสามารถของผู้เรียนและการสนับสนุนของผู้ปกครอง ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีลักษณะและองค์ประกอบตามที่ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 21 – 22) เสนอแนะดังนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสคิดสร้างสรรค์ โดยครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อและสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน
2. คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกายและจิตใจ
3. สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม
4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย ทำกิจกรรมร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแก้ปัญหาร่วมกัน
5. แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายเพียงพอ สามารถให้ผู้เรียนใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ได้ตามความถนัดและความสนใจ
6. ผู้เรียนมีความศรัทธาต่อผู้สอน สาระและกระบวนการก่อให้เกิดการเรียนรู้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน สามารถนำผลการเรียนไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง
8. มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

การวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนของผู้เรียน ซึ่ง นวลจิตต์ ชาวศิริพิงส์ และคณะ (2545 : 37) มีแนวคิดว่าการวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องสามารถตอบคำถามต่อไปนี้ได้ว่าคืออะไร

1. จะเรียนอะไร
2. เรียนไปทำไม
3. จะไปหาคำตอบได้ที่ไหน โดยวิธีใด
4. จะสามารถนำเสนอหรือให้คำตอบได้เมื่อใด

โควี (Covey 2003 : 130) มีความเห็นว่า มนุษย์มีศักยภาพและความพร้อมอยู่ในตนเองพร้อมที่จะเรียนรู้และได้รับการพัฒนาให้มีคุณค่าสูงสุด ซึ่งเป็นสมรรถนะภายในของบุคคลประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านกายภาพ (Physical Dimension) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสภาพร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Dimension) เป็นศูนย์รวมของชีวิต เป็นความเชื่อสัจธรรมต่อค่านิยมซึ่งผูกพันกับแรงบันดาลใจ
3. ด้านสติปัญญา (Mental Dimension) การพัฒนาทางสติปัญญา การอ่าน การใช้จินตนาการ การวางแผนและการเขียน
4. ด้านสังคม / อารมณ์ (Social / Emotional Dimension) เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการบริการความเข้าใจ การร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ และความมั่นคงในจิตใจ

ความพร้อมที่จะเรียนของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้รวมเอาทักษะชีวิตเข้าไปในมาตรฐานการศึกษา ทักษะชีวิตที่เป็นเสมือนการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ประกอบด้วยสาระสำคัญ 8 ประการ (สมศักดิ์ สินธุรเวชญ์ 2542 : 21) ดังนี้

1. การตัดสินใจ
2. การแก้ปัญหา
3. ความคิดสร้างสรรค์
4. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
6. การเห็นคุณค่าในตนเอง
7. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
8. ทักษะการจัดการ

สรุปได้ว่า ความพร้อมที่จะเรียน คือ ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับนักเรียน ที่เป็นพฤติกรรมปฏิบัติของนักเรียนที่เกิดจากสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียนที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ เช่น มีแรงจูงใจในการเรียน มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงไม่เจ็บป่วย หรือเป็นอุปสรรคต่อการ

เรียน มีสภาพจิตใจที่ดีต่อการเรียน และสภาพแวดล้อมในการเรียนการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และการเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน

4. กระบวนการพัฒนาตนเอง

กระบวนการพัฒนาตนเองเป็นกระบวนการในการศึกษาหาความรู้และรับรู้ตามศักยภาพ และตามลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละบุคคลในการสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง การมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางแผนการเรียน วิธีการเรียน และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 7) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนเอาไว้ว่าผู้เรียนจะต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองของผู้เรียน ดังนี้คือ

1. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
2. ผู้เรียนรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้ ทั้งจากในและนอกสถานศึกษา
3. ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 :29) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่คุณภาพของนักเรียน โดยมีแนวคิดพื้นฐานของการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง 5 ประการ ดังนี้

1. แก่นแท้ของการเรียนการสอน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่งทุกเวลาต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต
3. ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้
4. ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีด้วยการสัมผัสและสัมพันธ์
5. สาระที่สมคูลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถ และความดี

สำหรับกระบวนการการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข มีกระบวนการเรียนรู้ 5 ลักษณะ คือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543 : 31 – 33) อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้อย่างสันติสุข ด้วยกันทั่วทุกคน เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลหลากหลายในวิธีการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์แห่งความสำเร็จ และได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ

2. การเรียนรู้แบบองค์รวม การบูรณาการสาระและกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกลมกลืนกันทั้งเรื่องใกล้ตัวในท้องถิ่น เรื่องของสากล การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก มีความหมายต่อการนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาสภาพสังคม

3. การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เรียนโดยใช้สมอง และสองมือเป็นการจัดการเรียนรู้ให้ได้ฝึกคิดและปฏิบัติจริง ฝึกจากประสบการณ์ตรงจากแหล่งความรู้ สื่อ เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ด้วยการสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติจริงจังและสรุปผลเป็นองค์ความรู้

4. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เรียนร่วมกันรู้ร่วมกัน เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรม อารมณ์ สังคมร่วมกันเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรมที่งดงาม พัฒนาทักษะทางสังคม และทักษะการทำงาน

5. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เรียนอย่างไรใครควรหยุดทวนตัวเองรอบด้าน เป็นการรับรู้วิธีการเรียนรู้ และความถนัดของตนเอง เน้นการเรียนรู้กระบวนการว่าการเรียนรู้แต่ละครั้งเกิดขึ้นได้อย่างไร ด้วยวิธีการอะไร มีขั้นตอนอย่างไร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาจุดดีเด่นจุดด้อย และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสม

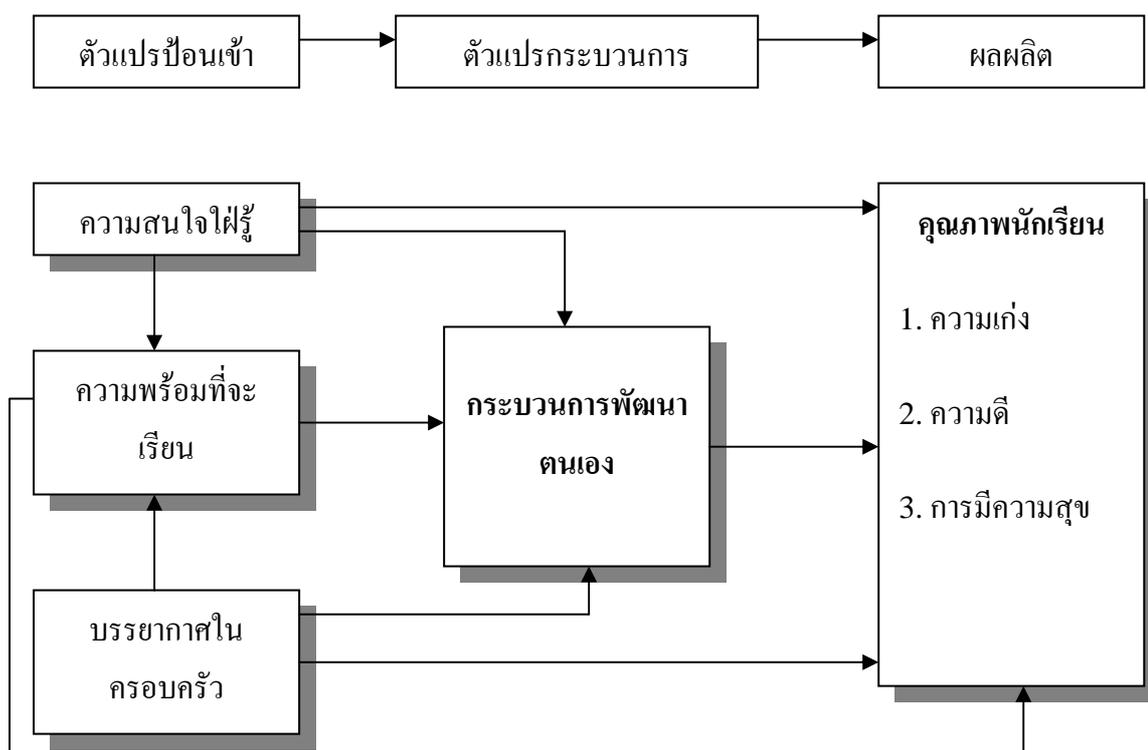
สำหรับแนวคิดในกระบวนการพัฒนาตนเองของผู้เรียน สามารถนำแนวคิดต่างๆ มาปรับใช้ได้ เช่น โควี (Covey 2003 : 13 - 14) ได้เสนอแนวคิดคุณลักษณะ 7 ประการ ที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพพัฒนาสู่ความมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ
3. ทำตามลำดับความสำคัญ
4. มุ่งมั่นในความสำเร็จ
5. เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา
6. การระดมพลังสร้างสรรค์
7. การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นสรุปว่า กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นปัจจัยด้านกระบวนการที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนตามขั้นตอนในการศึกษาหาความรู้และเรียนรู้ ตามลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ในการปรับปรุงตนเองให้มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางแผนในการเรียนและวิธี

ในการเรียนของนักเรียน และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอในทุกๆ ด้าน

ทั้งนี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยระดับนักเรียน คือ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับนักเรียน เป็นลักษณะหรือองค์ประกอบของนักเรียนแต่ละบุคคลซึ่งประกอบด้วย ความสนใจ ใฝ่รู้ ความพร้อมที่จะเรียน บรรยากาศในครอบครัว และกระบวนการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียนสรุปได้

แผนภูมิที่ 6 ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับนักเรียนที่สัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียน

ปัจจัยระดับห้องเรียน

ปัจจัยระดับห้องเรียน คือ องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาและการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อคุณภาพ นักเรียน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้เรียน ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การปลูกเร้าและเสริมแรงผู้เรียนในการค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเองการทำงานเป็นกลุ่มการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างความมี

วินัยและความรับผิดชอบให้กับผู้เรียน ครูจะเป็นผู้วางแผนทั้งเนื้อหาและวิธีการ แก่ผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และช่วยชี้แนะแนวทางให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 20 – 21) สำหรับปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับห้องเรียน มาร์ซาโน (Marazno 2000 : 15) ได้กำหนดปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตของโรงเรียน คือ ชนิดและคุณภาพของการสอน (Kind and quality of teaching) การออกแบบหลักสูตร (curriculum design) และการจัดการชั้นเรียน (Classroom management) บันดูรา (Bandura 1997 cited in Hoy and Mistkel 2005 : 153 – 154) ได้เสนอรูปแบบของครูที่มีสมรรถนะหรือความสามารถ (Efficacy) ที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานประกอบด้วย การชี้แนะของครู (Physiological cues) ความสามารถในการพุดจูงใจ (Verbal persuasion) ตัวแบบในการทำงาน (Modelling) และประสบการณ์ความรอบรู้ของครู (Mastery experience) แต่โรเซนไชน์และเฟิร์สท (rosenshine and Furst 1971 cited in Lunenberg and Ornstein 2004 : 536) ระบุว่าปัจจัยระดับครูหรือห้องเรียนที่สัมพันธ์กับผลผลิตหรือคุณภาพนักเรียน ประกอบด้วย ความชัดเจนในการนำเสนอและความสามารถในการจัดกิจกรรม (Clarity) การเปลี่ยนแปลงพัฒนาในการใช้สื่อ (Variability) ความกระตือรือร้นในการทำงาน (Enthusiasm) พฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Task orientation) และโอกาสในการเรียนของนักเรียน (Opportunity to learn) สอดคล้องกับแนวคิดของกรีนวอลด์และคณะ (Greenwald and others 1996, vited in Hoy and Miskel 2005 : 279) ที่ระบุว่าตัวบ่งชี้คุณภาพของครูประกอบด้วย ความสามารถ ความรู้และประสบการณ์ ทั้งนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 13) เสนอว่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับครูหรือห้องเรียนที่มีผลต่อคุณภาพของการศึกษา คือ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู คุณวุฒิ และความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบสำหรับครู มัวร์ (Moor 2001 :3-4) มีความเห็นว่า บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของครู มี 3 ประการ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน (Instructional expert) เป็นผู้จัดการชั้นเรียน (Classroom manager) และเป็นที่ปรึกษา (Counselor) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่เป็นปัจจัยส่งเสริมคุณภาพประกอบด้วย ความกระตือรือร้นของครู ความรอบรู้ของครู การให้คำปรึกษา และการจัดการชั้นเรียน ดังนี้คือ

1. ความกระตือรือร้น

ความกระตือรือร้นของครูเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความศรัทธาในวิชาชีพการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ความตื่นตัว ความนับใจ และความเต็มใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

เมื่อพิจารณามาตรฐานด้านการเรียนการสอน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับมาตรฐานด้านครู คือ ครูมีความมุ่งมั่น อุทิศตน ในการสอนและพัฒนาผู้เรียน มีการ

แสวงหาความรู้ เทคนิควิธีการใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 : 6-7)

โรเซนไชน์และเฟิร์สท (rosenshine and Furst 1971 cited in Lunengerg and Ornstein 2004:536) ได้ทำการวิจัยพบว่า ความกระตือรือร้นในการสอนของครู (Enthusiasm) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียน การเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนเป็นการแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นของครูในการปฏิบัติงาน ซึ่งสเคลและเบอร์เดน (Schell and Burden 2000, cited in Burden 2003 : 42-44) มีความเห็นว่า การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย

1. แผนการเรียนการสอนระยะยาว
2. เครื่องมือส่งเสริมคุณภาพการปฏิบัติงาน
3. ร่างแผนการทำงาน
4. ตารางเวลาทำงานแต่ละสัปดาห์
5. ปฏิทิน แผนการเรียน
6. โครงร่างหลักสูตร
7. โครงร่างนโยบาย
8. แนวทางการประเมินผลนักเรียน
9. การบ้านสำหรับผู้เรียน
10. เครื่องมือสนับสนุนการทำงาน
11. แสดงให้เห็นงานประจำในชั้นเรียนที่ต้องทำ
12. เอกสารการสอนของครู

ครูผู้สอนมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนหลายประการด้วยกัน เช่น ความรู้ความเข้าใจในสาระที่สอน ความสามารถในการสอน ความตั้งใจ ทักษะต่อการสอน ความรู้สึกต่อผู้เรียน สภาพจิตใจ แรงจูงใจ สุขภาพ ความพร้อมของผู้สอน บุคลิกลักษณะของผู้สอนมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและต่อพฤติกรรมการสอนของครูซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนและต่อพฤติกรรมการสอนของครูซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียน (ทิตานา แชมมณี 2545:17) ซึ่งผลการวิจัยของครอนบาคกับสโนว์ (Cronbach and Snow 1980, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว้ตระกูล 2544 : 17) ซึ่งผลการวิจัยของครอนบาคกับสโนว์ (Cronbach and Snow 1980, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว้ตระกูล 2544 : 285) เกี่ยวกับการเรียนการสอน สรุปว่าไม่มีวิธีการสอนใดที่จะเหมาะสมสำหรับ นักเรียนทุกคนในการสอนจำเป็นจะต้องคำนึงถึงลักษณะของนักเรียน และ

ผู้เรียนที่มีลักษณะต่างกันจะชอบวิธีการสอนของครูที่ต่างกัน (สุรางค์ โค้วตระกูล 2544 : 285) ซึ่ง มัวร์ (Moore 2001 : 24) มีความเห็นว่าทักษะเกี่ยวกับการสอนของครูมี 3 ประการ คือ

1. การเตรียมการสอน
2. การทำการสอน
3. การวัดและประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเดิม (2540) มีความเห็นว่าลักษณะของครูที่มีความกระตือรือร้น มีความเหมาะสมกับการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีลักษณะดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา . 2548 ค : 48)

1. มองเห็นภาพของงานตลอดแนว รู้ขั้นตอนการทำงาน รู้ลักษณะของงานว่ายากหรือง่าย จัดนักเรียนให้เหมาะสมกับงาน
2. รู้วัตถุประสงค์ของงานว่าทำเพื่ออะไร
3. มีความสามารถกระตุ้นและเสริมแรง
4. มีความสามารถในการประเมินตรวจสอบ รู้วิธีประเมินวิธีตรวจสอบผลงานสร้างหรือเลือกเกณฑ์ประเมินที่เหมาะสม
5. รู้พื้นฐานและความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล รู้จักจุดเด่นจุดด้อย ของเด็ก
6. มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม
7. มีความสามารถในการเลือกสถานการณ์ ออกแบบบันทึก จัดทำข้อมูลและนำผลไปใช้ อย่างเหมาะสม
8. มีความสามารถในการสื่อความหมายและการใช้คำถามกระตุ้น ชี้แนะ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความกระตือรือร้น เป็นปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับห้องเรียนที่เป็นลักษณะพฤติกรรมปฏิบัติของครู ที่เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความศรัทธาในวิชาชีพ ซึ่งครอบคลุมถึงความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน การเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ความตื่นตัว ความฉับไว และรวมถึงความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

2. ความรอบรู้ของครู

ความรอบรู้ของครู คือ ความรู้ความเชี่ยวชาญและทักษะที่เกิดจากการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนและงานอื่นๆ ทั่วไป ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพและการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel 2005 : 15) และบันดูรา (Bandura, 1997 cited in Hoy and Miskel 2005 : 153) มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ความรอบรู้ของครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ความรอบรู้ที่เกิดจากความสามารถและประสบการณ์ของครู ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนจะมีลักษณะตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548 ค : 49) เสนอไว้ดังต่อไปนี้

1. เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่จูงใจและเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้
3. เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. จัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
7. ใช้สื่อเพื่อฝึกคิดการแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้
8. ให้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ฝึกฝนมารยาทและวินัย
10. สังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

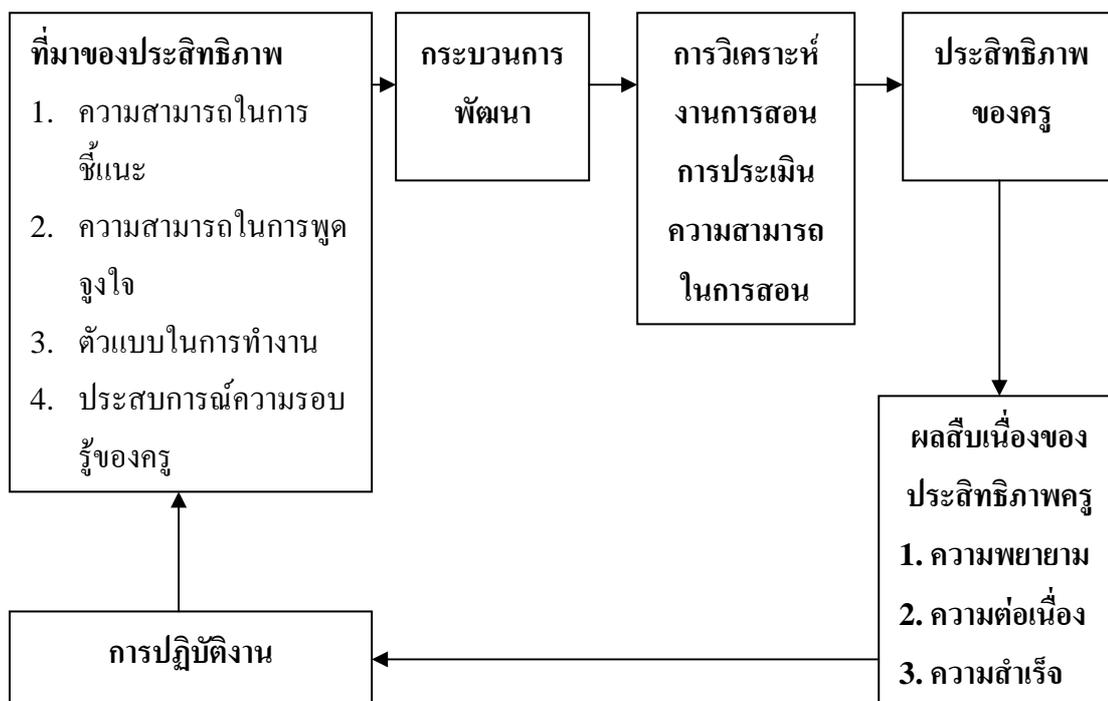
จาคอบสันและคณะ (Jacobson and others 1985, cited in Moore 2001 : 9) เสนอความเห็น ว่า คุณแจสำคัญในประสิทธิผลการสอนของครู คือ การวางแผนการสอน ซึ่งมัวร์ (Moore 2001 : 10 – 11) ได้กำหนดกระบวนการในการวางแผนการสอนไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การสังเกต
2. การเขียนวัตถุประสงค์
3. เลือกสื่อการสอน
4. พิจารณาแผนการสอนที่เหมาะสม
5. เลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการสอน
6. การกำหนดข้อยุติแผนที่ใช้ในการสอน
7. กำหนดและพัฒนาการประเมินผลที่เหมาะสม

บันดูรา (Bandura 1997 Cited in Hoy and Miskel 2001 : 152) ได้เสนอรูปแบบของครูที่มีความรอบรู้ มีประสิทธิภาพในการสอน มีปัจจัยประกอบด้วย

1. ความสามารถในการชี้แนะ (Physiological cues)
2. ความสามารถในการพูดจูงใจ (Verbal persuasion)
3. ตัวแบบในการทำงาน (Modeling)
4. ประสบการณ์ความรอบรู้ของครู (Mastery experience)

เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาโดยการวิเคราะห์งานด้านการสอน การประเมินความสามารถหรือสมรรถนะของครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูและความสามารถในการปฏิบัติงาน ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 ประสิทธิภาพของครู

ที่มา : Wane K.Hoy, and Cecil G Miskel, Educational Administration : Theory Research and Practice. 7 th ed(2001):,152.

ประสบการณ์ความรอบรู้ของครูเกิดขึ้นจากทักษะในการสอนซึ่งทักษะทั่วไปในการสอนของครูประกอบด้วย 1) ทักษะการวางแผนการสอน (Pre instructional skill) 2) ทักษะการปฏิบัติการ

สอน (Instructional skill) และ 3) ทักษะการวัดและประเมินผลหลังสอน (Post instructional skill) (Moore 2001 : 24) สำหรับหลักการในการจัดการเรียนการสอน (Direct instruction) เพื่อให้การสอนมีคุณภาพมีหลักการดังนี้ คือ 1) การจัดเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน 2) การตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน 3) การนำเสนอเนื้อหาสาระอย่างกระชับชัดเจน 4) การฝึกปฏิบัติใช้ความรู้หรือทักษะที่เรียนรู้อ 5) การได้รับข้อมูลป้อนกลับ และ 6) การฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (ทศนา เขมมณี 2545 : 113 – 114)

3. การให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาเป็นการให้คำแนะนำ แนะนำที่ครอบคลุมการสอนแนะนำนักเรียนเสนอแนะแนวทางในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การแนะนำแนวทางวิธีการแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการของการตรวจสอบและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือบุคคลให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิต (Skiffington and Zeus 2003 : 12) ซึ่งมัวร์ (Moore 2001 : 3-4) มีความเห็นว่าบทบาทที่สำคัญของครู คือ ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาในชั้นเรียนเพื่อให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนตรงกับแนวคิดของบันดูรา (Bandura 1997 cited in Hoy and Miskel 2001 : 153) ที่ว่าการชี้แนะการให้คำแนะนำเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู

การให้คำปรึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ความใกล้ชิด ความอบอุ่น ความมั่นใจ สติปัญญา ที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและเลือกได้อย่างชาญฉลาด ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ซึ่งการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องลึกซึ้งอย่างเพียงพอ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538 : 12) ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก. : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการให้คำปรึกษา คือ กระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถรู้จักเข้าใจและยอมรับตนเองจนเกิดความกระจ่างในปัญหาของตนเอง สามารถวางแผนและหาแนวทางตัดสินใจแก้ปัญหาตนเองได้ซึ่งบทบาทของครู ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษามีบทบาท ตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545ข. : 11) เสนอแนะไว้ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลเป็นระบบเป็นปัจจุบัน
2. คัดกรอง จำแนกกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มพิเศษ
3. ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษา กรณีปัญหาไม่ยุ่งยากซับซ้อนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

4. จัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเองมีทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม
5. ติดตามผลการส่งเสริมพัฒนาและดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
6. ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียน

7. มีส่วนร่วมในการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน
บทบาทหน้าที่ของครู ในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนที่ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียน อาชีพ ชีวิตและสังคมในด้านการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาคูต้องมีความสมบัติมีคุณสมบัติตามที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545 ก. : 13) เสนอไว้ดังนี้

1. มีบุคลิกภาพที่อบอุ่นและเป็นมิตร
2. มีลักษณะน่าไว้วางใจ น่าเคารพ น่าเชื่อถือและรักษาความลับได้
3. มีความสนใจในการช่วยเหลือผู้อื่น มีคุณธรรม เมตตาธรรมและเสียสละ
4. รู้จักพูดเพื่อให้รับคำปรึกษาทราบปัญหาที่แท้จริงและช่วยเหลือแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้
5. รู้จักฟังและจับประเด็นได้เร็ว และชัดเจน มีความอดทนต่อการรับฟัง
6. สามารถอธิบายและคลี่คลายปมประเด็นต่างๆ ให้ชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย
7. สามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเองโดยผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ตัดสินใจแทน

8. มีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์มั่นคง

นอกจากการให้คำปรึกษา (Counseling) แล้วครูยังต้องทำหน้าที่ให้คำแนะนำชี้แจงและมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ คำแนะนำชี้แจงของครูต้องมีลักษณะตามที่อาเรนดส์ (Arends 1997 : 272 – 273) อธิบายไว้ คือ

1. มีความชัดเจนและท้าทาย
2. การแนะนำเป็นไปตามธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลง
3. คำนึงถึงระดับความยากง่าย
4. การเฝ้าติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน

ครูยังต้องมีหน้าที่ให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . (2547 : 25) ได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ
2. สอดส่องให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรม

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมเด็กให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
4. เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกงานเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด
5. ติดตามผลสะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน
6. ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
7. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษา เป็นปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับห้องเรียนที่เป็นลักษณะพฤติกรรมปฏิบัติการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ การแนะแนวที่ครอบคลุมการสอนการแก้ปัญหา การใช้ชีวิตส่วนตัว การปรับตัวอยู่ในสังคม การแนะแนววิธีการแสวงหาความรู้ และการแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

4. การจัดการชั้นเรียน

การจัดการชั้นเรียน คือ การดูแลและปกครองนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งครอบคลุมการจัดการสภาพและบรรยากาศในชั้นเรียน การอำนวยความสะดวก การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ การกำกับดูแลความประพฤติ ระเบียบวินัย การเรียนรู้การทำงานและการเล่นของนักเรียน

มาร์ซาโน (Marzano 2000 cited in Sergiovanni and others 2004 : 15) มีความเห็นสอดคล้องกับเบอร์เดน (Burden 2003 : 3) ว่าการจัดการชั้นเรียนเป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่จะต้องดำเนินการซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ของโรงเรียน ซึ่งมูจส์และเรย์โนลด์ (Muijis and Reynolds 2001 : 37) มีความเห็นว่า ประสิทธิภาพของการจัดการชั้นเรียนทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สเคลล์และเบอร์เดน (Schell and Burden 2000 cited in Burden 2003 : 39 – 42) ได้เสนอแนวคิดว่าการจัดการชั้นเรียนของครูต้องมีลักษณะการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
2. การจัดเตรียมเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการทำงาน
3. การจัดระบบเครื่องมืออุปกรณ์
4. กำหนดระเบียบปฏิบัติของชั้นเรียน
5. เตรียมผู้ช่วยเหลือชั้นเรียน
6. จัดเตรียมรายชื่อนักเรียนในชั้นเรียน
7. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน

8. จัดเตรียมวันเกิดและวันสำคัญของบุคคลอื่นๆ เอาไว้
9. การจัดเตรียมหนังสือเรียนและค้นคว้า
10. การจัดและจำแนกชั้นเรียน
11. การจัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบ
12. การเลือกและจัดที่นั่งเรียน
13. การตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม

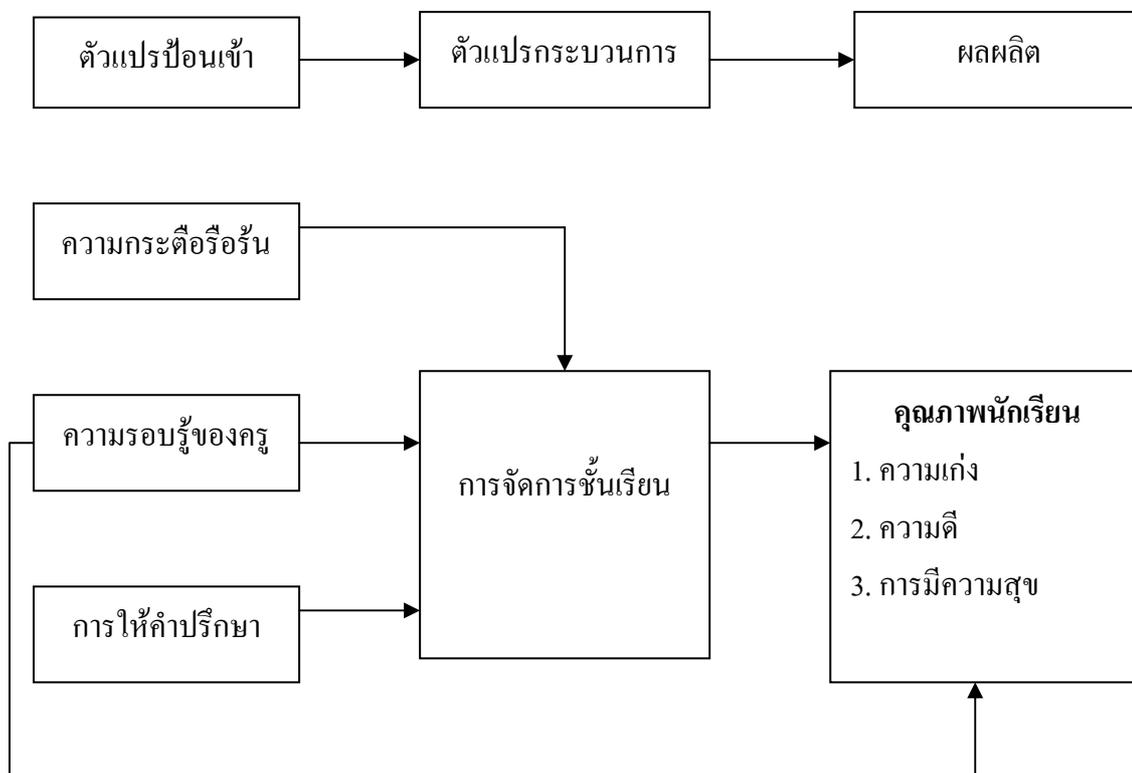
ทั้งนี้การจัดการชั้นเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดห้องและการจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ควรดำเนินการให้ครอบคลุมดังนี้ 1) จัดเพื่อเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน 2) จัดพื้นที่ใช้สอยร่วมกันให้มีอิสระและสามารถใช้ร่วมกันได้สะดวก 3) ให้มั่นใจได้ว่าครูสามารถมองเห็นนักเรียนได้สะดวก 4) สื่อที่ใช้ในการสอนจัดหาง่าย สะดวกและนักเรียนให้ความสนใจ 5) นักเรียนสามารถมองเห็นกิจกรรมการเรียนการสอนและเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่ายและสะดวก (Emmer and others 2000, Evertson and others 2000, cited Burden 2003 : 52-53) ซึ่งไวน์สไตน์และคณะ (Weinstein and others 2003 : 111) ได้เสนอแนะแนวทางในการดูแลชั้นเรียนเอาไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. มีความตั้งใจเต็มใจในการทำงาน
2. ใส่ใจกับสิ่งที่นักเรียนให้ความสนใจ
3. มีความยุติธรรม
4. มีความเข้าใจนักเรียน
5. ให้อิสระและร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน
6. ขจัดการควบคุมกำกับที่ไม่จำเป็นออกไป
7. ดูแลชั้นเรียนให้ครอบคลุมทั่วถึง
8. ค้นหาจุดเด่นของนักเรียน
9. พัฒนาทักษะการสื่อสารการสร้างความสัมพันธ์

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดการชั้นเรียน เป็นปัจจัยด้านกระบวนการ ที่เป็นพฤติกรรม การปฏิบัติงานของครู ตามขั้นตอนในการดูแลและปกครองนักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งครอบคลุมการจัดสภาพและบรรยากาศในชั้นเรียน การอำนวยความสะดวกในชั้นเรียน การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ การกำกับดูแลความประพฤติ ระเบียบวินัยการเรียนรู้ การทำงานและการเล่นของนักเรียนในชั้นเรียน

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่าปัจจัยระดับห้องเรียน คือ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ซึ่งประกอบด้วย ความกระตือรือร้นความ

รอบรู้ของครู การให้คำปรึกษา และกระบวนการการจัดการชั้นเรียน มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนสรุปได้ ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับห้องเรียนที่สัมพันธ์กับคุณภาพนักเรียน

ที่มา:Emmer and others , Evertson and others 2000, cited Burden (2003), 52-53

: Weinstein and others (2003), 111

ปัจจัยระดับโรงเรียน

ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนเป็นองค์ประกอบปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการตามกระบวนการบริหารให้เกิดคุณภาพกับนักเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงสร้างและการบริหาร พันธกิจที่ชัดเจนของโรงเรียน ความกลมเกลียว การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และกระบวนการในการบริหารคุณภาพซึ่งใช้ในโรงเรียนเป็นฐานในการบริหาร ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพซึ่ง มาร์ซาโน (Marzano.2000 cited in Sergiovanni and others 2004 : 15) ได้จำแนกตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วยปัจจัยส่งเสริมคุณภาพ ดังนี้ คือ 1) โอกาสในการเรียนของนักเรียน 2) เวลาที่ใช้ในการเรียน 3) การติดตามกำกับกับการเรียนของนักเรียน 4) แรงผลักดันสู่ความสำเร็จ 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6) บรรยากาศในโรงเรียน 7) ภาวะผู้นำ 8) ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งโอ

เวนส์ (Owens 1991 : 220 – 221) เสนอแนวคิดว่าปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์การ ประกอบด้วย 1) เป้าหมายขององค์การ 2) ความเหมาะสมในการติดต่อสื่อสาร 3) ความสมดุลในอำนาจ 4) การใช้ทรัพยากรบุคคล 5) ขวัญกำลังใจ 6) การใช้นวัตกรรม 7) ความมีอิสระ 8) ความกลมเกลียว 9) การปรับเปลี่ยน 10) ความเหมาะสมในการแก้ปัญหา และลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenberg and Ornstein 2004 : 40) ยังได้เสนอแนะว่าองค์ประกอบในระบบการบริหารโรงเรียนมีดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร 2) เทคนิคการเรียนการสอน 3) โครงสร้างการบริหาร 4) วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน 5) ภาวะผู้นำการบริหารจัดการและงบประมาณ 6) การบริหารและพัฒนาทีมงาน 7) ทรัพยากรสิ่งก่อสร้างและวัสดุอุปกรณ์ 8) แผนการประเมินผล

ส่วนแนวคิดโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ คือ ครูมีคุณภาพมีประสิทธิภาพ และวุฒิการศึกษาสูง มีบุคลากรทีมงานสนับสนุนเพียงพอ มีห้องสมุดแหล่งค้นคว้าที่หลากหลายมีอุปกรณ์ทันสมัยครบครัน มีอาคารสิ่งก่อสร้างเพียงพอ (Hoy and Miskel, 2005 : 276) ทั้งนี้ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenberg and Ornstein 2004 : 409 – 410) มีความเห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ 2) พันธกิจที่ชัดเจน 3) ภาวะผู้นำในการเรียนการสอน 4) บรรยากาศความคาดหวังสูง 5) การใช้เวลาในการทำงานมาก 6) กระบวนการติดตามกำกับนักเรียน 7) ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างครอบครัวกับโรงเรียน

จากแนวคิดเหล่านี้จึงเป็นภาระและหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องหายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้อย่างไรในการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาคุณภาพเชิงยั่งยืนของนักเรียนในบริบทต่าง ๆ เหล่านี้

1. โครงสร้างการบริหารโรงเรียน

โครงสร้างการบริหารโรงเรียน คือ องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยในการส่งเสริมการจัดการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบ แบบแผน วิธีการ การจัดโครงสร้างขององค์การตามอำนาจหน้าที่และภารกิจในการดำเนินงานของโรงเรียน รวมถึงการแบ่งงาน การมอบหมายงานและการมอบอำนาจในการบริหารงาน

ตัวบ่งชี้มาตรฐานของสถานศึกษา ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ มีการจัดองค์การ โครงสร้าง และระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์ มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา และมีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549 : 8-9)

การจัดองค์การ หมายถึง ความพยายามของผู้บริหารที่จะมีหนทางสำหรับการปฏิบัติงานให้สำเร็จผลตามแผนงานที่ได้วางเอาไว้ (ธงชัย สันติวงษ์ 2546 : 220) เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่

จะต้องทำหน้าที่ในการจัดโครงสร้างขององค์กร เพราะภาวะหน้าที่ขององค์กรหรือของโรงเรียนมีค่อนข้างมาก การจัดโครงสร้างจึงเป็นการจัดการเพื่อให้การดำเนินการตามภารกิจมีความคล่องตัวมีแนวทางในการทำงานให้บรรลุภารกิจ มีการแบ่งภารกิจอำนาจหน้าที่ให้บุคคลในองค์กร ได้มีหน้าที่รับผิดชอบ จึงต้องมีการจัดระเบียบในการทำงานเพื่อสามารถให้ทำงานร่วมกันในองค์กรได้ประสบความสำเร็จ การจัดองค์กรในการบริหารมักจะเป็นในรูปแบบของแผนภูมิการจัดองค์กร (Organization chart) มีการกำหนดตำแหน่งสายงานและหน้าที่บางตำแหน่ง อาจมีการกำหนดหน้าที่ตามสายงานหลัก (Line function) บางตำแหน่งอาจมีหน้าที่ให้คำปรึกษา (Staff function) โครงสร้างขององค์กรขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ ภารกิจ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างขององค์กรเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นรูปแบบการจัดองค์กรจึงต้องยืดหยุ่นพอที่จะปรับเปลี่ยนได้เสมอ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2543 : 41 – 42)

ในการจัดองค์กรให้สามารถดำเนินกิจกรรมขององค์กรได้อย่างต่อเนื่อง และองค์กรสามารถดำรงอยู่ได้ องค์กรที่เป็นโครงสร้างการบริหารระบบราชการ เช่น โรงเรียน ก็จะมีรูปแบบการดำเนินการที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง สำหรับแนวคิดพื้นฐานของโครงสร้างและการบริหารองค์กรในการควบคุมกำกับ การประสานงาน การกำหนดขอบเขตขนาดของงานการแบ่งงาน การจัดสายบังคับบัญชา การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การรวมศูนย์อำนาจการกระจายอำนาจ อำนาจหน้าที่ของสายงานหลัก และสายงานให้คำปรึกษา การกำหนดช่วงขอบเขตของการบริหารจัดการ ในการจัดโครงสร้างขององค์กร ตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenberg and Ornstein 2000 : 24 – 27) มีดังนี้ คือ

1. การแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญ (Job specialization) เป็นการแบ่งงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเชี่ยวชาญ และจัดหน่วยงานตามภารกิจหน้าที่ ขององค์กร ได้แก่ การสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน (Job enrichment)

2. การแบ่งงาน (Departmentalization) เป็นการแบ่งงานทั้งองค์กรออกเป็นส่วนย่อยโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ความเชี่ยวชาญและการประสานกิจกรรมส่วนต่างๆ ขององค์กร

3. การจัดสายบังคับบัญชา (Chain of Command) เป็นการจัดการเลื่อนไหลของสายงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในองค์กร ซึ่งมีหลักการ 2 ประการ คือ เอกภาพ ของการบังคับบัญชา (Unity of command) และสายการบังคับบัญชา (Scalar principle)

4. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and responsibility) บุคคลในองค์กรต้องมีอำนาจหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายในการทำงาน และเป็นหน้าที่ ความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ

5. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ (Centralization / Decentralization) เป็นการแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้บริหารมีการมอบอำนาจค่อนข้างมาก การตัดสินใจจะเกิดขึ้นในระดับผู้ปฏิบัติขององค์กรเป็นการปฏิบัติงาน ที่มีการกระจายอำนาจ (Decentralization) แต่ถ้าผู้บริหารรักษาหรือหวงอำนาจไว้ที่ส่วนกลางหรือที่ผู้บังคับบัญชาเมื่อผู้บริหารตัดสินใจแล้วก็จะสั่งการให้ระดับผู้ปฏิบัติได้นำไปดำเนินการ ซึ่งเป็นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (Centralization)

6. อำนาจหน้าที่ตามสายงานบริหารและที่ปรึกษา (Line and staff authority) อำนาจหน้าที่สายงานบริหาร (Line authority) เป็นอำนาจหน้าที่ที่ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือสายงานบริหารใช้สั่งการกับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือสายงานบริหาร ใช้สั่งการกับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง ส่วนอำนาจหน้าที่ของที่ปรึกษา (Staff authority) เป็นการให้คำปรึกษาของทีมงาน ที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการแต่ไม่มีอำนาจสั่งการบังคับบัญชา

7. ช่วงระยะการบริหาร (Span of management) เป็นจำนวนของผู้ใต้บังคับบัญชาที่ขึ้นตรงต่อผู้บังคับบัญชา คือ ขอบเขต ขนาด หรือปริมาณงานภายใต้การบังคับบัญชาหรือการควบคุมของหัวหน้าหรือผู้นำ

ถ้าพิจารณาถึงความเป็นสากล ตามหลักการบริหารจัดการตามแนวคิดของฟายอล (Fayol อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2547 : 6 เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการประยุกต์ทฤษฎีบริหารและการจัดการองค์กร) หลักการในการบริหารจัดการองค์กร ประกอบด้วย

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of work)
2. อำนาจหน้าที่ (Authority)
3. การมีวินัย (Discipline)
4. เอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of command)
5. เอกภาพของทิศทาง (Unity of direction)
6. ผลประโยชน์ของบุคคลสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ของส่วนร่วม (Subordination of individual interests to the general interest)
7. ค่าตอบแทน (Remuneration)
8. การรวมอำนาจ (Centralization)
9. สายการบังคับบัญชา (Scalar chain)
10. ระเบียบ (Order)
11. ความเสมอภาค (Equity)
12. ความมั่นคงและการจ้างประจำ (Stability and tenure of personnel)

13. ความคิดริเริ่ม (Initiative)

14. ความสามัคคี (Esprit de corps)

โครงสร้างระบบการศึกษาซึ่งเป็นระบบราชการที่มีการกระจายอำนาจเปิดโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะมีส่วนผลักดันให้ประสิทธิผลในการทำงานของครูสูงขึ้น มีการปรับปรุงพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนคุณภาพของโรงเรียนพัฒนาดีขึ้น เมื่อผู้บริหารและครูมีความร่วมมือกันในการทำงาน และการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน (Kowalski 2005 : 141) ในการบริหารการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารตามระบบราชการ (Bureaucracy) ซึ่งผู้ที่มีแนวคิดริเริ่มระบบราชการตั้งแต่แรก คือ เวเบอร์ (Weber 1947 ; cited in Lunenberg and Ornstien 2004 : 47 – 49) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์การและโครงสร้างในระบบราชการว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. มีการแบ่งงานกันทำ (Division of labor) โดยแบ่งภารกิจทั้งหมดขององค์การเป็นงาน (Jobs) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและกำหนดให้ผู้อยู่ในตำแหน่งงานนั้นมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

2. มีกฎระเบียบ (Rules) ในการปฏิบัติงานตามภาระงาน (Task) การมีกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน ซึ่งทำให้การปฏิบัติงาน ตามหน้าที่มีเอกลักษณะเป็นแบบเดียวกัน

3. มีอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นตามสายบังคับบัญชา (Hierarchy of authority) การจัดตำแหน่งหน้าที่การงานทุกตำแหน่งจะเป็นตามลำดับชั้น หน่วยงานระดับสูงกว่าจะทำการ ควบคุมบังคับบัญชาหน่วยงานในระดับต่ำกว่า และมีการจัดแบ่งสายบังคับบัญชาชัดเจนตามลำดับชั้น

4. การไม่ถือเป็นเรื่องส่วนบุคคล (Impersonality) ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่า ระบบราชการมีการตัดสินใจที่มีเหตุผล ไม่ลำเอียง มีความยุติธรรม

5. ใช้หลักความรู้ความสามารถ (Competence) ในการบรรจุแต่งตั้งบุคคลทำหน้าที่ ต่างๆ ใช้หลักความรู้ความสามารถ (Qualification) และการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ก็จะอาศัยหลักความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ยึดหลักความมั่นคงในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้บุคลากรมีความจงรักภักดีต่อองค์การ

โครงสร้างระบบราชการตามแนวคิดของเวเบอร์ (Weber) ถึงแม้ว่าจะมีข้อดีอยู่หลายประการในการนำมาใช้ในองค์การหรือระบบราชการแต่ก็มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องเช่นกัน (สุนทร โคลตรบรรเทา 2547 : 71 – 72) เช่น

1. การแบ่งงานกันทำมากเกินไป อาจทำให้งานหลายอย่าง ลดความท้าทายและความแปลกใหม่ลงไป ซึ่งอาจทำให้ผู้ทำงานปฏิบัติงานน้อยลง หยุดงาน และออกจากงานไปในที่สุด

2. การขีดถูกระเบียบมากเกินไป อาจทำให้ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กฎระเบียบต่างๆ มักเป็นจุดจบภายในตัวเอง แทนที่จะนำไปสู่เป้าหมาย กฎระเบียบอาจทำให้เกิดความล่าช้าและความเข้มงวดมากเกินไป

3. การสื่อสาร และอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นช่วยประสานกิจกรรมรักษาอำนาจหน้าที่ให้คงไว้ และยังทำหน้าที่สื่อสาร ทั้งจากระดับล่าง ผู้ระดับบน และจากระดับบนลงล่าง แต่ในทางปฏิบัติจะมีการสื่อสารจากระดับบนลงสู่ระดับล่างเท่านั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ยอมรับสารจากผู้บังคับบัญชา และมีความไม่พึงพอใจเพราะไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

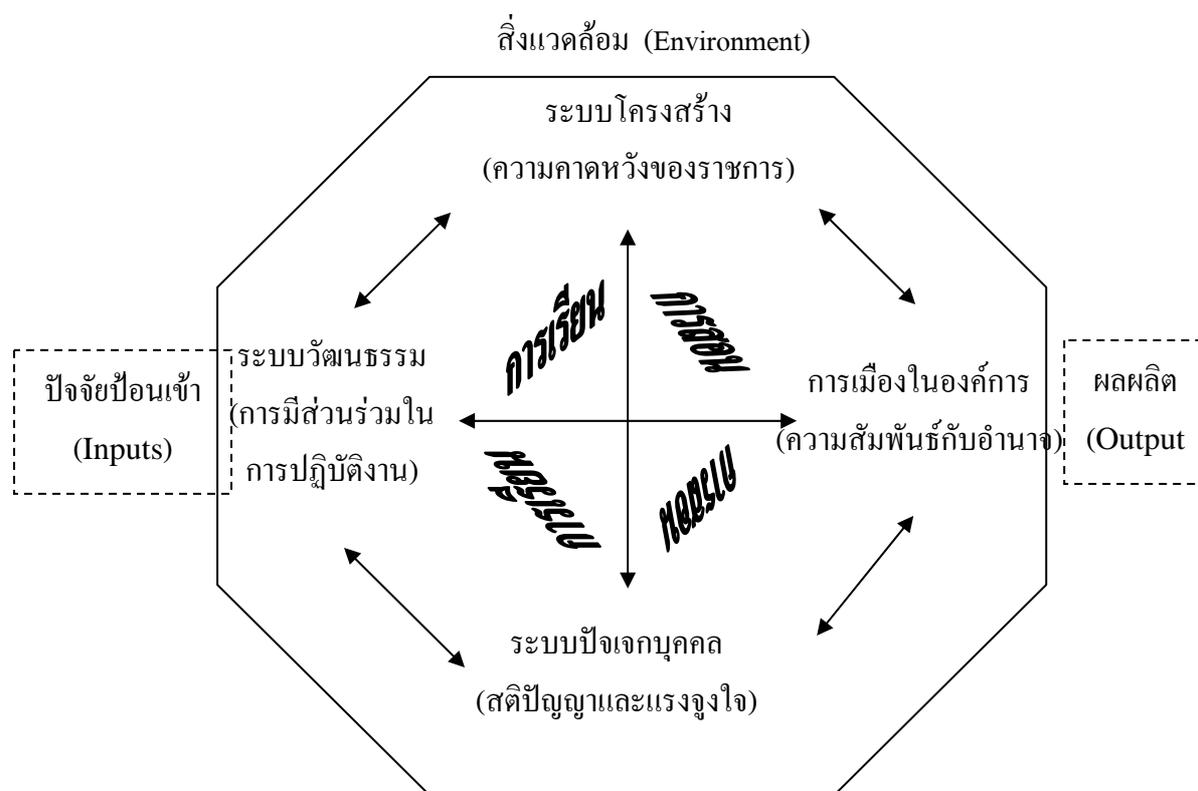
4. การเลื่อนขั้นตำแหน่งไม่ถือตามหลักความสามารถ และคุณธรรม การรับบุคคลเข้าทำงานการบรรจุแต่งตั้งและการเลื่อนตำแหน่งให้ถือตามคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ และผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการลดความลำเอียงส่วนบุคคล ตำแหน่งวิชาชีพขั้นสูงต่างๆ วัตถุประสงค์การปฏิบัติงานยากมากการเลื่อนตำแหน่งจึงถือความอาวุโส ความจงรักภักดีมากกว่า ความสามารถและคุณธรรม

5. ความเข้มงวดของระบบราชการ เป็นปัญหามากที่สุดทำให้ระบบราชการถูกมองว่ามีความเข้มงวดมาก และองค์การระบบราชการขาดความท้าทาย ไม่มีความไว้วางใจขาดความอบอุ่นในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่บรรลุเป้าหมาย

อนึ่งโรงเรียนเป็นระบบสังคม (School Social System) ที่มีลักษณะเป็นเชิงระบบตามแนวคิดของทฤษฎีระบบ (System theory) ซึ่งลักษณะองค์การของโรงเรียนจะมีลักษณะเป็นระบบเปิดและเป็นพลวัต (Dynamic) จะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขององค์การตลอดเวลา (Palestini 1999 : 9) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ปัจจัยป้อนเข้า (Inputs) เช่น ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ นโยบาย เทคนิควิธีการที่ใช้เป็นข้อมูลหรือปัจจัยในการผลิตหรือดำเนินการ กระบวนการในการแปรรูปหรือสร้างผลผลิต (Transformation process) ในโรงเรียนเป็นกระบวนการในการดำเนินการบริหารจัดการเพื่อใช้ปัจจัยป้อนเข้าให้ผ่านกระบวนการไปสู่ผลผลิตที่ต้องการ ซึ่ง คือ นักเรียนที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ ผลผลิต (Outputs) เช่น ผลผลิตที่เกิดขึ้น สำหรับโรงเรียน ได้แก่ คุณภาพของนักเรียน ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตและกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงปัจจัยป้อนเข้า และกระบวนการเพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่ดีขึ้นและพัฒนาขึ้น และสิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นสิ่งที่อยู่แวดล้อมองค์การหรือโรงเรียน ได้แก่ แรงผลักดันด้านสังคมการเมืองและเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลแวดล้อมองค์การ (Lunenberg and Ornstein 2000 : 16)

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel 2001 : 23-29) มีความเห็นว่า ระบบสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้าง (Structure) สำหรับภายในโรงเรียนจะเป็นโครงสร้างขององค์การเช่นตำแหน่งผู้บริหาร ครู กฎ ระเบียบบริหารและบทบาทในการบริหาร

จัดการและลำดับชั้นของหน่วยงาน ปัจเจบุคคล (Individual) สมาชิกขององค์กรมีความคาดหวัง ความต้องการ ความเชื่อ และความเข้าใจในงานเป็นเฉพาะของแต่ละบุคคล แรงจูงใจในการทำงาน เป็นส่วนสำคัญสำหรับบุคลากรในองค์กรหรือครูในโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ให้ เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่คาดหวัง ในการทำงานระบบปัจเจกบุคคลที่สำคัญ คือ ความต้องการ ความเชื่อ เป้าหมาย และแนวทางในการทำความเข้าใจในงาน ของแต่ละบุคคล วัฒนธรรม (Culture) มีความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการมีบทบาทด้านระเบียบบริหาร ความต้องการในงานของบุคคล เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มกันในที่ทำงาน ทำให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรม เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละ องค์กร วัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดความแตกต่างระหว่างองค์กรแต่ละองค์กร การเมือง (Political) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างไม่เป็นทางการเพื่อคานระบบอื่นที่มีการควบคุม อันชอบธรรมการเมืองในองค์กรส่วนใหญ่มีลักษณะแบ่งขั้วและ ขัดแย้ง เป็นการทดสอบความ เข้มแข็งและสติปัญญาของบุคคล และกลุ่ม และองค์กรโดยรวม สิ่งแวดล้อม (Environment) ระบบ สังคมของโรงเรียน มีลักษณะเป็นระบบเปิดมักจะได้รับผลกระทบจากภายนอก โรงเรียน จึงต้องทำ การตรวจสอบภาวะแวดล้อมเพื่อหาข้อมูลและใช้การรับรู้ เพื่อเป็นแนวทางขององค์กรในการ ดำเนินการต่อไปในอนาคต ผลผลิต (Outputs) ผลการปฏิบัติงานเป็นตัวบ่งชี้การบรรลุ เป้าหมายและ ความมีประสิทธิภาพขององค์กรระหว่างผลที่คาดหวังและผลที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งมีความสัมพันธ์แสดง ได้ดังแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 ระบบสังคมของโรงเรียน (School Social System)

ที่มา : Hoy, Wane K. and Miskel, "Educational Administration : Theory", Cicil G, (2005) : 24.

ในการจัดการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ มีโครงสร้างในการบริหารโรงเรียนแล้วจะพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีความแตกต่างอย่างมีอิสระ ต้องสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ พัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ทั้งนี้ เซงเก้ (Senge 2006:3) มีแนวคิดว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแตกต่างจากเดิม ทั้งนี้องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่บุคคลในองค์กรสามารถเพิ่มขีดความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อสร้างผลงานตามความต้องการของคนในองค์กรเป็นที่เผยแพร่แนวคิดใหม่ๆ ได้อย่างอิสระ และเป็นบุคคลเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้อย่างไม่มีการสิ้นสุด (Learning how to learn) ซึ่งเซงเก้ (Senge 2006 : 6- 10) ได้นำเสนอองค์ประกอบแห่งการเรียนรู้ที่เรียนว่า วินัย 5 ประการ (Five Discipline) ดังนี้

1. การคิดเชิงระบบ (System thinking) การคิด การทำความเข้าใจด้วยการเชื่อมโยงเรื่องราวอย่างเป็นระบบ มีการแก้ปัญหาแบบองค์รวม

2. ความรอบรู้ส่วนตัว (Personal mastery) มีความกระตือรือร้น สนใจ และต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ใช้ข้อมูลเพื่อคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจ

3. แบบแผนความคิด (Mental models) วินิจฉัยข้อมูลบนพื้นฐานข้อเท็จจริงพิจารณาความคิดของตนเองและความคิดของผู้อื่น ด้วยกระบวนการสืบค้นและคิดใคร่ครวญ

4. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Building shared vision) ส่งเสริมวิสัยทัศน์ส่วนตัวและยอมรับวิสัยทัศน์องค์กร สร้างความผูกพันร่วมมือกันทำงานในองค์กร

5. การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) การเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรเป็นกลุ่มมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์กันภายในทีม

ดังนั้นสรุปได้ว่า โครงสร้างการบริหาร โรงเรียน เป็นปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน ที่เป็นพฤติกรรมการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงาน ตามองค์ประกอบของสิ่งที่แสดงถึงแบบแผนการบริหารงานซึ่งระบุแผนงาน และตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ในองค์กรตลอดจนเครือข่ายความสัมพันธ์ของตำแหน่งเหล่านั้น ในการดำเนินการตามภารกิจของโรงเรียน

2. พันธกิจที่ชัดเจน

พันธกิจที่ชัดเจน คือ การกำหนดกรอบงาน ขอบเขตความรับผิดชอบและภาระงานที่จะต้องดำเนินการรวมทั้งมีการกำหนดนโยบายแนวปฏิบัติและเป้าหมายของโรงเรียนในการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษา ตามภาระหน้าที่ที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

อนสไตน์และเลวิน (Ornstein and Levine 2003, cited in Lunenberg and Ornstein 2004 : 409 – 410) มีความเห็นว่า พันธกิจที่ชัดเจนของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน ทั้งนี้พันธกิจ (Mission) เป็นหน้าที่ที่โรงเรียนต้องดำเนินการ มีแนวปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ (Vision) ของโรงเรียนที่จะต้องยึดถือปฏิบัติตามที่หน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดพันธกิจไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังและความต้องการของหน่วยงาน

สำหรับพันธกิจ (Mission) หรือภารกิจขององค์กร คือ บทบาทหน้าที่ที่สถานศึกษาหรือองค์กรต้องดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์ขององค์กรนั้นเป็นจริง และประสบความสำเร็จ จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ที่สถานศึกษาหรือองค์กรที่กำลังดำเนินอยู่และจะทำในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 ก. : 53) ซึ่งพันธกิจหรือภารกิจขององค์กรโดยพื้นฐานแล้วจะคำนึงถึงความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าพันธกิจนั้นมีความสำคัญต่อองค์กรเองหลายประการ คือ 1) เป็นกรอบให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายหลักขององค์กร 2) เป็นรากฐานในการกำหนดนโยบายขององค์กร 3) ทำให้บุคลากรภายในองค์กร ได้รับรู้ได้รับทราบทิศทางและเป้าหมาย และนโยบายหลักขององค์กร และ 4)

องค์กรสามารถสื่อให้กลุ่มบุคคลภายนอกองค์กร เช่น ลูกค้าหรือสาธารณชนได้ทราบถึงผลผลิต ผู้รับบริการเป้าหมายและค่านิยมที่สำคัญขององค์กร (สุพานี สฤณภูวนิช 2546 : 34-35)

พันธกิจขององค์กรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ (สุพานี สฤณภูวนิช 2546:26-29) คือ

1. ขอบเขตของการดำเนินงาน (Business definition) ซึ่งหมายรวมถึง กิจกรรมขององค์กร (Business activities) กลุ่มเป้าหมาย (Customer groups) ความต้องการของผู้รับบริการ (Customer needs) พื้นที่บริการ (Geographic areas) เทคโนโลยีหลักที่ใช้การดำเนินงาน (Core Technology)

2. ปรัชญาความเชื่อและค่านิยมร่วมขององค์กรเป็นความเชื่อหรือการให้คุณค่าอันเป็นผลให้เกิดการสร้างรูปแบบของระบบต่างๆ ที่คนส่วนใหญ่ขององค์กรยอมรับเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เป็นกรอบที่สำคัญในการดำเนินงาน

3. ผลประโยชน์ที่จะตอบสนองให้กับกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) เช่น บุคลากรภายในองค์กร ผู้รับบริการสาธารณชน

4. เป้าหมายพื้นฐานและนโยบายที่สำคัญในการดำเนินงาน เช่น เป้าหมายในการเจริญเติบโตก้าวหน้า นโยบายการกระจายอำนาจ นโยบายการจัดหาเงินทุนงบประมาณ นโยบาย

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม

การกำหนดพันธกิจซึ่งเป็นการกำหนดหน้าที่การทำงานให้กับบุคคลเป็นผู้ปฏิบัติต้องระบุหน้าที่ให้ชัดเจนว่ามีภารกิจหรือหน้าที่ของงานในตำแหน่งนั้น ว่ามีหน้าที่ทำอะไรบ้าง ซึ่งมีหลักในการกำหนดดังนี้ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ 2547 : 68 – 69) 1) การทำงานให้ง่าย Job simplification) 2) การหมุนเวียนงาน (Job rotation) 3) การขยายงาน (Job enlargement) และ 4) การเพิ่มคุณค่าให้แก่งาน (Job enrichment) และในการกำหนดพันธกิจของโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder impact analysis) ที่สุพานี สฤณภูวนิช. (2546 : 28) เสนอแนะไว้คือ

1. วิเคราะห์ว่ามีใครบ้างมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับโรงเรียนบ้าง ทั้งผู้เกี่ยวข้องภายในและภายนอกโรงเรียน

2. พิจารณาผลประโยชน์และเป้าหมายของกลุ่มต่างๆ ว่ามีอะไรบ้าง

3. นำหนักความต้องการหรือข้อเรียกร้องของกลุ่มเหล่านั้นเป็นอย่างไร

4. จัดลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดให้ผลประโยชน์ความต้องการของแต่ละกลุ่มมีความสมดุลเหมาะสม

5. นำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดในการกิจวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นสรุปได้ว่า พันธกิจที่ชัดเจน เป็นองค์ประกอบปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน ที่เป็นพฤติกรรมกรรมการบริหารงานที่เกิดจากการดำเนินงานตามกรอบงาน ขอบเขตความ

รับผิดชอบและภาระงานที่จะต้องดำเนินการ ที่กำหนดไว้ชัดเจนแน่ รวมทั้งมีการกำหนดนโยบาย แนวทางในการปฏิบัติและเป้าหมายของโรงเรียนในการดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาตาม ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

4. ความกลมเกลียว

ความกลมเกลียวเป็นลักษณะพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนที่มีความ สมานฉันท์ มีความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียว มีความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาและช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ มีความเอื้ออาทรต่อกันใน การปฏิบัติงาน

โอเวนส์ (Owens 1995 : 220 – 221) มีแนวคิดว่าความกลมเกลียวสามัคคีของคนในองค์กร เป็นปัจจัยชี้วัดความเข้มแข็งและส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร องค์กรต้องมีความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องตรงกัน มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อให้สามารถทำงาน ร่วมกันได้ภายในองค์กร (Jones 2001, อ้างถึงในทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2546 : 75) ทั้งนี้เชียร์ เรนส์และบอสเกอร์ (Sheerens and Bosker 1997, cited in Hoy and Miskel 2001 : 301, 2005 : 281) มีความเห็นว่า ความเห็นที่สอดคล้องกันและความกลมเกลียวของคนในองค์กรเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม ให้เกิดประสิทธิผลและคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งปัจจัยส่งเสริมคุณภาพประกอบด้วย

1. ผลสำเร็จของงาน
2. ภาวะผู้นำทางการศึกษา
3. ความเห็นสอดคล้องและความกลมเกลียวของคนในองค์กร
4. คุณภาพของหลักสูตรและโอกาสในการเรียน
5. บรรยากาศในโรงเรียน
6. บรรยากาศในชั้นเรียน
7. ความร่วมมือของผู้ปกครอง
8. ศักยภาพในการประเมินผล
9. การใช้เวลาเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
10. แนวทางการจัดการเรียนการสอน
11. การเรียนรู้อย่างอิสระ
12. การเรียนการสอนเพื่อการปรับเปลี่ยน
13. การใช้ข้อมูลป้อนกลับและการเสริมแรง

องค์กรที่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความไว้วางใจกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน ถือว่าเป็นพื้นฐานในการที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ การสร้างความสามัคคีและความไว้วางใจในองค์กร เริ่มจากการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีแนวความคิด มีทัศนคติ มีวัตถุประสงค์เป้าหมายเป็นไปในทางเดียวกัน องค์กรมีสุขภาพที่เข้มแข็ง (Healthy organization) เป็นองค์กรที่มีลักษณะของบรรยากาศที่ทำให้เกิดความปรองดอง สามัคคีกลมเกลียวกันภายในองค์กร (Hoy and Miskel 2005 : 190) ทั้งนี้วัฒนธรรมของประสิทธิภาพขององค์กรและวัฒนธรรมความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กรจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือคุณภาพนักเรียน (Hoy and Miskel 2005 : 201)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความกลมเกลียว เป็นองค์ประกอบปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนที่เป็นพฤติกรรมกรรมการบริหารที่เกิดจากพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนที่มีความสมานฉันท์ มีความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษา และช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน

5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่ผู้ปกครองมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผน การตัดสินใจ การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และร่วมสนับสนุนทรัพยากรช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือในกระบวนการบริหารซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ 1) การเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) 2) การช่วยเหลือและการทำประโยชน์ (Contribution) และ 3) การรับผิดชอบ (Responsibility) (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2543 : 4) การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน (อุทัย บุญประเสริฐ 2543 : คำนำ) ซึ่งมาร์ซาโน (Marzano 2000, cited in Serglovenni and others 2004 : 15) กับสมิธและเพอร์คีย์ (Smith and Purkey 1983, cited in Hoy and Miskel 2005 : 281) มีแนวคิดในทำนองเดียวกันว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 สาระสำคัญเกี่ยวกับหลักการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบและ 6) หลัก

ความคุ้มค่า ซึ่งหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ (สำนักงานนายกรัฐมนตรี 2544 : 21 – 22) ได้เสนอแนวคิดว่าการมีส่วนร่วมมี 4 รูปแบบ คือ 1) การปรึกษาหารือ 2) กลุ่มคุณภาพ 3) ระบบข้อเสนอแนะ และ 4) ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ

หลักการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งหลักสำคัญที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาซึ่งแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมคิดตามประเมินผล ส่งเสริมให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน (ปรัชญา เวสารัชช์ 2545 : 31) ทั้งนี้แบบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือการบริหารมี 4 แบบ (สมยศ นาวิกานต์ 2545 : 42 – 45) คือ 1) แบบกลุ่มงาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) แบบโครงการหรือแบบเมทริกซ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดโครงสร้างขององค์กร 3) แบบการร่วมเจรจาต่อรอง และ 4) แบบประชาธิปไตย

บทบาทของผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามที่ปรัชญา เวสารัชช์. (2545 : 50 – 51) เสนอแนะไว้ดังนี้คือ

1. ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน
2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร
3. ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา
4. ร่วมบรรยายภาสการเรียนการสอน ร่วมกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัด
5. ร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษา สนับสนุนด้านความคิด การเป็นกรรมการ การร่วมประชุม การให้คำปรึกษา แนะนำ การให้ข้อมูล

ดังนั้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นองค์ประกอบปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน ที่เป็นพฤติกรรมการบริหาร ที่เกิดจากสภาพความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่ผู้ปกครองมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผนในการตัดสินใจ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และร่วมสนับสนุนทรัพยากรช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมให้การดำเนินการบริหาร จัดการศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

6. กระบวนการบริหารคุณภาพ

กระบวนการบริหารคุณภาพเป็นกระบวนการในการบริหารโรงเรียนให้เกิดคุณภาพเป็นขั้นตอนในการดำเนินการจัดการศึกษาตามระบบและวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check)

และการปรับปรุงแก้ไข (Act) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานและส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน

คุณภาพเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินงานและอนาคตของทุกองค์การ (ณัฐพันธ์ เจริญนันท์ และคณะ 2546 : 76) ซึ่งการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ คุณภาพขององค์การ (ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง 2545 : 11) ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารมีคุณภาพ ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ การสนับสนุนช่วยเหลือ (Contribution) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (Capability) และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous development) (Jones 2005 :139)

เดมมิ่ง (Deming, 1950 :www.riphuket.ac.th/) ได้นำแนวคิดของวอลเตอร์ ชูฮาร์ต (Walter Shewhart) มาพัฒนาเป็นกระบวนการในการปรับปรุงคุณภาพการทำงานเพื่อการดำเนินการขององค์การมุ่งสู่คุณภาพตามเป้าหมาย ในการดำเนินการตามกระบวนการบริหารเพื่อปรับปรุงคุณภาพ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเรียกว่า วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle or PDCA Cycle) วงจรเดมมิ่ง เป็นวงจรของการบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) (สุธี ขวัญเงิน 2548 : 222) ซึ่งกระบวนการในการบริหารคุณภาพประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน (สมศักดิ์ สนิษฐเวชญ์ 2542 : 188 – 190) คือ

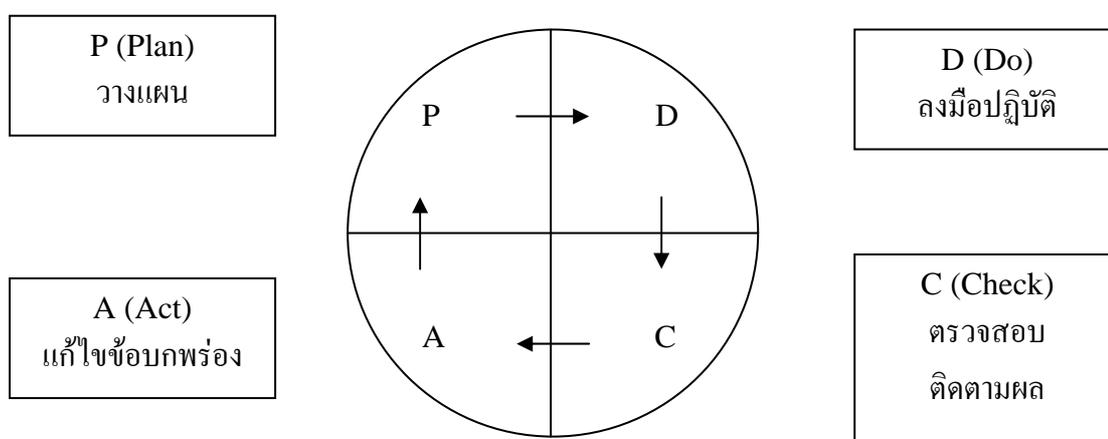
1. การวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดแนวทางที่จะพัฒนาความคิดไปสู่รูปแบบที่เป็นจริง และไปสู่การปฏิบัติ (Do) โดยการกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายรวมทั้งการกำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายให้ชัดเจนแม่นยำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2. การปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามแผนที่ได้กำหนดไว้เป็นการวางแผนกำหนดการ การพิจารณากิจกรรม การกำหนดเวลา การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินการจัดการ การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของสมาชิกในองค์การ และการลงมือปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์

3. การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) เป็นการดำเนินการตรวจสอบเพื่อให้รู้สถานการณ์ของการปฏิบัติงานที่ดำเนินไปและที่เป็นอยู่เพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายและสิ่งที่กำหนดไว้เป็นแผนปฏิบัติการ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการตรวจสอบ การรวบรวมข้อมูลการพิจารณากระบวนการทำงานเพื่อแสดงปริมาณและคุณภาพผลงานที่ได้รับเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้ การรายงานเพื่อเสนอผลการประเมินตรวจสอบ รวมทั้งมาตรฐานในการป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

4. การปรับปรุงแก้ไข (Act) เป็นขั้นตอนที่เมื่อหากตรวจสอบพบว่าเกิดข้อบกพร่อง ผิดพลาดขึ้น ทำให้ผลงานที่ได้ไม่ตรงกับเป้าหมาย หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด ก็มีการดำเนินการแก้ไขตามลักษณะที่ค้นพบ เช่น ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ ในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผลงานเป็นไปตามมาตรฐาน อาจใช้มาตรการในการเน้นย้ำ นโยบายการปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงานประชุมปรับปรุง เกี่ยวกับกระบวนการในการทำงาน

จากกระบวนการบริหารเพื่อปรับปรุงคุณภาพตามแนวทางของเดมมิ่ง (Deming) สรุปเป็น ภาพแผนภูมิที่ 10

แผนภูมิที่ 10 วงจรเดมมิ่ง (Deming's Cycle)

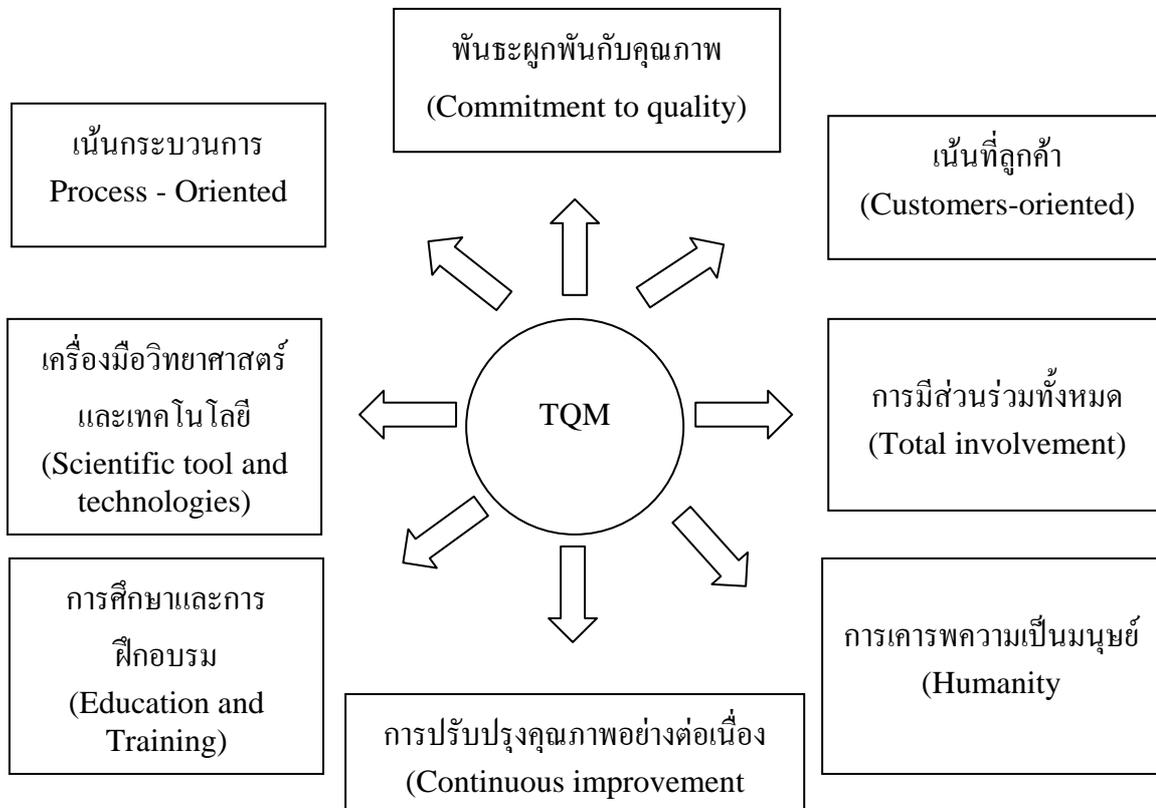
ที่มา : www.elearning.neu.ac.th/:Accessed, March 14 , 2005

ทั้งนี้การบริหารคุณภาพตามแนวทางการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) แซลลิส (Sallis 1993 : 35) ได้กล่าวถึง TQM ว่าเป็นเทคนิคและเครื่องมือในการดำเนินงาน เช่น การระดมสมอง (Brain Storming) การวิเคราะห์สนามพลัง (Force – Field Analysis) และ TQM เป็นปรัชญาว่าด้วยการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ซึ่ง TQM มีหลักการสำคัญในการบริหารและควบคุมคุณภาพตามที่ สัมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2539 : 21 – 22) เสนอไว้ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายที่แน่นอนเพื่อปรับปรุงผลผลิตและบริการ
2. การยอมรับแนวคิดและปรัชญาใหม่ๆ เปลี่ยนแปลงและยอมรับแนวทางใหม่ในการทำงาน
3. ยกเลิกการตรวจตราจากภายนอก ควรใช้การฝึกอบรมบุคลากรภายในเพื่อให้สามารถกำกับและพัฒนางานได้
4. เลิกยกย่องธุรกิจโดยการพิจารณาจากราคาเป็นหลัก วิธีแห่งคุณภาพ คือ การสร้างสัมพันธภาพที่ดี
5. ปรับปรุงกระบวนการผลิตและการให้บริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
6. สร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น
7. ขจัดความกลัวออกไป เพื่อให้ทำงาน ได้อย่างเต็มที่ สร้างแรงจูงใจและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน
8. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
9. ยกเลิกคำขวัญคำปลุกใจ และเป้าหมาย หันมาให้ความสนใจ

กับระดับของผลผลิตให้หน่วยงานมีอิสระในการเลือกวิธีการทำงานที่ดีที่สุดให้ตนเอง 10. ยกเลิกการกำหนดมาตรฐานโดยใช้การอธิบายเชิงปริมาณการทำงานตามเป้าหมายอย่างเดียว ทำให้ละเลยความสำคัญด้านอื่นๆ และทำให้การทำงานขาดคุณภาพ 11. จัดอุปสรรคที่มีผลต่อความภาคภูมิใจในการทำงาน ยกเลิกระบบการประเมินความดีความชอบเพราะทำให้เกิดการแข่งขันและทำลายการทำงานเป็นทีม 12. กำหนดให้มีโปรแกรมการส่งเสริมการค้นคว้าและการพัฒนาตนเอง 13. ให้ทุกคนในองค์กรปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุถึงการปรับเปลี่ยนและให้ถือว่าการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพโดยรวมหรือการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ 2546 : 177 – 178) 1) พันธะผูกพันกับคุณภาพ (Commitment to quality) 2) การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) 3) การมีส่วนร่วมทั้งหมด (Total involvement) 4) การใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Scientific tool and technologies) 5) การเน้นที่ลูกค้า (Customers – oriented) 6) การเน้นกระบวนการ (Process – oriented) 7) การให้การศึกษาและฝึกอบรม (Education and training) 8) การเคารพความเป็นมนุษย์ (Humanity) ซึ่งสรุปเป็นภาพได้แผนภูมิที่ 11

แผนภูมิที่ 11 การบริหารคุณภาพ

ที่มา : ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่. (2546 : 179)

ทั้งนี้การบริหารคุณภาพเพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างบุคลากรในสถานศึกษาให้มีลักษณะนิสัยแห่งคุณภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพแนวทางการบริหารองค์การคุณภาพที่สมศักดิ์ สิ้นธุเวชญ์. (2542 : 183-184) สรุปไว้ ดังนี้คือ

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยการจัดกิจกรรม 5 ส.
 - 1.1 สะสาง (Seiri)
 - 1.2 สะดวก (Seiton)
 - 1.3 สะอาด (Seiso)
 - 1.4 สุขลักษณะ (Seiketsu)
 - 1.5 สร้างนิสัย (Shitsuke)
2. การทำงานเป็นทีม ต้องปลูกฝังให้บุคลากรมีจิตสำนึกในการทำงานเป็นทีม
3. การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการปรับปรุงวิธีการทำงานหรือปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
4. การมุ่งที่กระบวนการ ลักษณะของงานหรือกิจกรรมต้องมีการเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง ไปตามลำดับอย่างเป็นกระบวนการและมีการควบคุมคุณภาพของกระบวนการ
5. การพัฒนาบุคลากร ให้ได้รับการศึกษาและฝึกอบรม
6. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในกิจกรรมต่างๆ โดยการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานและจุดเริ่มต้นขององค์การแห่งคุณภาพ

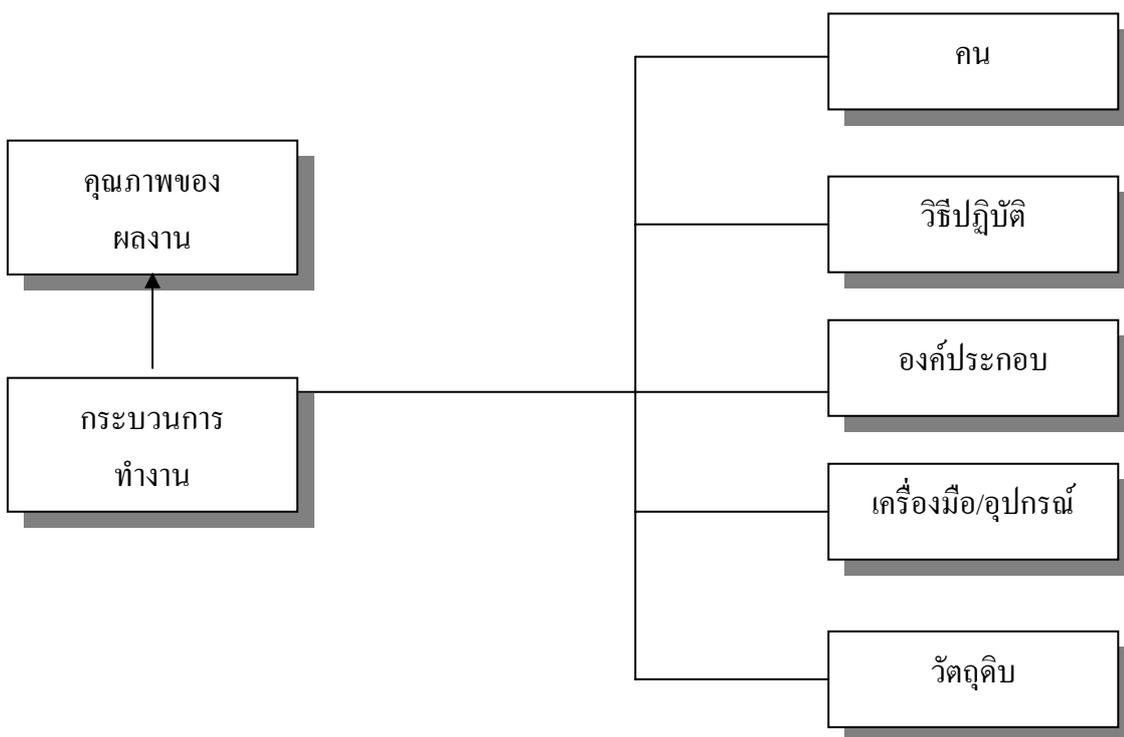
นักการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และสมาชิกของชุมชนมีความต้องการที่จะเห็น โรงเรียนของเขามีความเป็นเลิศ เป็นโรงเรียนที่ดีเยี่ยม ซึ่งต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนในด้านปัจจัยในการบริหาร และมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพราะความสำเร็จในอดีต ไม่อาจรับประกันได้ว่าในอนาคตจะประสบความสำเร็จด้วย (Willower 1996 cited in Cunningham and Cordeiro 2003 : 19) เพราะทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ตามบริบทต่างๆ ที่ส่งผลต่อความเลิศและคุณภาพของการศึกษา ดังนั้นทุกภาคส่วนจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงวางแผนอย่างต่อเนื่อง เป็นประเด็นเกี่ยวข้องตามจุดมุ่งหมายของแต่ละองค์กรและบุคคลที่ต้องกำหนดเป้าหมายรวม และวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

จากแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้้องค์การเป็นองค์การคุณภาพดังกล่าวแล้ว สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของงาน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จึงต้องมีการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและทักษะในการปฏิบัติงานด้วยจึงต้องมีการ

ปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ ซึ่งมีขั้นตอนในการปรับปรุงคุณภาพงานตามที่ ฌรงค์ ฌ ลำพูน และพีชรี รูปวิเชตร (2543 12 – 13) เสนอไว้คือ

1. การวิเคราะห์แยกแยะปัญหาและสาเหตุอย่างเป็นระบบ
2. การมองปัญหาและคิดหาสาเหตุอย่างรอบด้าน
3. การรู้จักการใช้ข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง
4. การรู้จักเลือกวิธีการทำงานอย่างฉลาด การแก้ไขปัญหที่สำคัญ หรือปัญหาที่ง่ายก่อน
5. การรู้จักวางแผนการทำงานร่วมกันเป็นทีม

องค์การที่ต้องพัฒนาการบริหารจัดการให้มีคุณภาพนอกจากจะผลิตสินค้าและบริการให้ตรงตามข้อกำหนด โดยไม่มีของเสียเกิดขึ้นแล้ว กระบวนการผลิต ต้องมีต้นทุนต่ำ ประหยัดเวลา และเสร็จทันกำหนดระหว่างกระบวนการในการผลิตต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การบริหารคุณภาพ ยังครอบคลุมถึงความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาผลผลิต และการให้บริการซึ่งกระบวนการในการทำงานมุ่งสู่คุณภาพของผลงานสามารถแสดงไว้ แผนภูมิที่ 12

แผนภูมิที่ 12 กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ

ที่มา : ฌรงค์ ฌ ลำพูน และพีชรี รูปวิเชตร, การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management : TQM). (2543 : 14)

ดังนั้นสรุปได้ว่ากระบวนการบริหารคุณภาพเป็นปัจจัยด้านกระบวนการที่เป็นขั้นตอนในการดำเนินการบริหารจัดการศึกษาตามระบบและวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้ทรัพยากรและปัจจัยต่างๆ ในการสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินการจัดการศึกษาบรรลุความสำเร็จตามบทบาทหน้าที่และตามภาระงานของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขโดยใช้องค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนซึ่งสรุปได้ว่าปัจจัยระดับโรงเรียน คือ ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบส่งเสริมการจัดการศึกษาในการดำเนินการบริหารจัดการตามกระบวนการบริหารเพื่อให้เกิดคุณภาพกับนักเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ความชัดเจนของพันธกิจ ความกลมเกลียวของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรแห่งการเรียนรู้

ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้

เซ็นเก้ (Senge 1990 : 1) ได้ให้ความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า เป็นองค์กรที่บุคลากรเรียนรู้ที่จะขยายขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานตามความปรารถนาของพวกเขา เป็นองค์กรที่มีสิ่งใหม่ๆ และมีการขยายขอบเขตของแบบแผนของการคิดที่จะให้ความรู้ เป็นองค์กรที่มีการสร้างความใฝ่ฝันร่วมกัน ได้อย่างอิสระ และเป็นองค์กรที่มีบุคลากรเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

เพดเลอร์ เบอร์โกน และบอยเดล (Pedler, Burgoyne และ Boydell 1991 : 1) ได้ใช้คำว่า บริษัทแห่งการเรียนรู้ (learning company) แทนคำว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีความหมายว่า บริษัทแห่งการเรียนรู้ คือ องค์กรที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้แก่บุคลากรทุกคนโดยบุคลากรและองค์กรนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลง (transforms) อย่างต่อเนื่อง

มาร์ควอดท์ และเรย์โนลด์ส (Marquardt and Reynolds 1994 : 2) กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ของบุคคล และกลุ่มให้เกิดอย่างรวดเร็วและสอนให้พนักงานมีกระบวนการคิดวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่มีในแต่ละบุคคล ช่วยให้องค์กรเรียนรู้ในสิ่งที่ผิดพลาด เช่นเดียวกับเรียนรู้ในความสำเร็จ

มาร์ควอดท์ (Marquardt 1996 : 2) สรุปความหมายขององค์กรแห่งการเรียนรู้ว่าเป็นบริษัทที่เปลี่ยนแปลงของตัวเองอย่างต่อเนื่องไปสู่การจัดการความรู้ที่ดี ใช้เทคโนโลยี เสริมพลังอำนาจแก่บุคลากร และขยายการเรียนรู้เพื่อการปรับตัวที่ดีและความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

วิศิษฐ์ ชูวงษ์ (2540 : 40) ได้สรุปความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้ว่า เป็นองค์การที่มีความโดดเด่นทางการเรียนรู้ในระดับที่สูง เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและการเรียนรู้เป็นไปโดยพร้อมเพรียงกันทั้งองค์การ

กาญจนา เกียรติธนาพันธ์ (2541 : 64) ได้สรุปความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้ว่าเป็นองค์การที่มีการปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง อำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับคนทุกระดับรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การ ให้อิสระในการคิดสิ่งใหม่ๆ สร้างสรรค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีมุ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในความคิด ภูมิปัญญา (ความรู้ ความเข้าใจ การหยั่งรู้) การเปลี่ยนแปลงอันอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต”

พิณสวัน ปัญญา มาก (2543 : 14 – 15) ได้สรุปความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้ว่าเป็นองค์การที่มีบรรยากาศเอื้อให้บุคลากร กลุ่ม/ทีม ในองค์การ ได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์การ มีพลังร่วมในการทำงานและการแก้ไขปัญหาขององค์การ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่มีระบบจัดการความรู้ รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการทำงานได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ บุคลากรและองค์การจะมีศักยภาพในการปรับตัวให้พร้อมและเท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไป

กล่าวโดยสรุป องค์การแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์การที่มีการเอื้ออำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับบุคลากรทั้งองค์การ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มขีดความสามารถในการทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดผลงานที่สร้างสรรค์ทั้งองค์ความรู้และผลงานใหม่ๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาและการปฏิรูปองค์การเพื่อให้สามารถปรับตัวและเท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งความสามารถในการอยู่รอดต่อไป

จากความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ใจความสำคัญคือ การเอื้ออำนวยและการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ภายในองค์การ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษา แต่สิ่งสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษา คือ การเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้น เมื่อนำความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้มาผนวกเข้ากับการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาก็จะได้รับความหมายของสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ ดังนี้ สถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษาที่มีการเอื้ออำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อย่างทั่วถึงแก่บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนในสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งเป็นสถานศึกษาที่ทุกคนจะเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อขยายขีดความสามารถของตนเองและสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง อันจะนำมาซึ่งศักยภาพแห่งตนเองในที่สุดซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารการศึกษาที่ใช้ในโรงเรียนเป็นฐานในการดำเนินการ

ลักษณะของสถานศึกษาที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

แบรนด (Brand 2003 : 10) กล่าวว่า สถานศึกษาก็เหมือนกับองค์กรอื่นๆ ซึ่งต้องมีความยืดหยุ่นมีการตอบโต้ และมีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับโอกาสที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนสภาพเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ศึกษาถึงลักษณะที่สำคัญต่างๆ ดังที่ แบรนด (Brand) ได้กล่าวเอาไว้ ดังนี้

1. มีโครงสร้างที่เข้าใจในการสนับสนุนและส่งเสริมการตัดแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสม ทั้งนี้สิ่งเร้าใจที่จะกระตุ้นให้บุคคลอาจจะเป็นวัสดุอุปกรณ์หรือถูกกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจและแรงจูงใจจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

2. มีเป้าหมายร่วมกันที่ท้าทาย สามารถทำให้สำเร็จได้ เป้าหมายของสถานศึกษาที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะได้รับการแบ่งปัน หรือให้ทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการจริงๆ ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญก็คือ การเรียนรู้ของนักเรียน

3. มีสมาชิกที่สามารถจำแนกขั้นตอนของการพัฒนาขององค์กรได้อย่างถูกต้องเนื่องจากองค์กรเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ในองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้คนสามารถติดต่อเชื่อมโยงเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่พวกเขา กำลังพยายามอย่างมีสติที่จะทำและสามารถจำแนกว่าพวกเขาอยู่ที่ไหนของกระบวนการ

4. รวบรวมกระบวนการและกระทำการบนข้อมูลในทางที่เหมาะสมที่สุดกับวัตถุประสงค์ของพวกเขา องค์กรก็เหมือนกับบุคคล กล่าวคือ มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล และอาจมีความจำเป็นที่จะเรียนรู้แตกต่างกันไป นอกจากนี้พวกเขาจำเป็นต้องมองไปไกลกว่า การใช้ข้อมูลเพื่อให้เห็นว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ใช้กระบวนการที่ดีที่สุดที่ทำให้เหมาะสมต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างไร

5. มีฐานความรู้ของสถาบันและกระบวนการสำหรับสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ กระบวนการชนิดที่องค์กรอาจจะใช้เพื่อทำให้ฐานความรู้ขององค์กรแน่นขึ้น และส่งเสริมการสร้างสรรค์ความคิดใหม่

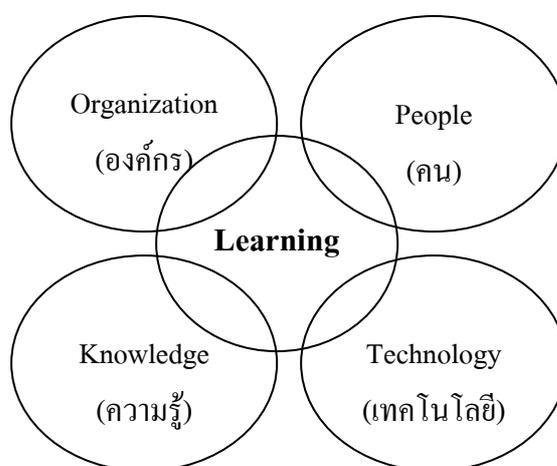
6. แลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายนอกบ่อยมาก และเรียนรู้จากองค์กรอื่น

7. รับผลสะท้อนกลับเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการ ผลประโยชน์ที่สำคัญจากการกระทำโต้ตอบกันกับผู้อื่นก็ คือ ผลตอบกลับหรือผลสะท้อน

8. สถานศึกษาที่มีบุคลิกลักษณะใกล้เคียงกับสถานศึกษาที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะมีความเอาใจใส่ต่อกระบวนการของพวกเขา ทุกอย่างที่ต้องทำกับการสื่อสารกับผู้ที่มีมารวมและใช้ข้อมูล การให้ผลสะท้อนและลักษณะอื่นๆ ที่พร้อมจะถกเถียง

9. มีการส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมขององค์กร ให้มีความเป็นมนุษย์และมีความรู้สึกสบายทางจิตใจกับความสัมพันธ์ที่อบอุ่น และได้รับการสนับสนุนอย่างมืออาชีพ เป็นสถานที่ซึ่งผู้คนมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ และการฝึกงานที่จำเป็น รวมทั้งมีโอกาที่จะร่วมกันทำงาน และเรียนรู้จากผู้อื่น

10. เป็นระบบเปิดที่รับรู้สิ่งที่ได้ไวต่อสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งด้านสังคมการเมือง และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจนอกจากนั้นมาร์ควอดท์ (Marquardt 1996 : 7-8) เสนอตัวแบบองค์การการเรียนรู้ไว้ดังนี้

แผนภูมิที่ 13 ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้

ที่มา : ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ Marquardt (Marquardt, 1996 : 7-8)

จากแผนภูมิที่ 13 แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. องค์กร (Organization)

ระบบขององค์กรต้องมีการวางรากฐานไว้เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) ซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศนำองค์กร ไปยังเป้าหมายที่พึงประสงค์ กลยุทธ์ (Strategy) เป็นวิธีการที่จะทำให้ไปถึงยังเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ โครงสร้างองค์กร (Structure) เป็นปัจจัยสนับสนุนให้มีการทำหน้าที่ในทุกภาคส่วนอย่างเหมาะสม และที่สำคัญคือวัฒนธรรมขององค์กร (Organization Culture) ซึ่งเป็นความเชื่อหรือค่านิยมของคนในองค์กรที่ต้องเอื้อต่อการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ เช่น ค่านิยมการทำงานเป็นทีม การบริหารการจัดการตนเอง การมอบอำนาจ การกระจายอำนาจ เป็นต้น

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (People)

องค์กรหนึ่ง ๆ ต่างมีผู้ที่เกี่ยวข้องของหลายฝ่ายทั้งภายในองค์กรเองเช่น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและมีทักษะทางด้านการบริหาร เช่น การสอนงาน การเป็นที่เลี้ยง และที่สำคัญต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา พนักงานระดับปฏิบัติต้องมีนิสัยใฝ่รู้ และต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ ลูกค้ำที่ใช้บริการ ก็ต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับในด้านของความต้องการแก่องค์กร เช่นเดียวกับพันธมิตรทางธุรกิจ ที่ต้องให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง และรวมทั้งชุมชนที่ต้องให้การสนับสนุนการพัฒนาองค์กรที่ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผู้เกี่ยวข้องของฝ่ายต่าง ๆ ก็มีส่วนในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น

3. เทคโนโลยี (Technology)

การมีเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยถือเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยให้การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยประเภทของเทคโนโลยีที่ช่วยในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้มี 2 ประเภทคือ เทคโนโลยีสำหรับการบริหารจัดการความรู้ (Manage knowledge) คือการใช้เพื่อการจัดเก็บและการแลกเปลี่ยนความรู้แก่กัน ประเภทที่สองคือเทคโนโลยีที่ใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ (Enhance learning) คือการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างสะดวกมากขึ้น เช่น Computer-based training E – Learning Web-based learning

4. ความรู้ (Knowledge)

ความรู้ที่มีในองค์กรจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร โดยกระบวนการในการจัดการความรู้ (Knowledge management) มีกระบวนการเริ่มตั้งแต่การระบุนความรู้ที่จำเป็นต่อองค์กร การเสาะแสวงหาหรือสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่ การจัดเก็บความรู้ การแบ่งปันความรู้ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ซึ่งแนวคิดนี้เองคงเป็นการสร้างความกระฉ่างถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) กับการจัดการความรู้ (Knowledge management) เพราะว่าเป็นแนวคิดของถือว่าการจัดการความรู้เป็นระบบย่อยระบบหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นนั่นเอง

5. การเรียนรู้ (Learning)

การเรียนรู้ถือเป็นระบบหลักที่เป็นแกนสำคัญของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่งสามารถจำแนกการเรียนรู้ได้ 3 –ระดับ คือ –ระดับบุคคล –ระดับกลุ่ม –และระดับองค์กร ซึ่งในแต่ละระดับของการเรียนรู้นั้นต้องเริ่มที่ทักษะของตัวบุคลากรแต่ละคนซึ่งต้องมี 5 –ประการเพื่อสามารถเรียนรู้ได้โดยมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความคิดเชิงระบบ (Systematic Thinking) การมีตัวแบบทางความคิด (Mental Model) ความเชี่ยวชาญรอบรู้ (Personal Mastery) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed

learning) และการสนทนาสื่อสารกัน (Dialogue) โดยวิธีในการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการสร้าง การเรียนรู้ในบริบทขององค์กรแห่งการเรียนรู้มี 3 ประเภท คือ การเรียนรู้เพื่อการปรับตัว (Adaptive learning) คือการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตเพื่อการปรับปรุงในอนาคต การเรียนรู้ โดยการกระทำ (Action learning) คือการเรียนรู้ที่นำเอาสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มาเป็นฐานของการเรียนรู้ และสุดท้ายคือระบบการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร (Anticipatory learning) คือการเรียนรู้ที่มุ่งสนองต่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์กร เช่น วิสัยทัศน์ (Vision)

สรุป

จากที่กล่าวมาคือ ความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้ และเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นพลวัตในองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่า ผู้บริหาร นักการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง สังคม และบริบทของการบริหาร จะเป็นตัวกำหนด ยุทธศาสตร์ในการกำหนดวิธีการในการขับเคลื่อน การบริหารการจัดการความรู้ให้นักเรียนมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการได้นำเสนอ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาจะเห็นได้ชัดว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนและทำให้สังคมไทยสงบ สุขอย่างแท้จริงนั้น ต้องเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้น “การพัฒนาคน” เป็นสำคัญ ซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าว เป็นบทบาทโดยตรงของสถาบันการศึกษา ที่จะทำให้ทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาที่ผ่านมาแม้จะประสบผลสำเร็จในระดับ หนึ่ง ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของบุคคล ให้เป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้ามา จนทุกวันนี้ แต่ปัญหาในเรื่องคุณภาพของคนและวิธีการจัดการศึกษา

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในการศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ 2) เพื่อทราบการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ 3) เพื่อทราบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ซึ่งใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูล และการบริหารงานวิจัย รายละเอียดต่างๆ มีดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการ ขั้นตอนนี้เป็นการจัดเตรียมโครงการ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา ข้อมูลสถิติต่างๆ กฎระเบียบ ปัญหาในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดหายุทธศาสตร์พัฒนาการเรียนรู้ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อได้ข้อมูลมาดำเนินการจัดทำโครงการวิจัย เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติหัวข้อ คุชณินิพนธ์

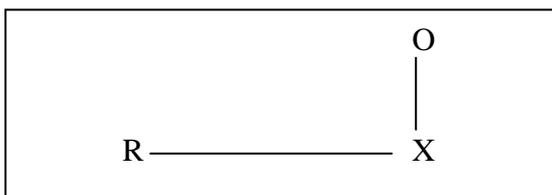
ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมคุุณิพนธ์เสนอแนะ พิมพ์ และส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อพิจารณาอนุมัติ

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากรและตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้าง การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการนำเสนอ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

แผนแบบการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว ตรวจสอบสถานการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot , non-experimental case studies) ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- R หมายถึงกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
- O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดยะลา ปีตตานี และนราธิวาส ปีการศึกษา 2551 จำนวน 875 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 : 888) จากประชากรสถานศึกษาจำนวน 875 โรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 275

โรงเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถามสถานศึกษาละ 4 คน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมกระจายได้ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภทตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด (stratified random sampling) แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงสัดส่วนของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่การศึกษา (จังหวัด)(เขตพื้นที่)	ประชากร สถานศึกษา จำนวน (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง				รวม (คน)	
		จำนวน (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล				
			ผู้บริหาร โรงเรียน (คน)	รอง ผู้บริหาร โรงเรียน (คน)	ครูผู้สอน 2 คน : 1 โรงเรียน (คน)		
ยะลา	เขต 1	112	35	35	35	70	140
	เขต 2	68	22	22	22	44	88
	เขต 3	33	10	10	10	20	40
	รวม	213	67	67	67	134	268
ปัตตานี	เขต 1	138	44	44	44	88	176
	เขต 2	115	36	36	36	72	144
	เขต 3	67	21	21	21	42	84
	รวม	320	101	101	101	202	404
นราธิวาส	เขต 1	142	47	47	47	94	188
	เขต 2	118	37	37	37	74	148
	เขต 3	75	23	23	23	46	92
	รวม	342	107	107	107	214	428
รวมทั้งสิ้น		875	275	275	275	350	1,100

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากร คือ สถานศึกษาศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากระทรวงศึกษาธิการจังหวัดยะลา จำนวน 213 โรงเรียน แบ่งเป็นเขต 1 จำนวน 112 โรงเรียน, เขต 2 จำนวน 68 โรงเรียน, เขต 3 จำนวน 21 โรงเรียน และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี จำนวน 320 โรงเรียน แบ่งเป็นเขต 1 จำนวน 138 โรงเรียน เขต 2 จำนวน 115 โรงเรียน เขต 3 จำนวน 21 โรงเรียน และสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำนวน 342 โรงเรียน แบ่งเป็นเขต 1 จำนวน 142 โรงเรียน เขต 2 จำนวน 118 โรงเรียน เขต 3 จำนวน 75 โรงเรียน รวมจำนวนประชากรสถานศึกษา 875 โรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 : 888) จากประชากร สถานศึกษา 875 โรงเรียน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 275 โรงเรียน และเพื่อให้ ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมกระจายได้ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสุ่มแบบแบ่ง ประเภทตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด (stratified random sampling) โดยเรียงลำดับขนาดกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1,2,3 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1,2,3 และสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1,2,3 รวมกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา 275 โรงเรียน การกำหนด ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูผู้สอน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1,100 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา 275 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้ 1. ตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม อันได้แก่ เพศ หมายถึง เพศชาย หรือเพศหญิง อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น อายุ 1-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับทางการ ศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท และสูงกว่า ปริญญาโท ประสบการณ์ปฏิบัติงานในโรงเรียน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตาม สถานภาพ แบ่งเป็น 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป หน้าที่ปัจจุบัน หมายถึง การปฏิบัติงาน ตามสถานภาพในสถานศึกษาแบ่งเป็น ฝ่ายปฏิบัติการสอนและผู้บริหารโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น (X) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารปัจจัยการ บริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาจากการประชุมกลุ่ม (Focus group) เป็นกระบวนการทางการบริหารการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบพฤติกรรม การบริหารยุทธศาสตร์การบริหาร 5 ประการ คือ 1) การสร้างแรงจูงใจในตนเอง 2) การเสาะ

แสวงหาความรู้ 3) การสร้างองค์ความรู้ 4) การนำความรู้ไปใช้ 5) การทบทวนความรู้ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อยและตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1.1 การสร้างแรงจูงใจในตนเอง (Self Motivation) (X_1) หมายถึง การบริหารการจัดการ การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนที่ผู้เรียนตระหนักประจักษ์แจ้งถึงปัญหาและเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ทั้งด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น โดยมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 2.1.1.1 การส่งเสริมนักเรียน ตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้
- 2.1.1.2 การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ
- 2.1.1.3 การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2.1.1.4 การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง
- 2.1.1.5 การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 2.1.1.6 การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1.2 การแสวงหาความรู้ (Investigation) (X_2) หมายถึง การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในการแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เช่น การสังเกต การอ่าน การฟัง การจดบันทึก การตั้งคำถาม การคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การทดลอง การปฏิบัติ และการวิจัย เป็นต้น โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

- 2.1.2.1 ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้
- 2.1.2.2 นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ
- 2.1.2.3 การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง
- 2.1.2.4 มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้
- 2.1.2.5 การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ
- 2.1.2.6 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง

2.1.3 การสร้างองค์ความรู้ (Construction) (X_3) หมายถึง การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่ เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิม โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

- 2.1.3.1 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน
- 2.1.3.2 เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน
- 2.1.3.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.1.3.4 นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2.1.4 การนำความรู้ไปใช้ (Application) (X_4) หมายถึง การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำกระบวนการเรียนรู้หรือความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

2.1.4.1 หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

2.1.4.2 ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง

2.1.4.3 ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.1.4.4 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2.1.4.5 มีกิจกรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน และสังคม

ท้องถิ่น

2.1.5 การทบทวนความรู้ (Revision) (X_5) หมายถึง การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถ ตรวจสอบ ปรับปรุง และพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองให้ถูกต้องเป็นสากลอยู่เสมอ โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

2.1.5.1 การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

2.1.5.2 การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นปัจจุบัน

2.1.5.3 การจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง

2.1.5.4 การส่งเสริมการประเมินผลด้วยตนเองตามสภาพจริง

2.2 ตัวแปรตาม (Y) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา โดยการประชุมกลุ่ม (Focus group) ได้สรุปการปฏิบัติตามข้อกำหนดตามมาตรฐานของชาติในสถานศึกษาตามข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา และมาตรฐานที่เปิดกว้างและยืดหยุ่นเพื่อให้การศึกษามีความหลากหลายในรูปแบบลักษณะวิธีการและภาคีเกี่ยวข้องและเป็นมาตรฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรย่อย และตัวบ่งชี้ดังนี้

2.2.1 มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข (Y_1) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ดังนี้

2.2.1.1 การส่งเสริมกำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ประกอบด้วย

2.2.1.1.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจ

2.2.1.1.2 การจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย

2.2.1.1.3 การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

2.2.1.2. การส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นเพียงพอในการดำรงชีวิต และพัฒนาสังคม ประกอบด้วย

2.2.1.2.1 การส่งเสริมให้ได้เรียนเต็มตามศักยภาพ

2.2.1.2.2 การส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2.1.2.3 การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.1.3 การส่งเสริมการสร้างทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ประกอบด้วย

2.2.1.3.1 การเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ

2.2.1.3.2 การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.2.1.4 การส่งเสริมทักษะทางสังคมประกอบด้วย

2.2.1.4.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม

2.2.1.4.2 การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองและพลโลก ประกอบด้วย

2.2.1.5.1 การมีวินัยในตนเอง

2.2.1.5.2 การจัดกิจกรรมประหยัดพลังงาน

2.2.1.5.3 การเคารพสิทธิผู้อื่น

2.2.2 มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา หมายถึง การบริหารการจัดการการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (Y_2) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ดังนี้

2.2.2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ประกอบด้วย

2.2.2.1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน

2.2.2.1.2 ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.2.2.1.3 ผู้เรียนมีโอกาส / สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่างๆ ที่จัดไว้
อย่างทั่วถึง

2.2.2.1.4 สถานศึกษาให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่

เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2.2.1.5 มีอาคารสถานที่เพียงพอ

2.2.2.1.6 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

2.2.2.1.7 มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้สื่อเพื่อการเรียนรู้ และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.2.2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ ประกอบด้วย

2.2.2.2.1 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ

2.2.2.2.2 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน

2.2.2.2.3 อัตราการออกจากงานในสถานศึกษา

2.2.2.2.4 อัตราความผิดทางวินัยในสถานศึกษา

2.2.2.2.5 แนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่ม และติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา

2.2.2.2.6 มีการสังส่ององค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา

2.2.2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ประกอบด้วย

2.2.2.3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น

2.2.2.3.2 มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

2.2.2.3.3 นักเรียนและ ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.2.3.4 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และสามารถรองรับการประเมินคุณภาพ ภายนอกได้

2.2.3 มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง (Y₃) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ดังนี้

2.2.3.1 การบริการวิชาการและสร้างร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้ ประกอบด้วย

- 2.2.3.1.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ ร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการ การเรียนรู้ภายในชุมชน
- 2.2.3.1.2 มีการให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคนในชุมชน เพื่อให้สังคมไทย เป็นสังคมแห่งภูมิ ปัญญา และคนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2.2.3.1.3 ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสามารถให้บริการทางการศึกษามีสถานภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้
- 2.2.2.1.4 มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ของสังคม
- 2.2.2.1.5 ความปลอดภัย การลดความขัดแย้ง และมีสันติสุขในสังคม
- 2.2.3.2 การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้ ประกอบด้วย
- 2.2.3.2.1 สถานศึกษามีการศึกษาวิจัย สำรวจ จัดหา และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ
- 2.2.3.2.2 สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาประเทศ
- 2.2.3.3 การสร้างและการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม ประกอบด้วย
- 2.2.3.3.1 ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรทุกระดับ และสถานศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้
- 2.2.3.3.2 สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ชุมชน
- 2.2.3.3.3 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 2.2.3.3.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 2 คน รวม 4 คน โดยมีเนื้อหาเดียวกัน แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ (Forced Choice) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการ การเรียนรู้จากแนวคิดการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ฉลาดรู้ ของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ (2544: 111-113) ตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการสร้างแรงจูงใจ	ข้อที่ 1-6	รวม 6 ข้อ
2.2 ด้านการเสาะแสวงหาความรู้	ข้อที่ 7-12	รวม 6 ข้อ
2.3 ด้านการสร้างองค์ความรู้	ข้อที่ 13-16	รวม 4 ข้อ
2.4 ด้านการนำความรู้ไปใช้	ข้อที่ 17-21	รวม 5 ข้อ
2.5 ด้านการทบทวนความรู้	ข้อที่ 22-25	รวม 4 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามพฤติกรรมที่ปฏิบัติในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ตามตัวบ่งชี้แต่ละด้าน ดังนี้

- 3.1 มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ข้อ 26-38 รวม 13 ข้อ
- 3.2 มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา ข้อที่ 39-54 รวม 16 ข้อ
- 3.3 มาตรฐานด้านแนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ข้อที่ 55-64 รวม 10 ข้อ รวมทั้ง ฉบับ 64 ข้อ

การตอบแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ข้อคำถามแต่ละข้อจะมีตัวเลือกให้เลือกตอบ 5 ตัวเลือก คือ 1-5 เป็นคำถามชนิดจัดคุณภาพ 5 ระดับ ของไลเคิร์ต (Likert's rating scale) และมีน้ำหนักของคะแนนตามระดับของการแสดงพฤติกรรมว่ามีค่ามากเพียงใด ตั้งแต่ 1-5 โดยมีความหมายดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติมาก
- ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาพัฒนาเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความตรง (validity) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและความสอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item – Objective Congruence) โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และได้รับข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาเครื่องมือให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 32 คน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .97

ขั้นที่ 5 แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ผ่านมาทำการปรับปรุงแก้ไข โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือเรียนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ช่วยตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยรับหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยพร้อมก็นำแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อประสานงานขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ทั้งผ่านศูนย์เครือข่ายและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ ได้กลับคืนจำนวน 1,100 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานในโรงเรียนนี้และหน้าที่ปัจจุบัน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และการหาร้อยละ (percentage)

2. การศึกษาปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติในสถานศึกษาศึกษาสามจังหวัดภาคใต้โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผู้วิจัยแปลความหมายตามค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best 1970 : 190) ซึ่งมีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า ระดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การศึกษาปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) จากเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง แผนภูมิและการพรรณนาตามลักษณะของข้อมูล

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือการจัดเตรียมโครงการ การดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และ

รายงานผลการวิจัย หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือ สถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 875 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) จำนวน 275 โรงเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลโรงละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 1,100 ฉบับ จากโรงเรียนที่เป็นหน่วยวิเคราะห์จำนวน 275 โรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสถิติทดสอบความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (path analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปีคetanั นรชาติวศ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 875 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 : 888) จากประชากร 875 โรงเรียนได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจำนวน 275 โรงเรียน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมกระจายได้ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภทตามสัดส่วนของประชากรแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด (stratified random sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถาม จำนวน 1,100 ฉบับ

การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายโดยจำแนกการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ ใช้การวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในการวิเคราะห์ค่าระดับการปฏิบัติในสถานศึกษาและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) โดยโปรแกรม LISREL 8.72

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis) โดยโปรแกรม LISREL 8.72 ตามรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากสถานศึกษาที่เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) จำนวน 275 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูผู้สอน 2 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส จำนวน 1,100 คน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม จำนวน 1,100 ฉบับ โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage) รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	945	85.90
	- หญิง	146	13.47
	- ไม่ระบุ	7	0.63
	รวม	1100	100.00
2	อายุ		
	- 1 – 30 ปี	257	23.36
	- 31 – 40 ปี	216	19.63
	- 41 – 50 ปี	490	44.54
	- 50 ปีขึ้นไป	130	11.84
	- ไม่ระบุ	7	0.63
	รวม	1100	100.00
3	ระดับการศึกษา		
	- ต่ำกว่าปริญญาตรี	10	0.90
	- ปริญญาตรี	998	90.72
	- ปริญญาโท	62	5.63
	- สูงกว่าปริญญาโท	3	0.27
	- ไม่ระบุ	27	2.45
	รวม	1100	100.00

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
4	ประสบการณ์ปฏิบัติงานในโรงเรียนนี้		
	- 1 – 5 ปี	655	59.54
	- 6 – 10 ปี	287	26.09
	- 11 – 15 ปี	114	10.36
	- 15 ปีขึ้นไป	30	2.72
	- ไม่ระบุ	14	1.27
	รวม	1100	100.00
5	หน้าที่ปัจจุบัน		
	- ผู้บริหารโรงเรียน	275	25.0
	- รองผู้บริหาร	275	25.0
	- ครู	550	50.0
	รวม	1,100	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส จำนวน 1,100 คน เป็นเพศชายจำนวน 945 คน คิดเป็นร้อยละ 85.90 เป็นเพศหญิงจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 13.47 และผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด มีอายุในช่วง 41 – 50 ปี จำนวน 490 คน คิดเป็นร้อยละ 44.54 และกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนน้อยที่สุด มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84 และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด คือ 998 คน คิดเป็นร้อยละ 90.72 รองลงมาเป็นการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 5.63 และผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงานมากที่สุดอยู่ในช่วง 1 – 5 ปี จำนวน 655 คน คิดเป็นร้อยละ 59.54 กลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีประสบการณ์ทำงานอยู่ในช่วง 15 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 2.72 และกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีกลุ่มที่มีมากที่สุด คือครูมีจำนวน 550 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และรองลงมาเป็นผู้บริหารและรองผู้บริหารมีจำนวนเท่ากัน คือ 275 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตอนที่ 2

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1.1 การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังตารางรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของตัวแปรองค์ประกอบพฤติกรรมกรรมการบริหารปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาในภาพรวม

n = 275

ข้อ	ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง	3.84	0.33	มาก
2	ด้านการเสาะแสวงหาความรู้	3.69	0.36	มาก
3	ด้านการสร้างองค์ความรู้	3.72	0.41	มาก
4	ด้านการนำความรู้ไปใช้	3.82	0.33	มาก
5	ด้านการทบทวนความรู้	3.73	0.39	มาก
รวม		3.76	0.31	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$, $SD = 0.31$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง ($\bar{x} = 3.84$, $SD = 0.33$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{x} = 3.82$, $SD = 0.33$) ด้านการทบทวนความรู้ ($\bar{x} = 3.73$, $SD = 0.39$) ด้านการสร้างองค์ความรู้ ($\bar{x} = 3.72$, $SD = 0.41$) และด้านการเสาะแสวงหาความรู้ ($\bar{x} = 3.69$, $SD = 0.36$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารตามตัวแปรด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD	ระดับการปฏิบัติ
1	การส่งเสริมนักเรียน ตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้	4.15	0.41	มาก
2	การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ	3.87	0.37	มาก
3	การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง	3.77	0.43	มาก
4	การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง	3.73	0.43	มาก
5	การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	3.73	0.46	มาก
6	การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.80	0.47	มาก
รวม		3.84	0.33	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีปัจจัยการบริหาร ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84, SD = 0.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ การส่งเสริมนักเรียนตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.15, SD = 0.41$) การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ ($\bar{x} = 3.87, SD = 0.37$) การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 3.80, SD = 0.47$) การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.77, SD = 0.43$) การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง ($\bar{x} = 3.73, SD = 0.43$) และน้อยที่สุดเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.73, SD = 0.46$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารตามตัวแปรด้านการ
เสาะแสวงหาความรู้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการเสาะแสวงหาความรู้	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
1	ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้	3.73	0.47	มาก
2	นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ	3.69	0.47	มาก
3	การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง	3.70	0.50	มาก
4	มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้	3.68	0.46	มาก
5	การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ	3.65	0.47	มาก
6	การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.68	0.46	มาก
รวม		3.69	0.36	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีปัจจัยการบริหาร ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ด้านการเสาะแสวงหาความรู้ ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, $SD = 0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย คือ ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.73$, $SD = 0.47$) การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง ($\bar{x} = 3.70$, $SD = 0.50$) นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ ($\bar{x} = 3.69$, $SD = 0.47$) มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.68$, $SD = 0.46$) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.68$, $SD = 0.46$) การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 3.65$, $SD = 0.47$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารตามตัวแปรด้านการสร้างองค์ความรู้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการสร้างองค์ความรู้	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD	ระดับการปฏิบัติ
1	การจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน	3.77	0.50	มาก
2	เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน	3.72	0.47	มาก
3	ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.71	0.50	มาก
4	นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	3.67	0.49	มาก
รวม		3.72	0.41	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ด้านการสร้างองค์ความรู้ ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน ($\bar{x} = 3.77$, $SD = 0.50$) เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.72$, $SD = 0.47$) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.71$, $SD = 0.50$) นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.67$, $SD = 0.49$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารตามตัวแปร
ด้านการนำความรู้ไปใช้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการนำความรู้ไปใช้	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
1	หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของ ท้องถิ่น	3.80	0.46	มาก
2	ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง	3.71	0.45	มาก
3	ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	4.01	0.44	มาก
4	นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพสุจริต	3.84	0.42	มาก
5	มีกิจกรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม ท้องถิ่น	3.73	0.42	มาก
รวม		3.82	0.33	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีปัจจัยการบริหาร
ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ด้านการนำความรู้ไปใช้ ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=3.82$, SD
= 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
น้อย คือ ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x}=4.01$, SD = 0.44) นักเรียนมี
ทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ($\bar{x}=3.84$, SD = 0.42) หลักสูตรของ
สถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ($\bar{x}=3.80$, SD = 0.46) มีกิจกรรม ความสัมพันธ์
ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม ท้องถิ่น ($\bar{x}=3.73$, SD = 0.42) และความรู้ที่
ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง ($\bar{x}=3.71$, SD = 0.45)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติการบริหารตามตัวแปรด้านการ
ทบทวนความรู้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการทบทวนความรู้	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
1	การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง	3.78	0.46	มาก
2	การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็น ปัจจุบัน	3.74	0.47	มาก
3	การจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง	3.69	0.48	มาก
4	การส่งเสริมการประเมินผลตนเองตามสภาพจริง	3.71	0.47	มาก
รวม		3.73	0.39	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีปัจจัยการบริหาร
ยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ด้านการทบทวนความรู้ ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, $SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
น้อย คือ การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 3.78$, $SD = 0.46$) การเผยแพร่
ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.74$, $SD = 0.47$) การส่งเสริมการประเมินผล
ตนเองตามสภาพจริง ($\bar{x} = 3.71$, $SD = 0.47$) และการจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง ($\bar{x} =$
3.69, $SD = 0.47$)

1.2 การวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในภาพรวม

n = 275

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์	3.75	0.33	มาก
2	ด้านแนวการจัดการศึกษา	3.54	0.26	มาก
3	ด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง	3.72	0.35	มาก
รวม		3.65	0.29	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีระดับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$, $SD = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ($\bar{x} = 3.75$, $SD = 0.33$) ด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ($\bar{x} = 3.72$, $SD = 0.35$) และด้านแนวการจัดการศึกษา ($\bar{x} = 3.54$, $SD = 0.26$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามตัวแปรมาตรฐานด้าน
คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์

n = 275

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทย ที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
1	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางการและ จิตใจ	4.03	0.44	มาก
2	การจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย	3.78	0.43	มาก
3	การส่งเสริมคุณภาพจริยธรรม	3.75	0.47	มาก
4	การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพ	3.73	0.44	มาก
5	การส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี	3.73	0.49	มาก
6	การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	3.69	0.47	มาก
7	การเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ	3.63	0.47	มาก
8	การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.68	0.89	มาก
9	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรม ทางสังคม	3.67	0.52	มาก
10	การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.70	0.47	มาก
11	การส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง	3.76	0.49	มาก
12	การส่งเสริมกิจกรรมประหยัดพลังงาน	3.73	0.48	มาก
13	การส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น	3.78	0.50	มาก
รวม		3.75	0.33	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีระดับการปฏิบัติตาม
ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ในภาพรวมใน
ระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, $SD = 0.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดย
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางการและจิตใจ ($\bar{x} =$
4.03 , $SD = 0.44$) การจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย ($\bar{x} = 3.78$, $SD = 0.43$) การส่งเสริม

การเคารพสิทธิผู้อื่น ($\bar{x} = 3.78$, SD = 0.50) การส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง ($\bar{x} = 3.76$, SD = 0.49) การส่งเสริมคุณภาพจริยธรรม ($\bar{x} = 3.75$, SD = 0.47) การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพ ($\bar{x} = 3.73$, SD = 0.44) การส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{x} = 3.73$, SD = 0.49) การส่งเสริมกิจกรรมประหยัดพลังงาน ($\bar{x} = 3.73$, SD = 0.48) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 3.70$, SD = 0.47) การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{x} = 3.69$, SD = 0.47) การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 3.68$, SD = 0.89) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรมทางสังคม ($\bar{x} = 3.67$, SD = 0.52) การเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.63$, SD = 0.47)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามตัวแปรมาตรฐานด้าน
แนวการจัดการศึกษา

n = 275

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้าน แนวการจัดการศึกษา	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
1	มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตาม ความต้องการของผู้เรียน	3.80	0.45	มาก
2	ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน	3.71	0.45	มาก
3	สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.97	0.46	มาก
4	มีอาคารสถานที่เพียงพอ	3.75	0.65	มาก
5	มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย	3.65	0.45	มาก
6	มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	3.61	0.42	มาก
7	ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ	3.62	0.44	มาก
8	ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน	3.55	0.43	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

n = 275

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้าน แนวการจัดการศึกษา	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
9	อัตราการออกจากงานในสถานศึกษา	1.66	0.57	น้อย
10	อัตราความผิดพลาดวินัยในสถานศึกษา	1.61	0.53	น้อย
12	มีการสังมองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่ม สถานศึกษา	3.44	0.49	ปาน กลาง
13	องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น	3.52	0.44	มาก
14	มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่ แท้จริงของผู้เรียน	3.60	0.50	มาก
15	นักเรียนและ ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจ ต่อการ จัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา	3.77	0.43	มาก
16	มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา	3.78	0.46	มาก
รวม		3.54	0.26	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีระดับปฏิบัติการตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.54$, $SD = 0.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ คือ อัตราความผิดพลาดวินัย ในสถานศึกษา ($\bar{x} = 1.61$, $SD = 0.53$) อัตราการออกจากงานในสถานศึกษา ($\bar{x} = 1.66$, $SD = 0.57$) แนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและ สถานศึกษา ($\bar{x} = 2.09$, $SD = 0.78$) อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการสังมองค์ความรู้ที่ หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.44$, $SD = 0.49$) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.97$, $SD = 0.46$) มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน ($\bar{x} = 3.80$, $SD =$

0.45) มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ($\bar{x} = 3.78$, SD = 0.46) นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการ จัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.77$, SD = 0.43) มีอาคารสถานที่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.75$, SD = 0.65) ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ($\bar{x} = 3.71$, SD = 0.45) มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.65$, SD = 0.45) ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ ($\bar{x} = 3.62$, SD = 0.44) มีการพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม($\bar{x} = 3.61$, SD = 0.42) มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ($\bar{x} = 3.60$, SD = 0.50) ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน ($\bar{x} = 3.55$, SD = 0.43) องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น($\bar{x} = 3.52$, SD = 0.44)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติตามตัวแปรมาตรฐานด้านแนว
การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการ
เรียนรู้ให้เข้มแข็ง

n = 275

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการ เรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
1	สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชน จัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน	3.83	0.48	มาก
2	ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสามารถให้บริการ ทางการศึกษา	3.76	0.48	มาก
3	มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ของ สังคม	3.72	0.46	มาก
4	การส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุขใน สังคม	3.80	0.46	มาก

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการสร้างสรรค์ แห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิธีการ เรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ การ ปฏิบัติ
5	สถานศึกษามีการศึกษาวิจัย จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ	3.62	0.50	มาก
6	สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ในการพัฒนาสังคมและประเทศ	3.60	0.50	มาก
7	ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับ และสถานศึกษามี การสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จน กลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้	3.65	0.49	มาก
8	สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ชุมชน	3.74	0.47	มาก
9	มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษา	3.69	0.49	มาก
10	การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา	3.74	0.47	มาก
รวม		3.72	0.35	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีระดับปฏิบัติการตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านแนวการสร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิธีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.83$) การส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุขในสังคม ($\bar{x} = 3.80$) ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสามารถให้บริการทางการศึกษา ($\bar{x} = 3.76$) สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ชุมชน ($\bar{x} = 3.74$) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.74$) มีการพัฒนา ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ของสังคม ($\bar{x} = 3.72$, $SD = 0.46$) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.69$) ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับ และ

สถานศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.65$) สถานศึกษามีการศึกษาวิจัย จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ($\bar{x} = 3.62$) สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมและประเทศ ($\bar{x} = 3.60$)

2. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส

ตารางที่ 16 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error, SE) ค่าสถิติทดสอบ t - test ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน SE	ค่าสถิติทดสอบ t - test
1	การส่งเสริมนักเรียน ตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้	0.67	0.02	12.15**
2	การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ	0.72	0.02	13.32**
3	การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง	0.68	0.02	12.34**
4	การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง	0.68	0.03	12.33**
5	การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	0.75	0.03	14.17**
6	การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.67	0.03	11.97**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 16 พบว่าปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงสุดคือ การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.75 รองลงมาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ เท่ากับ 0.72 การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองและการส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง เท่ากับ 0.68 และน้อยที่สุดเป็นการส่งเสริมนักเรียน ตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เท่ากับ 0.67

ตารางที่ 17 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ด้านการเสาะแสวงหาความรู้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการเสาะแสวงหาความรู้	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน SE	ค่าสถิติทดสอบ t - test
1	ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้	0.71	0.03	13.26**
2	นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ	0.74	0.03	13.83**
3	การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง	0.67	0.03	12.15**
4	มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้	0.63	0.03	11.38**
5	การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ	0.68	0.03	12.40**
6	การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง	0.65	0.03	11.63**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 17 พบว่าปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ด้านการเสาะแสวงหาความรู้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ เท่ากับ 0.74 รองลงมาคือ ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้เท่ากับ 0.71 การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ เท่ากับ 0.68 การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง เท่ากับ 0.67 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง เท่ากับ 0.65 และน้อยที่สุดคือ มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้ เท่ากับ 0.63

ตารางที่ 18 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ด้านการสร้างองค์ความรู้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการสร้างองค์ความรู้	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน SE	ค่าสถิติทดสอบ t - test
1	การจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน	0.75	0.03	14.21**
2	เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน	0.77	0.03	14.59**
3	ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	0.79	0.03	15.06**
4	นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	0.69	0.03	12.66**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 18 พบว่าปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ด้านการสร้างองค์ความรู้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เท่ากับ 0.79 รองลงมาคือ เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เท่ากับ 0.77 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน เท่ากับ 0.75 และน้อยที่สุดคือ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เท่ากับ 0.69

ตารางที่ 19 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการนำความรู้ไปใช้	น้ำหนัก องค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน SE	ค่าสถิติ ทดสอบ t - test
1	หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพ ของท้องถิ่น	0.68	0.02	12.42**
2	ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง	0.67	0.02	12.06**
3	ความสามารถของนักเรียนในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	0.73	0.02	13.58**
4	นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต	0.61	0.02	10.84**
5	มีกิจกรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม ท้องถิ่น	0.74	0.02	13.82**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 19 พบว่าปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ด้านการนำความรู้ไปใช้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ มีกิจกรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม ท้องถิ่น เท่ากับ 0.74 รองลงมาคือ ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เท่ากับ 0.73 หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เท่ากับ 0.68 ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง เท่ากับ 0.67 และน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เท่ากับ 0.61

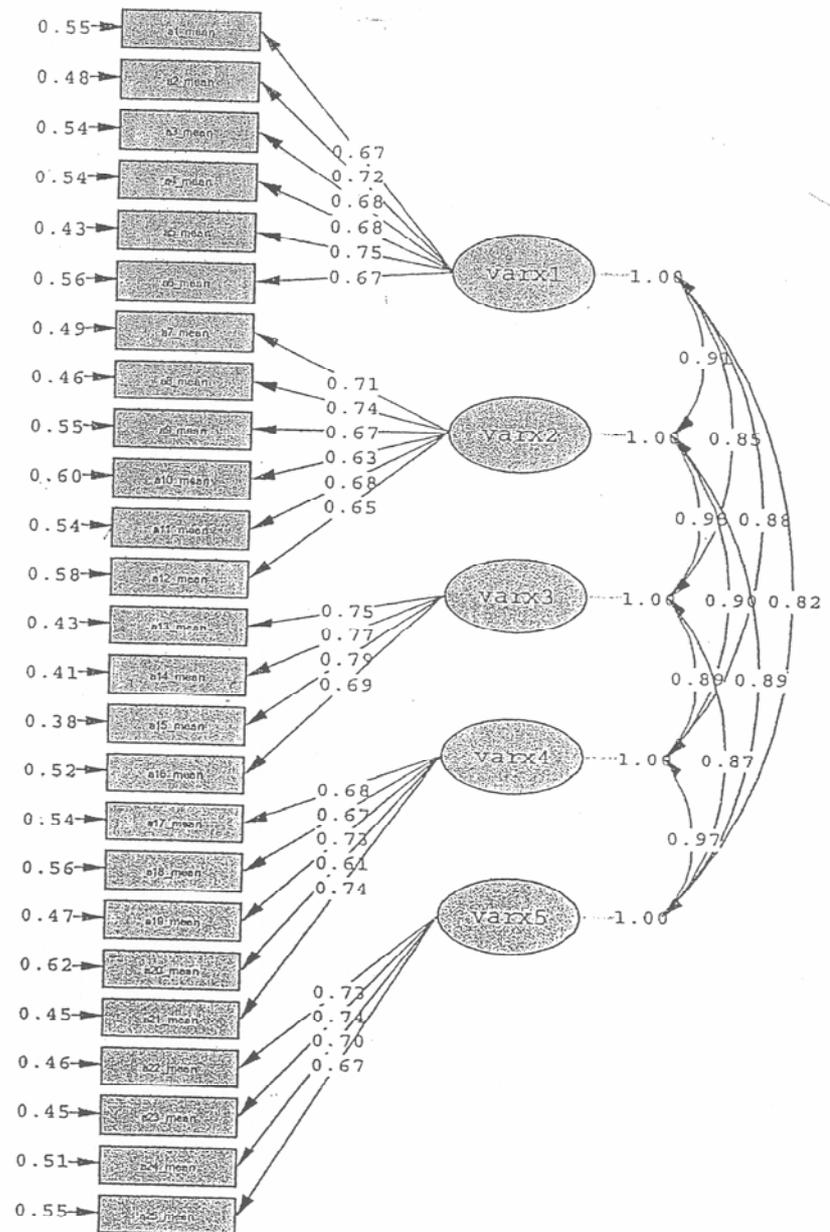
ตารางที่ 20 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ด้านการทบทวนความรู้

n = 275

ข้อ	ปัจจัยด้านการทบทวนความรู้	น้ำหนัก องค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน SE	ค่าสถิติ ทดสอบ t - test
1	การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	0.73	0.03	13.60**
2	การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นปัจจุบัน	0.74	0.03	13.74**
3	การจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง	0.70	0.03	12.76**
4	การส่งเสริมการประเมินผลตนเองตามสภาพจริง	0.67	0.03	12.03**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 20 พบว่าปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ด้านการทบทวนความรู้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นปัจจุบัน เท่ากับ 0.74 รองลงมาคือ การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เท่ากับ 0.73 การจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง เท่ากับ 0.70 และน้อยที่สุดคือ การส่งเสริมการประเมินผลตนเองตามสภาพจริง เท่ากับ 0.67

Chi-Square=712.21, df=265, P-value=0.00000, RMSEA=0.078

แผนภูมิที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปีคตานี นราธิวาส

จากแผนภูมิที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปีตตานี นราธิวาส สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติ	ค่า	เกณฑ์ความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์
ไค – สแควร์ (χ^2)	712.21 (p=0.00000)	แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยอมรับสมมติฐานหลักว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit : GFI)	0.83	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Adjusted Goodness of fit (AGFI)	0.79	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Squared Residual : RMR	0.011	มีค่าอยู่ระหว่าง 0 – 1 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Largest Standardized Residual	0.052	มีค่าไม่เกิน 0.08 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0.078	มีค่าระหว่าง 0 – 1 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากตารางที่ 21 พบว่า ค่าไค – สแควร์ (Chi – Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 712.21 (p=0.00000) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปีตตานี นราธิวาส มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องอื่น ๆ ได้อีก เช่น Goodness of fit Index (GFI) และ Adjusted Goodness of fit Index (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือค่า GFI = 0.83 และค่า AGFI = 0.79 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า Root Mean Squared

Residual (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.0011 และค่า standardized Root Mean Square Residual (standardized RMR) มีค่าเข้าใกล้ 0 และไม่เกิน 0.08 ซึ่งในที่นี่มีค่าเท่ากับ 0.052 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.078 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปีตศานี นราธิวาส

ตารางที่ 22 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error, SE) ค่าสถิติทดสอบ t - test ของการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์

n = 275

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน SE	ค่าสถิติทดสอบ t - test
1	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจ	0.69	0.02	12.83**
2	การจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย	0.62	0.03	11.23**
3	การส่งเสริมคุณภาพจริยธรรม	0.64	0.02	11.71**
4	การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพ	0.63	0.03	11.38**
5	การส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี	0.63	0.03	11.50**
6	การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง	0.61	0.03	11.00**
7	การเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ	0.36	0.05	6.03**
8	การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	0.66	0.03	12.04**
9	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรมทางสังคม	0.66	0.03	12.12**
10	การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	0.70	0.03	13.19**

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านคุณลักษณะคน ไทยที่พึงประสงค์	น้ำหนัก องค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน SE	ค่าสถิติ ทดสอบ t - test
11	การส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง	0.70	0.03	13.17**
12	การส่งเสริมกิจกรรมประหยัดพลังงาน	0.66	0.03	12.06**
13	การส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น	0.69	0.02	12.91**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 22 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70 รองลงมาเป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางการและจิตใจ และการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น เท่ากับ 0.69 การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของชมรมทางสังคมและการส่งเสริมกิจกรรมประหยัดพลังงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.66 การส่งเสริมคุณภาพจริยธรรม เท่ากับ 0.64 การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพและการส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เท่ากับ 0.63 การจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย เท่ากับ 0.62 การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง เท่ากับ 0.61 และน้อยที่สุดเป็นการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ เท่ากับ 0.36

ตารางที่ 23 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา

n = 275

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน SE	ค่าสถิติทดสอบ t - test
1	มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน	0.73	0.02	13.91**
2	ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน	0.63	0.03	11.53**
3	สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	0.49	0.04	8.40**
4	มีอาคารสถานที่เพียงพอ	0.59	0.03	10.57**
5	มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย	0.68	0.02	12.63**
6	มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	0.64	0.02	11.63**
7	ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ	0.48	0.03	8.34**
8	ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน	0.27	0.03	-4.43**
9	อัตราการออกจากงานในสถานศึกษา	0.24	0.03	-3.91**
10	อัตราความผิดทางวินัยในสถานศึกษา	0.42	0.05	-7.04**
11	แนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา	0.59	0.03	10.61**

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวทางการจัดการศึกษา	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน SE	ค่าสถิติทดสอบ t - test
12	มีการสั่งสมองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา	0.70	0.02	13.21**
13	องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น	0.71	0.03	13.34**
14	มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน	0.72	0.02	13.65**
15	นักเรียนและ ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการ จัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา	0.69	0.03	12.86**
16	มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา	0.65	0.03	11.82**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 23 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงสุดคือ มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน เท่ากับ 0.73 รองลงมาเป็น มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เท่ากับ 0.72 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น เท่ากับ 0.71 มีการสั่งสมองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา เท่ากับ 0.70 นักเรียนและ ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการ จัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา เท่ากับ 0.69 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย เท่ากับ 0.68 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เท่ากับ 0.65 มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.64 ท้องถิ่น

สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เท่ากับ 0.63 มีอาคารสถานที่เพียงพอและแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา เท่ากับ 0.59 สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เท่ากับ 0.49 ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ เท่ากับ 0.48 และตัวแปรที่ไม่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่พิจารณา คือ มีค่าน้ำหนักตัวแปรที่ต่ำกว่า 0.45 ได้แก่ อัตราความผิดทางวินัยในสถานศึกษา เท่ากับ 0.42 ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน เท่ากับ 0.27 และน้อยที่สุดเป็นอัตราการออกจากงานในสถานศึกษา เท่ากับ 0.24

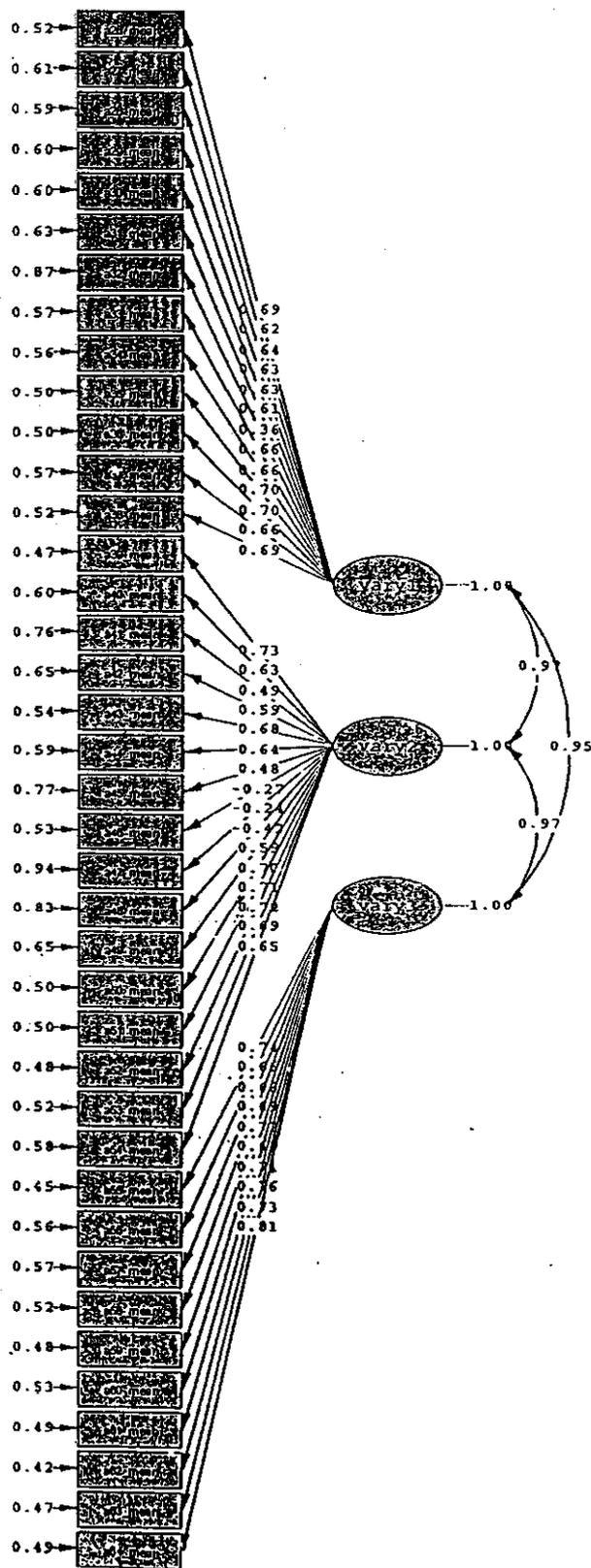
ตารางที่ 24 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error , SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน SE	ค่าสถิติทดสอบ t - test
1	สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน	0.74	0.03	14.12**
2	ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสามารถให้บริการทางการศึกษา	0.66	0.03	12.13**
3	มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ของสังคม	0.66	0.03	12.08**
4	การส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุขในสังคม	0.69	0.03	12.96**
5	สถานศึกษามีการศึกษาวิจัย จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ	0.72	0.03	13.54**
6	สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมและประเทศ	0.69	0.03	12.72**

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การ สร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ให้เข้มแข็ง	น้ำหนัก องค์ประกอบ (Factor Loading)	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน SE	ค่าสถิติ ทดสอบ t - test
7	ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับ และ สถานศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่ง การเรียนรู้	0.71	0.03	13.36**
8	สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ ชุมชน	0.76	0.03	14.69**
9	มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้ในสถานศึกษา	0.73	0.03	13.74**
10	การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา	0.81	0.02	15.99**

จากตารางที่ 24 พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีการปฏิบัติตาม
มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การ
สร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่ระดับ
นัยสำคัญ .01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา
เท่ากับ 0.81 รองลงมาเป็นสถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ชุมชน เท่ากับ 0.76
สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน
เท่ากับ 0.74 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เท่ากับ 0.73
สถานศึกษามีการศึกษาวิจัย จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ เท่ากับ 0.72 ครอบครัว
ชุมชน องค์กรทุกระดับ และสถานศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จน
กลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ เท่ากับ 0.71 การส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุข
ในสังคมและสถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมและประเทศ
เท่ากับ 0.69 และน้อยที่สุดเป็นชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสามารถให้บริการทางการศึกษา
และมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ของสังคม เท่ากับ 0.66

Chi-Square=1759.00, df=699, P-value=0.00000, RMSEA=0.074

แผนภูมิที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดยะลา ปีคทานี นราธิวาส

จากแผนภูมิที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปีคานี้ นราธิวาส สามารถแสดงได้ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 25 ค่าสถิติวัดเกณฑ์ความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติ	ค่า	เกณฑ์ความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์
ไค - สแควร์ (χ^2)	1759.00 (p=0.00000)	แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ขอมรับสมมติฐานหลักว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit : GFI)	0.75	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Adjusted Goodness of fit (AGFI)	0.72	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Squared Residual : RMR	0.018	มีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Largest Standardized Residual	0.059	มีค่าไม่เกิน 0.08 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0.074	มีค่าระหว่าง 0 - 1 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากตารางที่ 25 พบว่า ค่าไค - สแควร์ (Chi - Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 1759.00 (p=0.00000) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง องค์ประกอบเชิงยืนยันของการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปีคานี้ นราธิวาส มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องอื่น ๆ ได้อีก เช่น Goodness of fit Index (GFI) และ Adjusted Goodness of fit Index (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือค่า GFI = 0.75 และค่า AGFI = 0.72 แสดงให้เห็นว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า Root Mean Squared Residual (RMR) มีค่าเท่ากับ

0.0018 และค่า standardized Root Mean Square Residual (standardized RMR) มีค่าเข้าใกล้ 0 และไม่เกิน 0.08 ซึ่งในที่นี้มีค่าเท่ากับ 0.059 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.074 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis)

เพื่อให้ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส โดยพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลดังนี้

1. ค่า Chi – Square : ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล
2. ค่า Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
3. Goodness – of – fit indices : GFI และ AGFI
4. RootMean Squared Residual : ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR)
5. Comparative fit : ดัชนีเปรียบเทียบโมเดลพื้นฐานกับ โมเดลตามทฤษฎี/ ตามสมมติฐาน

ตารางที่ 26 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติ	ค่า	เกณฑ์ความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์
ไค – สแควร์ (χ^2)	24.95 (p=0.16207)	แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยอมรับสมมติฐานหลักว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit : GFI)	0.98	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Adjusted Goodness of fit (AGFI)	0.96	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ค่าสถิติ	ค่า	เกณฑ์ความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์
Relative Fit Index (RFI)	0.99	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Squared Residual : RMR	0.0017	มีค่าอยู่ระหว่าง 0 – 1 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0.034	มีค่าระหว่าง 0 – 0.05 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลในระดับปานกลาง

จากตารางที่ 26 พบว่า ค่าไค - สแควร์ (Chi - Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 24.95 ($p=0.16207$) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง หมายถึง ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องอื่น ๆ ได้อีก เช่น Goodness of fit Index (GFI) และ Adjusted Goodness of fit Index (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือค่า GFI = 0.98 และค่า AGFI = 0.96 ซึ่งมากกว่า 0.90 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมกรบริหารปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า Root Mean Squared Residual (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.0017 และค่า standardized Root Mean Square Residual (standardized RMR) มีค่าเข้าใกล้ 0 และไม่เกิน 0.08 ซึ่งในที่นี้มีค่าเท่ากับ 0.014 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.034 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 – 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส

จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ได้นำเสนอไปแล้วในข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ภายหลังการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การ

จัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย 25 ตัวแปร ซึ่ง 5 องค์ประกอบย่อยได้แก่ (X1) ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง (X 2) ด้านการเสาะแสวงหาความรู้ (X 3) ด้านการสร้างองค์ความรู้ (X 4) ด้านการนำความรู้ไปใช้ (X 5) ด้านการทบทวนความรู้และองค์ประกอบทั้ง 5 นี้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส โดยมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 39 ตัวแปร องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบนี้ได้แก่ (Y1) มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ (Y2) มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา (Y3) มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งแสดงสัญลักษณ์ได้ดังนี้

X tot ; ปัจจัยการจัดการเรียนรู้การบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส

X1 ; ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง

X2 ; ด้านการเสาะแสวงหาความรู้

X3 ; ด้านการสร้างองค์ความรู้

X4 ; ด้านการนำความรู้ไปใช้

X5 ; ด้านการทบทวนความรู้

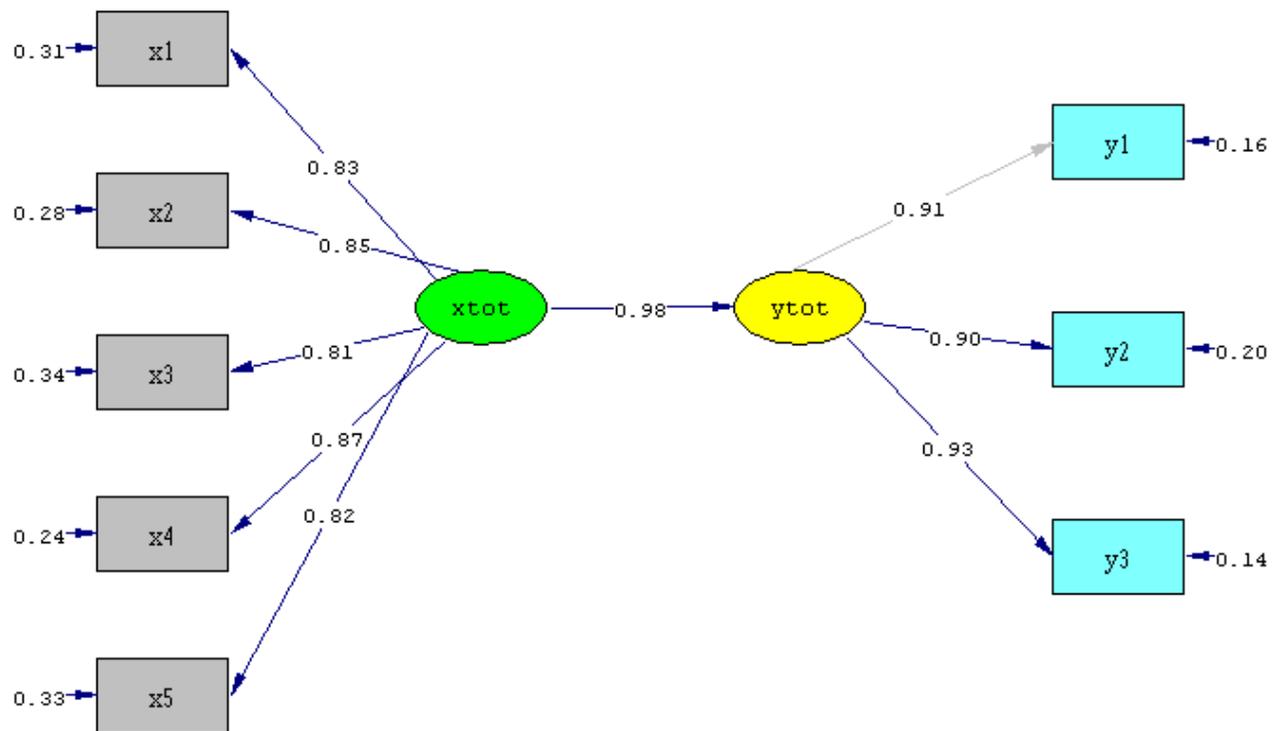
Ytot ; มาตรฐานการศึกษาของชาติในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส

Y1 ; มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์

Y2 ; มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา

Y3 ; มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส แผนภูมิที่ 17 แสดงรูปแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนี้

Chi-Square=24.95, df=19, P-value=0.16207, RMSEA=0.034

แผนภูมิที่ 17 รูปแบบแสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตาม
 มาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส

ตารางที่ 27 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error, SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส

ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าสถิติทดสอบ t - test
X1 (มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์)	0.83	0.0033	10.39
X2 (ด้านการเสาะแสวงหาความรู้)	0.85	0.0037	10.15
X3 (ด้านการสร้างองค์ความรู้)	0.81	0.0055	10.56
X4 (ด้านการนำความรู้ไปใช้)	0.87	0.0028	9.78
X5 (ด้านการทบทวนความรู้)	0.82	0.0049	10.51

จากตารางที่ 27 แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลต่อปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อยคือ X4 (ด้านการนำความรู้ไปใช้) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.87 (SE = 0.0028, t – test = 9.78) รองลงมาเป็น X2 (ด้านการเสาะแสวงหาความรู้) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.85 (SE = 0.0037, t – test = 10.15) X1 (มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.83 (SE = 0.0033, t – test = 10.39) X5 (ด้านการทบทวนความรู้) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.82 (SE = 0.0049, t – test = 10.51) และน้อยที่สุดคือ X3 (ด้านการสร้างองค์ความรู้) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.81 (SE = 0.0055, t – test = 10.56)

ตารางที่ 28 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error, SE) ค่าสถิติทดสอบ t - test ของการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส

การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าสถิติทดสอบ t - test
Y1 (ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง)	0.91	0.0021	8.92
Y2 (มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา)	0.90	0.0014	9.47
Y3 (มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง)	0.93	0.0022	8.42

จากตารางที่ 28 แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบของการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลต่อปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อยคือ Y3 (มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.93 (SE = 0.0022, t - test = 8.42) รองลงมาเป็น Y1 (ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.91 (SE = 0.0021, t - test = 8.92) และน้อยที่สุดคือ Y2 (มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.90 (SE = 0.0014, t - test = 9.47)

แผนภูมิที่ 17 แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการโครงสร้างได้ดังนี้ คือ

$$y_{tot} = 0.98^* x_{tot}, \text{ Errorvar} = 0.048, R^2 = 0.95$$

(0.052)	(0.017)
18.81	2.74

จากสมการโครงสร้างข้างต้นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้มีค่าสัมประสิทธิ์มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล = 0.98 โดยพิจารณาค่า t มีค่าเท่ากับ 18.81 ในขณะที่ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) มีค่าต่ำคือ มีค่า SE = 0.052 และสามารถอธิบายความแปรปรวน (R^2) ได้ 95% ซึ่งแสดงได้ว่า ทิศทางของสัมประสิทธิ์การถดถอยมีทิศทางสอดคล้องกับทฤษฎีสัมประสิทธิ์การถดถอยมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) มากกว่า 0.50 แสดงว่า ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

บทที่ 5

ผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูผู้สอน 2 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยมีประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ปีการศึกษา 2551 จำนวน 875 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973 : 888) จากประชากร 875 โรงเรียนได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 โรงเรียน และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมกระจายได้ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภทตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด (stratified random sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการส่งเครื่องมือวิจัย แบบสอบถามจำนวน 1,100 ฉบับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้ 1) เพื่อทราบปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ 2) เพื่อทราบการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ และ 3) เพื่อทราบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้ 1) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง 2) การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับกลาง 3) ปัจจัยยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดภาคใต้ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตาม

มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าสถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้และทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ Confirmatory Factor Analysis (CFA) โดยโปรแกรม LISREL 8.72 เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis) โดยโปรแกรม LISREL 8.72 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษากการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่าทุกปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการศึกษาระดับปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ ในแต่ละด้านพบว่า ทุกปัจจัยมีระดับปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดดังนี้ดังนี้

1.1.1 ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยการส่งเสริมนักเรียนตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้มีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ และน้อยที่สุดเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.1.2 ปัจจัยด้านการเสาะแสวงหาความรู้ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้ มีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง และน้อยที่สุดเป็นการส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ

1.1.3 ปัจจัยด้านการสร้างองค์ความรู้ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยการจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน มีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นเรื่องการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และน้อยที่สุดเป็นนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.1.4 ปัจจัยด้านการนำความรู้ไปใช้ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นนักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต และน้อยที่สุดเป็น ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง

1.1.5 ปัจจัยด้านการทบทวนความรู้ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยการจัดเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นปัจจุบัน และน้อยที่สุดเป็นการจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง

2. ผลการศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา ในแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติตามทุกมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ พบว่า การปฏิบัติตามทุกองค์ประกอบตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอยู่ในระดับมาก โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางการและจิตใจ มีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นการจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย และน้อยที่สุดเป็นการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ

2.2 การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา พบว่า การปฏิบัติตามทุกองค์ประกอบตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ คือ อัตราความผิดทางวินัยในสถานศึกษา อัตราการออกจากงานในสถานศึกษา และ แนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการส่งสมองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน และน้อยที่สุดเป็นองค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น

2.3 การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการสร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง พบว่า การปฏิบัติตามทุกองค์ประกอบตามมาตรฐานการศึกษาของชาติอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีระดับปัจจัยสูงที่สุด รองลงมาเป็นการส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุขในสังคม และน้อยที่สุดเป็นสถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมและประเทศ

2.4 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2.4.1 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน Confirmatory Factor Analysis (CFA) เพื่อยืนยันองค์ประกอบหลักที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error, SE) ค่าสถิติทดสอบ t – test ซึ่งผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 องค์ประกอบหลักและจำนวนตัวแปร 25 ตัวแปร และผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาจำนวน 3 องค์ประกอบหลักและจำนวนตัวแปร 39 ตัวแปร

2.4.1.1. ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 5 องค์ประกอบ และในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

2.4.1.1.1 ปัจจัยด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง พบว่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ตามความสนใจ การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองและการส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง และน้อยที่สุดเป็นการส่งเสริมนักเรียน ตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้และการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4.1.1.2 ปัจจัยด้านการเสาะแสวงหาความรู้ พบว่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ รองลงมาคือ ให้ออกสันทนาการวางแผนการเรียนรู้ การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ การเปิด

โอกาสให้นักเรียนได้ทดลองและปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง และน้อยที่สุดคือ มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้

2.4.1.1.3 ปัจจัยด้านการสร้างองค์ความรู้ พบว่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาคือ เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน จัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน และน้อยที่สุดคือ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2.4.1.1.4 ปัจจัยด้านการนำความรู้ไปใช้ พบว่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ มีกิจกรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม ท้องถิ่น รองลงมาคือ ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง และน้อยที่สุดคือ นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2.4.1.1.5 ปัจจัยด้านการทบทวนความรู้ พบว่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นทางการในปัจจุบัน รองลงมาคือ การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง และน้อยที่สุดคือ การส่งเสริมการประเมินผลตนเองตามสภาพจริง

สรุปผลการศึกษาปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง

2.5 ผลการวิเคราะห์พบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 3 องค์ประกอบ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

2.5.1 การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ พบว่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงที่สุดคือ การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากัน รองลงมาเป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจ และการส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่นและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรมทางสังคมและการส่งเสริมกิจกรรมประหยัดพลังงาน การส่งเสริมคุณภาพจริยธรรม การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพและ

การส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การจัดการเรียนรู้สนองพัฒนาการตามวัย การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และน้อยที่สุดเป็นการเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ

2.5.2 การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา พบว่าค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงสุดคือ มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน รองลงมาเป็น มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น มีการส่งมอบองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา นักเรียนและ ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการ จัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา มีการพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เท่ากับ 0.63 มีอาคารสถานที่เพียงพอและแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ อัตราความผิดทางวินัยในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน และน้อยที่สุดเป็นอัตราการออกจากงานในสถานศึกษา

2.5.3 การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง พบว่ามีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา รองลงมาเป็นสถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ชุมชน สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สถานศึกษามีการศึกษาวิจัย จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ครอบคลุมชุมชน องค์กรทุกระดับ และสถานศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุขในสังคมและสถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมและประเทศ และน้อยที่สุดเป็นชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสามารถให้บริการทางการศึกษาและมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ของสังคม

สรุปผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis)

ผลการศึกษาการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Path Analysis) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยพิจารณาค่าสถิติในการทดสอบโมเดล คือ ค่าไค-สแควร์ (Chi - Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 24.95 ($p=0.16207$) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องอื่น ๆ ได้อีก เช่น Goodness of fit Index (GFI) และ Adjusted Goodness of fit Index (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือค่า GFI = 0.98 และค่า AGFI = 0.96 ซึ่งมากกว่า 0.90 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารและพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า Root Mean Squared Residual (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.0017 และค่า standardized Root Mean Square Residual (standardized RMR) มีค่าเข้าใกล้ 0 และไม่เกิน 0.08 ซึ่งในที่นี้มีค่าเท่ากับ 0.014 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.034 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 0.05 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลในระดับปานกลาง แสดงว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผู้วิจัยนำเสนอมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาชาติที่ได้กำหนดพฤติกรรมกรรมการบริหารเป็นกรอบในการปฏิบัติ ซึ่งตรงกับหลักสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้และนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (สทศ, อ้างใน ดร.พิลลีย์) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา แจมมณีและคณะ ที่พบว่าปัจจุบันสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญให้มีการพัฒนา ปรับปรุง รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมยุทธศาสตร์ และนวัตกรรมในทางปฏิรูปการศึกษาให้หลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้หากพิจารณาตามองค์ประกอบในแต่ละด้านก็สอดคล้อง แนวคิดของเฮเดรนและทอมสัน (Haydren and Tuomson) ที่ว่าคุณภาพการศึกษา คุณภาพผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการศึกษาและยุทธศาสตร์ การดำเนินการ ซึ่งแนวทางเหล่านี้มีผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่การพัฒนาการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้มีแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดแนวคิดในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นแนวทางในการอบรม พัฒนาครูประจำการให้ ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้จึงสามารถให้เห็นได้ว่าพฤติกรรม การบริหาร ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเป็นแนวคิดที่สำคัญและเป็นแกนหลัก ในการบูรณาการองค์ประกอบด้านต่างๆ เข้ามาพัฒนาการศึกษาได้ ซึ่งตรงกับกระบวนการพัฒนา ผู้เรียนด้านการจูงใจในการแสวงหาความรู้เพื่อไปใช้ในการพัฒนาตนเองตามสภาพจริง และ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ที่ได้นำมาเป็นตัวแปรในการศึกษา ซึ่งได้พัฒนา จากยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่เรียกว่า “ฉลาดรู้” จากการศึกษาของสำนักงานสภาพัฒนาการเพื่อ แสวงหายุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับคนไทย แสดงถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม และ จริยธรรม ตลอดจนมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่อย่างมีความสุข ดังนั้นยุทธศาสตร์การ จัดการเรียนรู้จึงเป็นนวัตกรรมอันสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการศึกษาของชาติให้เกิด ประสิทธิภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ ที่ทำการประเมินคุณลักษณะนักเรียนด้านต่างๆ เช่น การเป็นคนเก่ง การเป็นคนดี และมีความสุข และผลการประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของนงลักษณ์ วิรัชชัยและคณะ ซึ่งมีรายละเอียดตามตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ตามคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พบว่าได้มีการดำเนินการในระดับมากแต่มีปัญหาบางประการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้สถานศึกษาทุกระดับใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 5 ลักษณะคือ เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม เรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง ของคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ ดังนั้นจึงเป็นผลสืบเนื่องถึงระดับการปฏิบัติของครูและผู้บริหารตามตัวบ่งชี้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตลอดทำให้ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบอร์ดน (Burden) ที่มีแนวคิดว่ายุทธศาสตร์ วิธีการจัดชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ของโรงเรียนและสอดคล้องกับผลวิจัยของวอร์เรค (Warraek) ที่พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารส่งผลต่อคุณภาพของมหาวิทยาลัยและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของแฟรนส์ (Franse) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกับผู้บริหารกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้หลัก กระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming) พบว่า กระบวนการบริหารคุณภาพมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษาจากผลการศึกษาจะทำให้เห็นได้ว่าระดับพฤติกรรมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีตัวอย่างที่บูรณาการร่วมกันอยู่กับกระบวนการบริหารวิชาการในโรงเรียนอยู่แล้ว เช่น ในแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนให้มีมาตรฐานของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ที่กำหนดองค์ประกอบมาตรฐานผู้เรียนให้สถานศึกษาปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นพฤติกรรมปฏิบัติการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนมีเป็นแนวทางสำคัญในโรงเรียนที่ต้องดำเนินการจัดการการบริหารให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายด้านการศึกษาที่มีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเพื่อคนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ ดังนั้นยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริส่งผลต่ออุดมการณ์สำคัญของการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้าง

สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพราะส่งเสริมการศึกษาคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวงมุ่งสร้างพื้นฐานให้ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษายเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสามารถพึ่งตนเองและพึ่งกัน ได้ และสามารถแข่งขันกันได้ในระดับนานาชาติ ดังนั้นยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้อันมีรายละเอียดตัวบ่งชี้สอดคล้องกับพฤติกรรม การบริหารและการเรียนการสอนในสถานศึกษาอันเป็น มาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษาเป็นมาตรฐานที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น เพื่อให้การศึกษามีความหลากหลายในรูปแบบ ลักษณะวิธีการ และภาคีที่เกี่ยวข้อง และเป็นมาตรฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ซึ่งทุกฝ่ายสามารถนำไปเป็นยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานๆ ได้อย่างดีและมีคุณภาพซึ่งแสดงถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้และการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณภาพ และจริยธรรม ตลอดจนวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ การศึกษาเพื่อชาติทุกประการ

2.1 จากผลการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis, CFA) เพื่อยืนยันองค์ประกอบปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จำนวน 5 ด้านคือ 1. ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง 2. ด้านการเสาะแสวงหาความรู้ 3. ด้านการสร้างองค์ความรู้ 4. ด้านการนำความรู้ไปใช้ 5. ด้านการทบทวนความรู้ พบว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หากพิจารณาจากตัวบ่งชี้สอดคล้องกับแนวคิดของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) วิจัยพบว่าความพร้อมที่จะเรียนของนักเรียนเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งในการดำเนินงานที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ เช่นเดียวกับสมศักดิ์ สินธุเวชญ์ ที่เห็นว่ามาตรฐานการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ โควี (Covey) ที่มีความเห็นว่า มนุษย์มีศักยภาพและความพร้อมอยู่ภายในตนเอง พร้อมที่จะเรียนรู้และได้รับการพัฒนาให้มีขีดสูงสุด ทั้งในด้านที่เกี่ยวข้องกับสภาพร่างกายของตนเอง แรงบันดาลใจ การพัฒนาสติปัญญา การวางแผนการเรียน การ

เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับด้านสังคม อารมณ์และตรงกับแนวคิดของ นวลจิตต์ เชาว์กীরติพงศ์และคณะ ที่ว่าการวางแผนในการเรียนของนักเรียนเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียน มีความพร้อมที่จะเรียน การจัดการด้านสติปัญญาอย่างเป็นระบบและการดำเนินการ แผนการต่างๆ ในการเตรียมตัวในการเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกิดจากสภาพทางร่างกาย จิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีแรงจูงใจในการเรียน สุขภาพที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน การมีสภาพจิตใจที่ดีต่อการเรียน สภาพแวดล้อมต่างๆ และการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเรียนซึ่งเป็นความพร้อมที่จะเรียนของนักเรียน จึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องคุณลักษณะตามที่ต้องการตามเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และจากการที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้เป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาของชาติประสบผลสำเร็จเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีสุขภาพทางกาย สุขภาพทางใจที่ดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีบุคลิกภาพร่าเริง แจ่มใส จิตใจอ่อนโยนและเกื้อกูล มนุษย์สัมพันธ์ดีเผชิญและแก้ปัญหาได้ ดำรงชีวิตอย่างมีอิสระและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขจึงส่งผลต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียน 5 ลักษณะ คือ การเรียนรู้ที่มีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ความสำเร็จของครูการจัดการชั้นเรียน การให้คำปรึกษาอิทธิพลต่อครูผู้สอนที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน และส่งผลต่อนักเรียนจึงทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและหากพิจารณาตามตัวบ่งชี้ พบว่าสอดคล้องกับการวิจัยของกรมวิชาการที่ทำการประเมินคุณลักษณะนักเรียนด้านการเป็นคนเก่ง การเป็นคนดี และการมีความสุข และผลการประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของนงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ นอกจากนี้ยุทธศาสตร์การทำงานยังเป็นการสนับสนุนการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพของนักเรียนโดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของเฮเดรนและทอมสัน (Heydren and Thomson) ที่ว่าคุณภาพการศึกษา คุณภาพของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษา ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมปัจจัยสนับสนุนการบริหารและการจัดการการเรียนรู้โดยน่ายุทธศาสตร์ที่เป็นผลการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้สังเคราะห์จากการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่สอดคล้องกับแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมากกว่าการท่องจำอย่างเดียว เน้นการเรียนรู้ที่มีความสุขของผู้เรียน และการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตจริง การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของ

ผู้เรียน สิ่งสำคัญที่สุดคือผู้เรียนได้องค์ความรู้ใหม่ที่คิดวิเคราะห์ได้จากประสบการณ์ในการเรียนรู้ของตนเอง ครูผู้สอนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน มากกว่าการอธิบายความรู้ให้ผู้เรียนรู้ตามที่ครูบอกเท่านั้นผลการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ในแนวใหม่จึงส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดของตน รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการตัดสินใจในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขไม่ปฏิบัติกรให้เกิดผลต่อความทุกข์ตนเอง เรียนรู้วิธีการใช้ชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม ไม่ยอมมงมายเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เลวร้ายของสังคมไทยในปัจจุบัน ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้สามารถนำมาประยุกต์เป็นกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ทุกระดับเป็นอย่างดีในการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรที่เชื่อมโยงบูรณาการให้นักเรียนได้เรียนรู้พร้อมกันกับชุมชนของตนดังนั้นผลการวิจัยจากการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อยืนยันองค์ประกอบที่สำคัญตรงตามข้อมูลเชิงประจักษ์ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ จึงเป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 จากผลการวิจัย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis :CFA) เพื่อยืนยันองค์ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ยืนยันองค์ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติจำนวน 3 มาตรฐาน คือ 1. มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ 2. มาตรฐานด้านแนวทางการจัดการศึกษา 3. มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสอดคล้องกับรายละเอียดตามตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับผลจากการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยกระบวนการพัฒนาตนเองที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามคุณภาพนักเรียน ซึ่งตรงเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการพัฒนาตนเองของผู้เรียน ที่เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอนในการศึกษาหาความรู้ การวางแผนการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการปรับปรุงแก้ไขตนเองให้มีการพัฒนาให้ก้าวหน้า มีทักษะในการทำงานและการเรียนร่วมกับผู้อื่น ตรงกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดแนวคิดในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยตรง การพัฒนาตนเองต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบมีวินัย การตระหนักต่อตนเองและการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาตนเองของบุคคลอย่างต่อเนื่องจะทำให้ประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในปัจจุบันสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้พยายามสนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวทางในการปฏิรูป การศึกษาอย่างหลากหลาย มีการจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนในสภาพที่ผ่อนคลาย มี อิสระยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้การเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อม อารมณ์ สังคมและด้านกายภาพ ที่จะทำให้เกิดความชอบ ความพอใจที่จะเรียนของ ผู้เรียน ซึ่งความสุขของผู้เรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถดำเนินการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข มีความ พพอใจในชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข และเป็น หน้าที่ของสถานศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและ ภายใน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้เรียนมีความพึงพอใจซึ่งรุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร กล่าว ว่า จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางมาตรฐานและจุดเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนของครูผู้รับผิดชอบทั้งการเตรียมการสอน เนื้อหาและวิธีการ การจัดสิ่งแวดล้อมและ บรรยากาศที่มุ่งใจและเสริมแรง การเอาใจใส่ผู้เรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจากสภาพการณ์ใน การดำเนินการดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้นักเรียนมีความสุขมากกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ ทั้งด้าน ความเก่ง และด้านความดี ซึ่งเป็นความต้องการของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การจัดการชั้นเรียนมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อคุณภาพ นักเรียนในทางบวก ตรงกับผลการวิจัยของมาร์ซาโน (Marzano) ที่พบว่า การจัดการชั้นเรียนเป็น องค์ประกอบปัจจัยในระดับห้องเรียนที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิด ของเบอร์เดน (Burden) ที่มีแนวคิดว่าการจัดการชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องดำเนินการในกระบวนการพัฒนาตนเองของนักเรียน นักเรียนจะต้องมี ความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รักการอ่านและสามารถค้นหาความรู้ทั้งจาก ในและนอกสถานศึกษา และต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้กระบวนการพัฒนา ตนเองมีอิทธิพลส่งต่อคุณภาพนักเรียน ดังนั้นจึงทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งตรงกับ มาตรา 22 ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุง พ.ศ. 2545) ได้ให้หลักในการจัดการศึกษา ว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ด้วยมีเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา/ การเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงในฐานะเป็น “คน” มีชีวิตจิตใจ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งมีสิทธิและหน้าที่เท่าเทียมกันในสังคมไทยและสังคมโลกหน้าที่ของ ผู้จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชน ให้ได้พัฒนาไปตาม ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตน โดยมีการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่นๆ ให้เหมาะสมตามแนวที่ได้ กำหนดไว้ในมาตรา 23 – 30 ผู้เรียนหรือนักเรียนก็จำเป็นต้องมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการมี

ส่วนร่วมพัฒนาตนเองให้เกิดผลที่พึงปรารถนา ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติเพราะรู้จักตนเองรู้วิธีที่จะใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กล่าวถึงสาระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมาย และพัฒนาการของการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คน ไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 7) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักเน้นการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8) การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรา 15) รวมทั้งจัดการศึกษาที่เกิดจากการประสานประสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา 4)

ดังนั้นจากสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่อ้างถึง เน้น การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการศึกษาต่อเนื่อง เป็น “การศึกษาตลอดชีวิต” สำหรับบุคคลซึ่งก้าวพ้นการศึกษาในระบบมาสู่การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยใน “สังคมแห่งการเรียนรู้” ซึ่งต้องอาศัยรูปแบบของการเรียนรู้ที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าว ดังนั้นการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารปัจจัยยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติมาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา จึงเป็นเรื่องที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง

3. จากผลการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส พบว่า การวิเคราะห์ความกลมกลืนของการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ปัจจัย

การบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยซึ่งอธิบายได้ว่าปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จากผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนของ สุทธิพงษ์ ยงค์กมล ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และพบว่าปัจจัยด้าน ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและผลการวิจัยของโซเลอร์ (Solter) ที่พบว่าโครงการบริหารงานขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูนักเรียนในโรงเรียน และส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานของครูและนักเรียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ วอร์แรค (Warrack) ยังพบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารของคณะในมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของอาจารย์ และคุณภาพในการบริหารของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียน เป็นการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานตามองค์ประกอบของสิ่งที่แสดงถึงแบบแผนการบริหารงาน ซึ่งระบุแผนงานและตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ในองค์การ ตลอดจนเครือข่ายความสัมพันธ์ของตำแหน่งต่างๆ ในการดำเนินการตามภารกิจของโรงเรียน ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenberg and Ornstein) มีแนวคิดที่ว่า โครงสร้างยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนเป็นองค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วอร์แรค (Warrack) ที่พบว่าปัจจัยด้านกระบวนการบริหารส่งผลต่อคุณภาพการบริหารของมหาวิทยาลัย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แฟรนส์ (Franse) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกับผู้บริหารกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยใช้หลักกระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming) พบว่า กระบวนการบริหารคุณภาพมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากระบวนการบริหารคุณภาพเป็นกระบวนการในการบริหารโรงเรียนให้เกิดคุณภาพ เป็นขั้นตอนในการดำเนินการจัดการศึกษาตามระบบและวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานและส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน โรงเรียนจะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพอย่าง เพื่อให้ กระบวนการในการบริหารคุณภาพมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนด้านปัจจัยในการบริหาร และมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวทางขั้นตอนในการปรับปรุงคุณภาพงาน คือ การวิเคราะห์แยกแยะปัญหาและสาเหตุอย่างเป็นระบบ มียุทธศาสตร์ในการทำงาน การมองปัญหาและคิดหาสาเหตุอย่างรอบด้าน การใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์

ข้อเท็จจริง การรู้จักเลือกวิธีทำงานอย่างฉลาด และการวางแผนทำงานร่วมกันเป็นทีม จากแนวทาง และแนวคิดในการดำเนินการตามกระบวนการบริหารคุณภาพนักเรียนในทางบวก ดังนั้นผลวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้กับการปฏิบัติ ตามมาตรฐานการศึกษาชาติจึงเป็นนวัตกรรมที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการจัดการ การเรียนรู้ทั้งระบบ เพื่อให้นโยบายและเป้าหมายของการจัดการของรัฐ บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทางการวิจัย

จากการวิจัย ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ได้ค้นพบนวัตกรรมทางการบริหารการจัดการความรู้ซึ่งเป็นองค์ ความรู้ด้านกระบวนการบริหารการศึกษาที่สำคัญในการที่จะพัฒนาขับเคลื่อนการศึกษาของชาติให้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านนโยบาย

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาทุกสังกัดน้อมนำแนวพระราชดำริ เข้าไปบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาจากข้อค้นพบของการวิจัย สามารถนำไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเพราะทุกปัจจัยการบริหารการจัดการการเรียนรู้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้นซึ่งบริบทในแต่ละตัวบ่งชี้ของปัจจัยเป็นบริบทที่อยู่ใน สถานศึกษาทั้งสิ้นดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งผู้บริหารสามารถนำมาเป็นนโยบายให้ครูผู้สอนนำ ผลการวิจัยไปใช้บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ได้ทุกวิชา

2. ด้านการนำไปปฏิบัติ

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าทุกปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการ ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น และมีความสัมพันธ์ กัน ข้อสำคัญคือทุกตัวบ่งชี้เป็นพฤติกรรมการบริหารและการปฏิบัติที่ปรากฏอยู่ในสถานศึกษาแล้ว ทั้งสิ้น ดังนั้น การนำไปปฏิบัติควรจะมีลักษณะที่เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) และใช้การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จะทำให้การ จัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายที่มีสาระสำคัญในการใช้การศึกษามุ่งบูรณาการกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

และการวางยุทธศาสตร์ที่มุ่งตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของพื้นที่ ซึ่งสามารถใช้ข้อค้นพบจากงานวิจัยไปใช้ได้เพราะนโยบายเหล่านี้สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักของยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนั้น การนำข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นนวัตกรรมที่สำคัญสามารถบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาทุกระดับใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพราะการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข ทั้งทางกาย ปัญญา คุณธรรมและทักษะการใช้ชีวิต สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม อีกทั้งเป็นการเรียนรู้ที่มีครอบครัว ครู ชุมชน และทรัพยากรการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นเครื่องสนับสนุนให้สังคมเข้มแข็งและยั่งยืนสืบไป เพราะผลการศึกษาทุกตัวแปรสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้กับความมั่นคงของประเทศในมิติต่าง ๆ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Quantitative Methods) ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อจะได้ทราบผลการวิจัยอย่างเป็นองค์รวม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมล สุดประเสริฐ. รายงานการวิจัยระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานในการศึกษา : การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- กมล สุดประเสริฐ และสุนทร สุนนท์ชัย. การศึกษาขั้นพื้นฐาน [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 19 มิถุนายน 2546. เข้าถึงได้จาก <http://www.onec.go.th/pubication/400100/toc.htm>
- กรมวิชาการ. แนวคิดข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโครงการปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.
- _____ . ก การวิจัยและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยกรมวิชาการ, 2543.
- _____ . ข สรุปผลการวิจัยเรื่องรูปแบบหรือแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา. กองวิจัย : กรมวิชาการ.
- _____ . ก คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- _____ . การให้คำปรึกษาเรียนรู้-ครูทำได้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การปฏิรูปการศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- กระทรวงสาธารณสุข. แบบประเมินทางสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2545.
- กาญจนา เกียรติธนาพันธุ์. “บรรยากาศองค์การที่เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษา กองสาธารณสุขภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.” ภาคนิพนธ์โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์, 2541.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- _____ . ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา , ม.ป.ป.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ. TQM : กลยุทธ์การสร้างองค์การคุณภาพ. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ็กซ์เปอเม็ท จำกัด, 2546.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์และนิตยาพร เสมอใจ. การจัดการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2547.
- ณรงค์ ณ ลำพูน และเพ็ชรี รูปวิเชตร. การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management : TQM). เชียงใหม่ : ดวงกมลเชียงใหม่ กรู๊ป จำกัด, 2543.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : แซทโพร่พรีนติ้ง จำกัด, 2546.

- ทิสนา แจมมณี. ประมวลทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการเรียนรู้และหลักการสอน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารอัดสำเนา, ม.ป.ป.
- _____. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ทิสนา แจมมณีและคณะ. การวิจัยและการพัฒนารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหารการศึกษาการจัดการแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.
- _____. องค์การและการบริหารการศึกษาการจัดการแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.
- _____. การบริหารทุนมนุษย์. กรุงเทพฯ : ประชุมช่าง, 2546.
- ธีระ รุญเจริญ และคณะ. การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2545.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัย การศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์ และคณะ. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ปฏิรูปการศึกษา, 2545.
- บันเทิง พาพิจิตร . สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2547.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- ปรัชญา เวสารัชช์. หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545.
- พร กิเสก. “วัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเหล่าสาย วิทยาการกองทัพบก.” ปริญญานิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหาร, 2546.
- พิณสวัน ปัญญาภัก. “การรับรู้ศักยภาพในการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ : กรณีศึกษาหน่วยธุรกิจและหน่วยปฏิบัติการ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.” ภาคนิพนธ์โครงการบัณฑิตศึกษาก่อนพัฒนาระบบวิทยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2543.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. การจัดและการพัฒนาองค์กรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2547.
- ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

- ระพีพรรณ ศรีสุข. “เรียนอย่างมีความสุขสนุกกับกิจกรรมตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT) : การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเสริมสร้างลักษณะดี เก่ง มีสุข.” 2547. (เอกสารอัดสำเนา)
- ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. ม.ป.ท., 2540.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ม.ป.ท., 2542.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่แก้ไขเพิ่มเติม.(ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545, ม.ป.ท., 2545.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพองค์การประมวลสาระชุด วิชาและแนวทางปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- วิศิษฐ์ ชวงษ์. สู่บ้านใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด, 2540.
- วิจารณ์ พานิช. โรงเรียนแห่งคุณภาพและการสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2547.
- วีรวัช มาณะศิรินันท์ และณัฐพงศ์ เกศมาริช. หัวใจนักคิด : Systems Thinking 4. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสหราชอาณาจักรพิมพ์, 2546.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization Development) 3. กรุงเทพฯ : ซีระป้อมวรรณกรรม, 2544.
- วิโรจน์ เอี่ยมเจริญ และคณะ. ไทยแลนด์แอดวான்ซ์. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2547.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มม้วน. วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข 3. กรุงเทพฯ : หจก. SR printing , 2543
- ศูนย์สุขภาพจิต เขต 5 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. นครราชสีมา : ศูนย์สุขภาพจิต เขต 5, ม.ป.ป.
- สมยศ นาวิการ. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2545.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. “การนำเสนอรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรใน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- _____. มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2542.
- สมศักดิ์ สินธุเวชชัย. “การประกันคุณภาพ.” วารสารวิชาการ 1,4 (เมษายน 2541) : 30 – 36
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ก “รายงานสรุปผลการติดตามการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.” 2547. (อัดสำเนา)
- _____. ข รายงานการศึกษาคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์รายเขตพื้นที่การศึกษา. ม.ป.ท., 2547.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การวิจัยและประเมินผลคุณภาพประสิทธิภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2540. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ในหลวงกับการศึกษาไทย : ห้าทศวรรษศิริราชสมบัติ. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 23 มิถุนายน 2546. เข้าถึงได้จาก
<http://www.onec.go.th/pubilcation/4210010/teach3.html>.
- _____ . แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2543.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. รายงานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. ม.ป.ท, 2544.
- _____ . ก การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา : เพื่อคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2545.
- _____ . ข ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บุญศิริ การพิมพ์, 2545.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา : สมศ. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2546.
- _____ . มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อประเมินคุณภาพในรอบแรก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : บริษัท จุฑาทอง จำกัด, 2547.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2544 - 2548). กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้ง, 2550.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ทิศทางและมาตรการในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2549.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สกศ., 2548.
- สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา. รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ : กระบวนการศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีรสาร, 2544.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ปัตตานี. รายงานผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2549. สนง.
เขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี 2549.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สหાયบล็อทและ
การพิมพ์, 2548.

_____ . ข การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และ
ทำปกเจริญผล, 2548.

_____ . ค รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น พลเมืองดี.
กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี การพิมพ์, 2548.

สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ. รายงานผลการตรวจราชการตามนโยบายการตรวจ
ราชการของผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2547. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.

สุธี ขวัญเงิน. การจัดการการผลิตและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2548.

สุนทร โคตรบรรเทา. หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 2547.

สุพานี สฤษฏ์วานิช. การบริหารเชิงกลยุทธ์แนวคิดและทฤษฎี 2, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2544.

สุวิมล ว่องวานิชและนางลลกันท์ วิรัชชัย. “การประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : พหุกรณีศึกษา” การประชุมทางวิชาการการวิจัยเกี่ยวกับ
การปฏิรูปการเรียนรู้ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2546.

สุรางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ : กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2545.

สุกมาส อังสุโชติ และคณะ. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการใช้โปรแกรมลิสรล.
กรุงเทพ : สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, มปป.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. จากรามเกียรติ์สู่การประเมิน : กรุงเทพฯ : ปาฐกถาเครื่องเขียน, 2543.

อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในระบบบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.

ภาษาต่างประเทศ

- Arends, Richard. Classroom Instruction and Management. Boston : Mc Graw-Hill, 1997.
- Bandura, A. Self– Efficacy : The Exercise of Control. New York : Freeman, 1997.
- Beadle, Muriel. A Child’s Mind. New York : Doubleday & Company, 1970.
- Burden, Paul R. Classroom Management. 2nd ed. New York. : Willey & Sons, 2003.
- Covey, Stephen R. . The 7 Habits of Highly Effective People. New York : Franklin Covey Co, 2003.
- Cunningham, William G.and Cordeiro, Paula A. Educational Leadership A Problem – Based Approach. 2nd ed. Boston : Pearson Education, 2003.
- Daniel Katz, and Robert L Kahn. The Social Psychology of Organizations. 2nd ed. New York : John Willey & Son, 1978.
- Emmer, Edmund T. and others. Classroom Management for Secondary Teachers. 6th ed. Boston : Pearson Education, 2003
- Evans , James R. and Lindsay , William M. The Management and Control of Quality. South – Western : Thomson, 2005.
- Fransé, Lucille M. “An Exploratory Study of the Relationship Between Texas Administrators Reception of TQM Principle and Continuous Improvement in Students TASS Test Scores (Total Quality Management).” Available : Thailis, 1998.
- Gardner, Howard. Multiple Intelligences the Theory in Practive. New York : Basicbooks, 1993.
- Gibson, James L. and others. Organization : Behavior Struction Processes.7th ed. Homewood, IL Hoffman, 1991
- Greenwald, R. and others . “The Effect of School Resource on Student Achievement.” Review of Education Research, 66, 3 (1996) : 361-96.
- Haydren, Mary and Thomson, Jeft. International Schools Internation Education. London : Kogan Page Limited, 2000.
- Hoy, Wane and Furguson, Judith. “Theoretical Framework and Exploration Organization of School.” Education Administration . Quaterly. 21, 2 (985.) : 117-134.
- Hoy, Wane and Miskel, Cecil G. Educational Administration : Theory Research and Practice. 6th ed. New York : Mcgraw – Hill, 2001.

- Hoy, Wane and Miskel, Cecil G. Educational Administration : Theory Research and Practice. 7th ed. New York : McGraw – Hill, 2005.
- Jones, Jeff. Management Skills in Schools. California : Paul Chapman Publishing, 2005.
- John W.Best. Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall Inc, 1970.
- Kowalski, Theodore J. Case Studies on Educational Administration. 4th ed. Boston : Pearson Education, 2005.
- Libby Donald L. An Hicrarchical Model of Academic “Achievement as a function of Students ‘ Socioeconomic Background, Ability, Effort and the Pace and Quality of Classroom Instruction”. Dissertation Abstracts International . 54, 11 (1994) : 4263-A.
- Livingston, Donald R. and Livingston , Sharon. Unbridling the Rhetoric About Student Achievement and Teacher Quality in Georgia. [online] www : <http://ericfac.Piccard.csc.com>, Accessed, March 31 2005, 2003.
- Lunenberg, Fred C.and Ornstien. Allan C. Educational Administration. 3th ed. Belmont : Thomson Learning, 2000.
- _____. Educational Administration. 4th ed. Belmont : Thomson Learning, 2004.
- Marazno,Robert J. A new era of school reform : Going where the research takes us. Aurora, Co : Mid. Continent Research for Ecuational Learning, 2000.
- Mbuva, James. Implementation of the Multiple Intelligences Theory in the 21st Century Teaching And Learning Environments : A new Tool For Effective Teaching And Learning In All Levels. www:<http://ericfac.piccard.csc.com>, Accessed.March31,2003.
- Milton,Charles. Human Behavior in Organization. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice – Hall, 1981.
- Michael J.Marquardt and Angus Reynolds. The Global Learning Organization. New York : Irwin Professional Publishing, 1994 .
- Mike Pedler, John Burgoyne and Tom Boydell. The Learning Company : A Strategy for Sustainable Development. Maidenhead : McGraw – Hill Book Company, 1991.
- Moore, Kenneth D. Classroom Teaching Skiks. 5th ed. New York : Mc Graw – Hill, 2001.
- Morris, Susan and Mc Carthy , Bernice . 4 MAT in Action II. Barrington : Excel, 1990.
- Muijs , Daniel and Renolds, David . Effective Teaching. London : Paul Chapman Publishing, 2001.

- Owens, Robert G.. Organization Behavior in Education. 4th ed. Englewood Cliffs : Prentice Hall, 1991.
- _____. Organization Behavior in Education. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon , 1995.
- Ornstein, Allan C. and Levine, Daniel U. . Foundations of Education. 8th ed. Boston : Houghton Mifflin, 2003.
- Palestini, H. Robert. Educational Administration Leading with Mind and Heart. Lanhan : Scarecrow Press, 1999.
- Pillay. Hitendra. "Teacher Development for Quality Learning : The Thailand Education Reform Project. " Consulting report prepared for ONEC and the ABD, March, 2002.
- Senge, Peter M., Nelda Cambron – McCabe, Timothy Lucas, Bryan Smith, Janis Dutton, and Art Kleiner, Schools That Learn : A Fifth Discipline Fieldbook for Educators . Parents. And Everyone Who Care About Education (New York : Doubleday), 2000.
- _____. The Fifth Discipline : The Art and Practice of the Learning Organization. New York : Doubleday, 1990.
- Senge ,Peter M. The Fifth Discipline The Art & . Practice of the Learning Organization. New York : Doubleday, 2006.
- Randall B. Dunham and Jon L. Piece. Management (Glenview , IL. Scott, Foresman,1989. quoted in Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein. Educational Administration : Concept and Practice. California : A Division of Wadsworth, Inc, 1991.
- Rosenshine, Barak V. and Furst, Norma F. Research on Teacher Education. Englewood Cliffs , NJ : Prentice – Hall, 1971.
- Ron Brand, "Is this school a learning organization? : 10 ways to tell," Journal of Staff Development 24,1 (Winter 2003) : 10 [Online] , accessed 13 January 2004. Available from : H.W. Wilson Web WN : 0334902131002, 2003.
- Sallis, E. Total Quality Management in Education. London : Kogan Page, 1993.
- Scheerens , J.and Bosker , R. The Foundations of Educational Effectiveness. Oxford : Permagon, 1997.
- Schell, L.M., and Burden , Paul R. Countdown to the first day of school. 2ne ed. Boston : Allyn & Bacon, 2000.

- Sergiovanni , Thomas J. and others . Education Governance and Administration. 3rd ed.
Boston : Allyn and Bacon, 1992.
- Skiffington, Suzanne and Aeus, Perry. Behavioral Coaching . North Ryde NSW : Mc Graw – Hill, 2003.
- Soler, Carole H. The Relationship of Organizational Structure and Job Characteristics to Teacher’s Job Satisfaction and Commitment [online] DAI – A 61/06 : 2136.
[http ://wwwlib Umi/com /dissertations / fullcit / 9953699](http://wwwlib Umi/com /dissertations / fullcit / 9953699), 1998.
- Warrack , Barry James. “An Inquiry into Quality Processes in a Universities,” in
Benchmarking and Threshold Standards in Higher Education, 1996.
- Weinstein, Carol S., and Mignano, Andrew J. Elementary Classroom Management. 3rd ed.
New York : Mc Graw – Hill, 2003.
- Willower, Donald J. Explaining and Improving Educational Administration. New York :
Pergamon, 1996.
- Yamane, Taro. Statistics and Introduction Analysis. 3 rd ed. New York : Harper and Row, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.203.2/ว.31

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นครปฐม 73000

๑๖ พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์กรรณิภา พันธุ์อำพล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายไมตรี รัตนา รหัสนักศึกษา 48252906 ระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติ
ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริที่ส่งผลกระทบต่อ
มาตรฐานการศึกษาของชาติ”

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบความ
ตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย ที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ ทั้งนี้ ภาควิชาฯ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร./โทรสาร 034-21 9136

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รศ.กรรณิกา พันธุ์อำพล กศ.ม.(การอุดมศึกษา)
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จ.ยะลา
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาตามโครงการพัฒนาการศึกษาสามจังหวัดภาคใต้
2. ดร.มานะ สิ้นธุวงษานนท์ ศศ.ด(การบริหารการศึกษา)
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการและบริหารเขตพื้นที่การศึกษา
3. ดร.อมร เฝิงใหญ่ Ed.D (Education Administration)
ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ จ.นครศรีธรรมราช
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
4. นายสุนทร มุสิกรัมย์ ศศ.ม(การบริหารการศึกษา)
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ โรงเรียนบ้านไร่ตะวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1
ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
5. นายเทอดศักดิ์ ถาวรสุทธิ์ ศศ.ม(การบริหารการศึกษา)
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ โรงเรียนนราธิวาส จ.นราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารโรงเรียน

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.203.2/ว-๓๒

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านไร่วัดตะวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต ๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๔ ชุด

ด้วย นายไมตรี รัตนา รหัสนักศึกษา 48252906 นักศึกษาระดับปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติ"

ในการนี้ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นายไมตรี รัตนา ได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ภาควิชาการบริหารการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 034 - 219136

รายชื่อโรงเรียน

1. โรงเรียนอนุบาลยะลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1
2. โรงเรียนนิบงชนูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1
3. โรงเรียนบ้านร้ว้ตะวันออก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1
4. โรงเรียนบ้านบาละ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2
5. โรงเรียนบ้านเป็ยะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1
6. โรงเรียนบ้านควนโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2
7. โรงเรียนบ้านเจ๊ะเห สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2
8. โรงเรียนนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศบ 0520.107(นฐ)/3336

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 กรกฎาคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1

ด้วย นายโมศรี รัตนา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริ ที่ส่งผลต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติ” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 และครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งรองผู้อำนวยการและครูทราบ เพื่อขอความร่วมมือในตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกู)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ขอหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

- ฉบับที่ 1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1
- ฉบับที่ 2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2
- ฉบับที่ 3 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 3
- ฉบับที่ 4 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1
- ฉบับที่ 5 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2
- ฉบับที่ 6 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3
- ฉบับที่ 7 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1
- ฉบับที่ 8 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2
- ฉบับที่ 9 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3
- ฉบับที่ 10 ผู้อำนวยการโรงเรียน (เว้นชื่อโรงเรียนไว้เพื่อผู้วิจัยเติมเองซึ่งมีจำนวน 275 ฉบับ)

กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นหน่วยวิเคราะห์เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา

เขต 1

1. โรงเรียนบ้านคลองทราย	13. โรงเรียนบ้านเบอร์เลี้ยง	25. โรงเรียนบ้านจะก๊วะ
2. โรงเรียนคูรุชนพัฒนา	14. โรงเรียนบ้านพงยือโร	26. โรงเรียนบ้านตะโละทะเล
3. โรงเรียนจาหนัน	15. โรงเรียนบ้านยะลา	27. โรงเรียนบ้านนาเดย
4. โรงเรียนจือเนื้อแร	16. โรงเรียนบ้านอุโป	28. โรงเรียนวัดนิโครธาวาส
5. โรงเรียนบ้านตาเซะ	17. โรงเรียนวัดลำพะยา	29. โรงเรียนบ้านปือมั่ง
6. โรงเรียนตาโละ	18. โรงเรียนวัดลำใหม่	30. โรงเรียนบ้านไม้แก่น
7. โรงเรียนบ้านทุ่งคา	19. โรงเรียนบ้านสาคอ	31. โรงเรียนบ้านวังพญา
8. โรงเรียนบ้านทุ่งเหรียญ	20. โรงเรียนวัดหน้าถ้ำ	32. โรงเรียนบ้านสะโต
9. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 24	21. โรงเรียนบ้านกาตือแป	33. โรงเรียนบ้านตะโละซุแม
10. โรงเรียนบ้านบาโค	22. โรงเรียนบ้านกาลอ	34. โรงเรียนบ้านแบหอ
11. โรงเรียนบ้านบาตัน	23. โรงเรียนบ้านเกียรติ	35. โรงเรียนบ้านสะเอะ
12. โรงเรียนบ้านบุรินทร์	24. โรงเรียนบ้านคูวอ	

เขต 2

1. โรงเรียนบ้านป่าแครู	8. โรงเรียนสามัคคี	16. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง
พัฒนาภาคใต้ 1
2. โรงเรียนบ้านกาตอง	9. โรงเรียนบ้านรัตนา	17. โรงเรียนบ้านตะบิงคิงงิสามัคคี
3. โรงเรียนบ้านคาซี	10. โรงเรียนบ้านละแอ	18. โรงเรียนบ้านตานะปุเต๊ะ
4. โรงเรียนบ้านบาโงยซิแน	11. โรงเรียนบ้านนิบง	19. โรงเรียนบ้านรานอ
5. โรงเรียนบ้านตันหยง	12. โรงเรียนบ้านยือนัง	20. โรงเรียนบ้านธารทิพย์
6. โรงเรียนบ้านลีตอ	13. โรงเรียนบ้านคชศิลา	21. โรงเรียนบ้านบาเจาะ
7. โรงเรียนบ้านปะแค	14. โรงเรียนบ้านสันติ	22. โรงเรียนบ้านสาอู
	15. โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง
พัฒนาภาคใต้ 9	

เขต 3

1. โรงเรียนบ้านธารมะลิ	4. โรงเรียนบ้านธารน้ำทิพย์	8. โรงเรียนบ้านโต
2. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 94	5. โรงเรียนบ้านธารน้ำใส	9. โรงเรียนนิคมฯ ธารโต 6
3. โรงเรียนบ้านตานะแมเราะ	6. โรงเรียนบ้านยะรม	10. โรงเรียนบ้านแหร
	7. โรงเรียนนิคมฯ ธารโต 5	

รวม 67 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นหน่วยวิเคราะห์เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี

เขต 1

1. โรงเรียนชุมชนบ้านกรือเซะ	16. โรงเรียนบ้านนอก	31. โรงเรียนบ้านใหม่
2. โรงเรียนบ้านคลองมานิง	17. โรงเรียนบ้านท่าน้ำ	32. โรงเรียนบ้านตะโละ
3. โรงเรียนชุมชนบ้านกะมียอ	18. โรงเรียนวัดควน	33. โรงเรียนบ้านปลากง
4. โรงเรียนบ้านคูวียง	19. โรงเรียนวัดคัมภีร์ยาราม	34. โรงเรียนชุมชนวัดปิยาราม
5. โรงเรียนชุมชนบ้านยูโย	20. โรงเรียนบ้านพ้อมิง	35. โรงเรียนบ้านมูหลง
6. โรงเรียนชุมชนบ้านตะลุโบะ	21. โรงเรียนบ้านเตระหัก	36. โรงเรียนบ้านโคกโคหนด
7. โรงเรียนบ้านบางปลาหมอ	22. โรงเรียนบ้านท่าชะเมา	37. โรงเรียนบ้านเป็ยะ
8. โรงเรียนบ้านกาแลบีละ	23. โรงเรียนวัดศรีสุตาจันทร์	38. โรงเรียนบ้านคอนนา
9. โรงเรียนชุมชนบ้านปูยุด	24. โรงเรียนบ้านกลาง	39. โรงเรียนบ้านตลาดนัดคลอง
ชูด
10. โรงเรียนชุมชนบ้านสะนิง	25. โรงเรียนบ้านท่ากูน	40. โรงเรียนวัดสุวรรณกร
11. โรงเรียนบ้านกาฮอง	26. โรงเรียนบ้านท่าพง	41. โรงเรียนบ้านทุ่งโพธิ์
12. โรงเรียนบ้านปะกาลิมปูโระ	27. โรงเรียนบ้านโต๊ะตีแด	42. โรงเรียนบ้านปากบางตา
13. โรงเรียนบ้านปานาละ (รัฐอุทิศ)	28. โรงเรียนชุมชนบ้านสาบัน	43. โรงเรียนวัดสถิตชลาธาร
14. โรงเรียนบ้านท่าข้าม	29. โรงเรียนบ้านมะปริง	44. โรงเรียนบ้านคอนรัก
15. โรงเรียนบ้านทุ่ง	30. โรงเรียนบ้านแบร่อ	

เขต 2

1. โรงเรียนบ้านควนประะ	12. โรงเรียนบ้านท่าคลอง	24. โรงเรียนบ้านคางา
2. โรงเรียนบ้านนาประคู้	13. โรงเรียนบ้านควนแดน	25. โรงเรียนตลาดปรีกี
3. โรงเรียนบ้านควนโนรี	14. โรงเรียนบ้านท่าเรือ	26. โรงเรียนบ้านสายชล
4. โรงเรียนสมเด็จพระหลวงพ่อทวดวัด
ช้างไห้	15. โรงเรียนวัดสุนทรวาริ	27. โรงเรียนบ้านอินทนิล
5. โรงเรียนบ้านบางง	16. โรงเรียนบ้านป่าบอน	28. โรงเรียนบ้านตันชะ
6. โรงเรียนวัดธนาภิมุข	17. โรงเรียนบ้านประจัน	29. โรงเรียนตลาดนัดคันมะขาม
7. โรงเรียนบ้านดู่ปะ	18. โรงเรียนชุมชนบ้านพงสตา	30. โรงเรียนบ้านเขาคุม
8. โรงเรียนบ้านชะเมา	19. โรงเรียนบ้านบาง	31. โรงเรียนบ้านคลองช้าง
9. บ้านคลองช้าง	20. โรงเรียนบ้านกระโค	32. โรงเรียนบ้านนูดน
10. โรงเรียนบ้านยางแดง	21. โรงเรียนตลาดนัดบาซาเอ	33. โรงเรียนบ้านบาโง
11. โรงเรียนวัดมะกรูด	22. โรงเรียนบ้านคันทูเรียน	34. โรงเรียนบ้านค่าน
	23. โรงเรียนตันพิกุล	35. โรงเรียนบ้านน้ำใส
		36. โรงเรียนบ้านคลองทราย

เขต 3

1. โรงเรียนบ้านกระชูด	8. โรงเรียนบ้านมะเนคมาแล	15. โรงเรียนบ้านวังไชย
2. โรงเรียนบ้านตะโละไกรทอง	9. โรงเรียนวังกะพ้อพิทยาคม	16. โรงเรียนบ้านบาโจมูลง
3. โรงเรียนบ้านปลักแตน	10. โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม	17. โรงเรียนบ้านปือเระ
4. โรงเรียนบ้านป่าไหม้	11. โรงเรียนบ้านน้ำดำ	18. โรงเรียนบ้านละหาร
5. โรงเรียนวัดโชติรส	12. โรงเรียนบ้านป่ากู	19. โรงเรียนบ้านปายอ
6. โรงเรียนวัดสารวัน	13. โรงเรียนบ้านปาม่วง	20. โรงเรียนบ้านลานช้าง
7. โรงเรียนบ้านบือเต	14. โรงเรียนบ้านกาหงส์	21. โรงเรียนบ้านจำกอง

รวม 101 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นหน่วยวิเคราะห์เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนราธิวาส

เขต 1

1. โรงเรียนอนุบาลนราธิวาส	17. โรงเรียนบ้านเป็ด	32. โรงเรียนบ้านคลองระ
2. โรงเรียนวัดลำภู	18. โรงเรียนบ้านโคกเทียน	33. โรงเรียนบ้านตันหยง
3. โรงเรียนบ้านรามมา	19. โรงเรียนบ้านบือราปะ	34. โรงเรียนบ้านศูนย์กลาง
4. โรงเรียนบ้านปลักปลา	20. โรงเรียนบาเจาะ	35. โรงเรียนร่มเกล้า
5. โรงเรียนบ้านมะนังกาหี	21. โรงเรียนบ้านบือเจ้าะ	36. โรงเรียนบ้านคูเต็ง
6. โรงเรียนบ้านจุดแดง	22. โรงเรียนบ้านคู	37. โรงเรียนบ้านกาเต็ง
7. โรงเรียนบ้านทุ่งไต้ะดั่ง	23. โรงเรียนบ้านตะโละบาลอ	38. โรงเรียนบ้านทุ่งคา
8. โรงเรียนบ้านจืองา	24. โรงเรียนบ้านสุโห่งบาตู	39. โรงเรียนบ้านกาแร
9. โรงเรียนบ้านโคกสุมุ	25. โรงเรียนบ้านปูชือตืออ	40. โรงเรียนบ้านบากง
10. โรงเรียนวัดกำแพง	26. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์	41. โรงเรียนบ้านสะเนาะ
11. โรงเรียนบ้านไร่พญา	10	42. โรงเรียนบ้านมะนังป็นยัง
12. โรงเรียนบ้านคูเบศาลอ	27. โรงเรียนบ้านบือแนปีแย	43. โรงเรียนประชาพัฒนา
13. โรงเรียนบ้านบางมะนาว	28. โรงเรียนวัดเชิงเขา (แดงอุทิศ)	44. โรงเรียนบ้านอินอ
14. โรงเรียนบ้านค่าย	29. โรงเรียนบ้านปะลุกาเปเราะ	45. โรงเรียนบ้านสายน้ำทิพย์
15. โรงเรียนบ้านปูลากาปีะ	30. โรงเรียนบ้านอีโยะ	46. โรงเรียนบ้านยือลาแป
16. โรงเรียนบ้านโคกสยา	31. โรงเรียนบ้านบือระ	47. โรงเรียนบ้านสาคร

เขต 2

1. โรงเรียนบ้านสะหรีง	13. โรงเรียนบ้านแอแว	25. โรงเรียนราชภัคดี
2. โรงเรียนบ้านปลักปลา	14. โรงเรียนบ้านคูวา	26. โรงเรียนบ้านโคกตา
3. โรงเรียนบ้านแมแบ๊ะ	15. โรงเรียนบ้านกรือซอ	27. โรงเรียนบ้านไม้แก่น
4. โรงเรียนวัดโคกมะม่วง	16. โรงเรียนบ้านจะมาเกาะ	28. โรงเรียนบ้านกาเว
5. โรงเรียนบ้านตาบา	17. โรงเรียนบ้านตอแล	29. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 89
6. โรงเรียนบ้านคลองตัน	18. โรงเรียนบ้านนูโร๊ะ	30. โรงเรียนบ้านบาโงมอ
7. โรงเรียนบ้านไพรวัน	19. โรงเรียนบ้านเจ๊ะยอ	31. โรงเรียนบ้านเปาะเจ๊ะเต็ง
8. โรงเรียนบ้านโคกยามู	20. โรงเรียนบ้านสุโห่งโก-ลก	32. โรงเรียนบ้านโคกโก
9. โรงเรียนบ้านศรีพงัน	21. โรงเรียนบ้านปาดังยอ	33. โรงเรียนบ้านโผลง
10. โรงเรียนตากใบ	22. โรงเรียนบ้านไต้ะเวาะ	34. โรงเรียนบ้านตะโล๊ะบูเก๊ะ
11. โรงเรียนบ้านบาโง	23. โรงเรียนวัดประทุมชลธาร	35. โรงเรียนบ้านน้ำใส
12. โรงเรียนบ้านไม้ฝาด	24. โรงเรียนบ้านตลิ่งสูง	36. โรงเรียนบ้านร่วมใจ
		37. โรงเรียนนิคมพัฒนา 5

เขต 3

1. โรงเรียนบ้านบาโจคุดง
2. โรงเรียนบ้านลูเมาะ
3. โรงเรียนบ้านไอศเตียร์
4. โรงเรียนบ้านรุงวิทย์
5. โรงเรียนบ้านเจาะเกาะ
6. โรงเรียนบ้านจุกโอะ
7. โรงเรียนบ้านตาโงะ
8. โรงเรียนบ้านจะแนะ
9. โรงเรียนบ้านละหาร
10. โรงเรียนบ้านรือเปาะ
11. โรงเรียนบ้านริแง
12. โรงเรียนบ้านน้ำหอม
13. โรงเรียนบ้านน้ำวน
14. โรงเรียนบ้านไอร์โซ
15. โรงเรียนบ้านกาลิซา
16. โรงเรียนบ้านแกแม
17. โรงเรียนวัดตันติการามฯ
18. โรงเรียนบ้านป่าไผ่
19. โรงเรียนบ้านตันหยงลิมอ
20. โรงเรียนบ้านละแต
21. โรงเรียนบ้านปาเซ
22. โรงเรียนบ้านบาโจ
23. โรงเรียนบ้านสิโป

รวม 107 โรงเรียน

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำหรับ

ผู้บริหารและครู

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สวมจังหวัดภาคใต้

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการคำตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษาของท่าน โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริหารปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา

คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของชาติ จะเป็นนวัตกรรมที่สำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายไมตรี รัตนา

นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ตอบแบบสอบถาม 1. ผู้อำนวยการ

1 คน 2. รองผู้อำนวยการ

1 คน

3. ครูผู้สอน 2 คน

รวม 4 คน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามความจริง

1.1 เพศ

ชาย หญิง

1.2 อายุ

1 - 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 50 ปี ขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท

1.4 ประสบการณ์ปฏิบัติงานในโรงเรียนนี้

1 - 5 ปี 6 - 10 ปี
 11 - 15 ปี 15 ปี ขึ้นไป

1.5 หน้าที่ปัจจุบัน

ผู้บริหารโรงเรียน รองบริหารโรงเรียน
 ครู

ตอนที่ 2 การบริหารปัจจัยยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามระดับสภาพจริง

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา	การปฏิบัติตามสภาพจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง						
1	การส่งเสริมนักเรียน ตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้					
2	การส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามความสนใจ					
3	การส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง					
4	การส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง					
5	การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม					
6	การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
ด้านการแสวงหาความรู้						
7	ให้โอกาสนักเรียนวางแผนการเรียนรู้					
8	นักเรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาเรียนรู้ตามความต้องการ					
9	การเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ทดลองและปฏิบัติจริง					
10	มีแหล่งค้นคว้า การศึกษาเรียนรู้					
11	การส่งเสริมการทำ โครงการอย่างเป็นระบบ					
12	การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง					
ด้านการสร้างองค์ความรู้						
13	การจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน					
14	เนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน					
15	ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น					
16	นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง					
ด้านการนำความรู้ไปใช้						
17	หลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น					
18	ความรู้ที่ได้รับนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง					

ข้อ	พฤติกรรมการบริหาร ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา	การปฏิบัติตามสภาพจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
19	ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
20	นักเรียนมีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต					
21	มีกิจกรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างครู นักเรียน โรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม ท้องถิ่น					
ด้านการทบทวนความรู้						
22	การส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง					
23	การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่ผู้เรียน อย่างเป็นปัจจุบัน					
24	การจัดกิจกรรม ส่งเสริม การพัฒนาตนเอง					
25	การส่งเสริมการประเมินผลตนเองตามสภาพจริง					

ตอนที่ 3 การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา	การปฏิบัติตามสภาพจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
มาตรฐานด้านคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์						
26	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจ					
27	การจัดการเรียนรู้ที่สนองพัฒนาการตามวัย					
28	การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม					
29	การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เต็มศักยภาพ					
30	การส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี					
31	การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง					
32	การเผยแพร่ข่าวสารด้วยสื่อต่าง ๆ					
33	การจัดกิจกรรมให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น					
34	การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรมทางสังคม					
35	การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
36	การส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง					
37	การส่งเสริมกิจกรรมประหยัคพลังงาน					
38	การส่งเสริมการเคารพสิทธิผู้อื่น					
มาตรฐานด้านแนวการจัดการศึกษา						
39	มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียน					
40	ท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน					

ข้อ	การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา	การปฏิบัติตามสภาพจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
41	สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
42	มีอาคารสถานที่เพียงพอ					
43	มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย					
44	มีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม					
45	ผู้บริหาร ครู ศึกษารักษ์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ					
46	ผู้บริหาร ครู ศึกษารักษ์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงาน					
47	อัตราการออกจากงานในสถานศึกษา					
48	อัตราความคิดทางวินัยในสถานศึกษา					
49	แนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา					
50	มีการสังฆมองค์ความรู้ที่หลากหลายในกลุ่มสถานศึกษา					
51	องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น					
52	มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน					
53	นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการ จัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา					
54	มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา					
มาตรฐานด้านแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้และแห่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง						
55	สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนจัดปึงจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน					
56	ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสามารถให้บริการทางการศึกษา					
57	มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางความรู้ของสังคม					
58	การส่งเสริมความปลอดภัย และการสร้างสันติสุขในสังคม					
59	สถานศึกษามีการศึกษาวิจัย จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ					
60	สถานศึกษามีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาสังคมและประเทศ					
61	ครอบครัว ชุมชน องค์กรทุกระดับ และสถานศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้					
62	สถานศึกษาเป็นแหล่งบริการความรู้ให้แก่ชุมชน					
63	มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา					
64	การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัย

ภาคผนวก จ
การหาคุณภาพเครื่องมือ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 25

Alpha = .9502

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 39

Alpha = .9668

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0

N of Items = 64

Alpha = .9790

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	216.3125	1064.1573	.5713	.9788
A2	216.3438	1066.8135	.6606	.9786
A3	216.2500	1067.6129	.6229	.9787
A4	216.2813	1062.7248	.6378	.9786
A5	216.2500	1075.1613	.4870	.9789
A6	216.0938	1067.6361	.6539	.9786
A7	216.7188	1067.5635	.5737	.9788
A8	216.6875	1059.8992	.7769	.9784
A9	216.4063	1074.9587	.5487	.9788
A10	216.5000	1067.7419	.4679	.9790
A11	216.8438	1057.1683	.6818	.9786
A12	216.7500	1059.0323	.6507	.9786
A13	216.6250	1061.9194	.6044	.9787
A14	216.5313	1056.5151	.7333	.9785
A15	216.5000	1065.1613	.6795	.9786
A16	216.3750	1056.5000	.7427	.9785
A17	216.5625	1052.1250	.7815	.9784
A18	216.5938	1059.6683	.7602	.9785
A19	216.7188	1045.3054	.7664	.9784
A20	216.3125	1062.6089	.6708	.9786
A21	216.2188	1058.0474	.7537	.9784
A22	216.2500	1074.7742	.5457	.9788
A23	215.9063	1074.4103	.4906	.9789
A24	216.1250	1062.7581	.5887	.9787
A25	216.2813	1067.1119	.6238	.9787
B26	216.5938	1053.8619	.7518	.9784
B27	216.7500	1062.0000	.7527	.9785
B28	216.5000	1062.1935	.6985	.9786
B29	216.2500	1062.1290	.7497	.9785
B30	216.5625	1053.8669	.6864	.9786
B31	216.5000	1063.4194	.5985	.9787
B32	216.7188	1065.0474	.6273	.9787
B33	217.0000	1058.9677	.6230	.9787
B34	216.5313	1063.4183	.5445	.9788
B35	216.3750	1067.5323	.4567	.9790
B36	216.2813	1077.8861	.3804	.9791
B37	216.3125	1074.3508	.4889	.9789
B38	218.0625	1052.1895	.5554	.9790
B39	218.2188	1047.2087	.6108	.9789
B40	217.0938	1055.1845	.6528	.9786
B41	216.8125	1057.8347	.8235	.9784

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B42	216.6250	1049.8548	.7941	.9783
B43	216.6875	1059.1895	.7929	.9784
B44	216.5625	1056.1250	.7068	.9785
B45	216.4063	1068.1845	.5742	.9788
B46	216.4063	1052.5071	.7426	.9784
B47	216.4688	1066.3861	.6084	.9787
B48	216.2813	1058.4022	.7693	.9784
B49	216.6563	1055.5232	.6669	.9786
B50	216.8750	1058.3065	.7958	.9784
B51	216.5625	1059.6089	.7127	.9785
B52	217.0000	1057.0968	.5840	.9788
B53	216.8750	1055.9194	.7541	.9784
B54	216.6250	1063.2097	.6458	.9786
B55	216.6563	1060.4264	.7095	.9785
B56	216.5313	1065.3538	.6307	.9787
B57	216.2500	1075.1613	.4870	.9789
B58	216.5000	1067.7419	.4679	.9790
B59	216.5000	1065.1613	.6795	.9786
B60	216.3125	1062.6089	.6708	.9786
B61	216.2813	1067.1119	.6238	.9787
B62	216.5625	1053.8669	.6864	.9786
B63	217.0938	1055.1845	.6528	.9786
B64	216.2813	1058.4022	.7693	.9784

Reliability Coefficients

N of Cases = 32.0 N of Items = 64

Alpha = .9790

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายไมตรี รัตนา
 ที่อยู่ 24 ซ.บำรุง ถ.ฝั่งเมือง 5 อ.เมือง จ.ยะลา 95000
 โทรศัพท์ 0-7324-7094
 08-1766-6168

ประวัติการทำงาน

- ครูดีเด่นกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2530
- ผู้บริหารสังกัดกรมอาชีวศึกษา 2535-2547
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดยะลา
- อาจารย์พิเศษวิทยาลัยชุมชนยะลา

ผลงานวิจัย

- พลวัตการบริหารเชิงวัตถุประสงค์ในวิทยาลัยเทคนิคภาคใต้
- การพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
- การศึกษาความสำคัญของการอาชีวศึกษากับจังหวัดชายแดนภาคใต้
- การวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1